

LIETUVOS RESPUBLIKA

**VIENINGAS INTEGRUOTAS DAUGIAMETIS
NACIONALINIS KONTROLĖS PLANAS**

2013–2015 METAI

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KONTAKTINIS ASMUO (INFORMACIJAI, SUSIJUSIAI
SU VIDNKP)**

Kontaktinis asmuo: Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Strateginio planavimo ir kokybės valdymo skyrius	
Adresas:	Siesikų g. 19, Vilnius
El. paštas:	spkvs@vet.lt
Telefonas:	+ 370 5 240 4346
Faksas:	+ 370 5 240 4362

TURINYS

VARTOJAMOS RAIDINĖS SANTRUMPOS	5
1. BENDRIEJI NACIONALINIAI STRATEGINIAI TIKSLAI	7
2. VALSTYBINĖS KONTROLĖS INSTITUCIJOS IR JŲ UŽDAVINIAI	7
3. VEIKLOS ORGANIZAVIMAS KONTROLĖS INSTITUCIJOSE	15
3.1. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS IR ĮSTAIGOMIS	15
3.2. KONTROLĖS VYKDYMAS	16
3.3. RIZIKOS VERTINIMAS	19
3.4. BENDRIEJI VALSTYBINĖS KONTROLĖS ORGANIZAVIMO PRINCIPAI	20
3.5. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VALDYMAS IR STRATEGIJA	22
3.6. INFORMACIJOS VALDYMAS	24
3.7. KONTROLĖS SISTEMOS IR VEIKLOS KOORDINACIJA	26
3.7.1. GYVŪNŲ SVEIKATA	26
3.7.2. ŪKINIŲ GYVŪNŲ REGISTRAVIMO IR ŽENKLINIMO VALSTYBINĖ VETERINARINĖ KONTROLĖ	28
3.7.3. GYVŪNŲ GEROVĖ	30
3.7.4. MAISTO IR MAISTO HIGIENOS VALSTYBINĖ KONTROLĖ	32
3.7.5. IMPORTUOJAMŲ, VEŽAMŲ TRANZITU GYVŪNŲ IR GYVŪNINIŲ PRODUKTŲ VALSTYBINĖ VETERINARINĖ KONTROLĖ	49
3.7.6. VETERINARINIŲ VAISTŲ REGISTRAVIMAS IR VETERINARINĖS PASKIRTIES BIOCIDŲ AUTORIZAVIMAS BEI NAUDOJIMAS	51
3.7.7. MEDŽIAGŲ LIEKANŲ STEBĖSENA GYVŪNUOSE IR GYVŪNINIUOSE MAISTO PRODUKTUOSE	52

3.7.8. PILIEČIŲ IR KITŲ ASMENŲ PRANEŠIMŲ (SKUNDŲ) REGISTRAVIMAS, ĮFORMINIMAS, NAGRINĖJIMAS IR ŪKIO (VERSLO) SUBJEKTŲ KONSULTAVIMAS	52
3.7.9. SKUBIŲ PRANEŠIMŲ APIE NESAUGŲ MAISTĄ IR PAŠARUS SISTEMA (RASFF SISTEMA)	54
3.7.10. IMPORTUOJAMŲ NEGYVŪNINIŲ MAISTO PRODUKTŲ VALSTYBINĖ KONTROLĖ	54
3.7.11. PESTICIDŲ IR KITŲ CHEMINIŲ TERŠALŲ VALSTYBINĖ KONTROLĖ	55
3.7.12. ŠALUTINIŲ GYVŪNINIŲ PRODUKTŲ VALSTYBINĖ KONTROLĖ	60
3.7.13. PAŠARŲ VALSTYBINĖ KONTROLĖ	61
3.7.14. FITOSANITARIJA	62
3.7.15. VŠĮ „EKOAGROS“ SERTIFIKAVIMAS IR KONTROLĖ	66
3.8. VALSTYBINĘ KONTROLĘ VYKLANČIO PERSONALO MOKYMAS	67
4. NACIONALINĖS REFERENTINĖS LABORATORIJOS	71
5. SKUBIOS VEIKLOS PLANAI IR TARPUSAVIO PAGALBA	83
6. AUDITO TARNYBŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS	931
7. PRIEMONĖS TAIKOMOS NORINT LAIKYTIIS REGLAMENTO (EB) NR. 882/2004 VEIKLOS KRITERIJŲ.	93
7.2. DARBUOTOJŲ INTERESŲ KONFLIKTŲ NEBUVIMAS	94
7.3. LABORATORIJŲ PAJĖGUMAI	94
7.4. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI, PATALPOS, ĮRANGA	95
7.5. OFICIALIOS KONTROLĖS VYKDYMO TEISINIAI ĮGALIOJIMAI	96
7.6. VMVT BENDRADARBIAVIMAS SU MAISTO IR PAŠARŲ TVARKYMO SUBJEKTAIS	97
7.7. PRIEINAMUMAS PRIE KONTROLĖS PROCEDŪRŲ	97

Vartojamos raidinės santrumpos

AM – Aplinkos ministerija
EMST – Europos maisto saugos tarnyba
EK – Europos Komisija
ES – Europos Sąjunga
FVO – Maisto ir veterinarijos biuras
FAO – Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija
GHP – geros higienos praktika
GMO – genetiškai modifikuoti organizmai
KAM – Krašto apsaugos ministerija
NMVRVI – Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas
NRL – nacionalinės referentinės laboratorijos
OIE – Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacija
PVP – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės syriaus pasienio veterinarijos postas (poskyris)
PGR – polimerazės grandininė reakcija
RASFF – Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema
RVASVT – rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistema
SAM – Sveikatos apsaugos ministerija
SPKVS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Strateginio planavimo ir kokybės valdymo skyrius
SVP – strateginis veiklos planas
ŠGP – šalutiniai gyvūniniai produktai
VATŽŪM – Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos
VIDNKP – vieningas integruotas daugiametis nacionalinis kontrolės planas
PSO – Pasaulio sveikatos organizacija
WTO – Pasaulio prekybos organizacija
ULKC – Užkrečiamųjų ligų kontrolės (skyrius) centras
ŽŪM – Žemės ūkio ministerija

1. Bendrieji nacionaliniai strateginiai tikslai

Lietuvos Respublikos vieningas integruotas daugiametis nacionalinis kontrolės planas rengiamas trejiems ateinantiems metams, atitinkamai kaip ir įstaigų strateginiai veiklos planai, kuriuos reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Šis Lietuvos Respublikos VIDNKP sudarytas 2013–2015 metams. Reguliariai bus atliekama šio VIDNKP strateginių tikslų įgyvendinimo stebėseną, prireikus VIDNKP atnaujinamas ir papildomas.

Lietuvos Respublikoje už Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 882/2004 dėl valstybinės kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių įgyvendinimą atsakingos šios valstybinės kontrolės institucijos:

- VMVT – maisto, pašarų, veterinarinių vaistų, gyvūnų sveikatos ir gyvūnų gerovės, šalutinių gyvūnų tvarkymo produktų kontrolė;
- VATŽŪM – augalų apsaugos kontrolė;
- VŠĮ „Ekoagros“ prie Žemės ūkio ministerijos – ekologinių ūkių sertifikavimas;
- Visuomenės sveikatos centrai – įmonių, gaminančių medžiagas ir gaminius, skirtus liestis su maisto produktais, kontrolė.

VMVT, VATŽŪM, VŠĮ „Ekoagros“, visuomenės sveikatos centrai sieks įgyvendinti jiems deleguotas funkcijas suteikdamos prioritetą vartotojų teisių apsaugos, maisto saugos ir kokybės, gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų apsaugos užtikrinimui ir kontrolei, paremtai rizikos analizės principais (rizikos vertinimu, rizikos valdymu ir informavimu apie riziką).

VIDNKP strateginiai tikslai numatomi atsižvelgiant į Europos Komisijos strategijas, susijusias su gyvūnų sveikata, gyvūnų gerove, maisto sauga, vartotojų apsauga ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės prioritetus.

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos misija – įgyvendinti rinkai tiekiamo maisto saugos ir kokybės, ženklavimo, gyvūnų sveikatingumo ir gerovės, ženklavimo ir registravimo sričių valstybės politiką, saugoti ir ginti pažeistas vartotojų teises maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse.

Veiklos prioritetai:

1. Gerinti maisto saugos, kokybės ir ženklavimo rodiklius; LR Seimas priėmę nutarimą, kad 2013 m. yra „Sveikatingumo metai“ ir VMVT numatys priemones nutarimui įgyvendinti;
2. Užtikrinti gyvūnų ligų prevenciją ir įgyvendinti Europos Sąjungos Gyvūnų gerovės 2012 – 2015 m. strategiją;
3. Gerinti verslo, ypač smulkaus ir vidutinio, veiklos aplinką ir didinti visuomenės pasitikėjimą Tarnybos veikla.

Strateginiai tikslai:

1. Stiprinti maisto saugą ir kokybę nuosekliai bendradarbiaujant su verslu, ir užtikrinti gyvūnų gerovę ir apsaugą nuo užkrečiamųjų ligų;

Įgyvendinant strateginį tikslą, siekiama ilgalaikių rezultatų ir naudoti visuomenei – gerinti maisto saugą, kokybę ir populiarinti sveiką mitybą. Taip pat siekiama efektyviai ginti vartotojų teises maisto bei gyvūnų gerovės srityse, sudaryti palankias sąlygas šalies rinkai Tarnybos kompetencijos srityse, ypač skatinant vystyti smulkų ir vidutinį verslą. Strateginio tikslo įgyvendinimas vertinamas dviem efekto vertinimo kriterijais: 1. Maisto sauga ir kokybė, išreikšta procentais patikrinimų, kurių metu nenustatyta maisto saugos ir kokybės pažeidimų; 2. Gyvūnų užkrečiamųjų ligų paplitimo mažėjimas, išreikštas tyrimų, kurių metu nustatytos gyvūnų užkrečiamosios ligos, ir bendro atliktų tyrimų santykiu, procentais.

2. Užtikrinti gyvūnų gerovės ir sveikatos lygio augimą, pašarų, veterinarinių vaistų ir biocidų, šalutinių gyvūninių produktų naudojimo saugą ir kokybę;

Uždavinys: Teikiant metodinę pagalbą ir vykdant rizikos analize pagrįstą valstybinę veterinarinę kontrolę, užtikrinti, kad gyvūnų gerovė ir sveikata, pašarai, veterinariniai vaistai ir biocidai, šalutinių gyvūninių produktų tvarkymas atitiktų nustatytus saugos, kokybės ir kitus privalomuosius teisės aktų reikalavimus.

3. Užtikrinti vartotojų interesų, susijusių su maisto sauga ir kokybe visais maisto tvarkymo etapais, įskaitant kovą su maisto klastotėmis, nelegalia prekyba, apsaugą;

Uždavinys: Teikiant metodinę pagalbą, vykdant efektyvų rizikos vertinimą ir valstybinę maisto kontrolę, užtikrinti, kad tiekiamas rinkai maistas atitiktų teisės aktų nustatytus saugos, kokybės, ženklavimo ir kitus privalomuosius reikalavimus, nustatyti maisto klastojimo ir nelegalios prekybos atvejus.

4. Užtikrinti, kad importuojamos į Lietuvos Respubliką tuo pačiu ir į Europos Bendriją, taip pat tranzitu gabenamos ir eksportuojamos Tarybos kontroliuojamos prekės atitiktų teisės aktų reikalavimus ir nesukeltų pavojaus žmonių ir gyvūnų sveikatai;

Uždavinys: Teikiant metodinę pagalbą ir vykdant efektyvią pasienio veterinarinę kontrolę, apsaugoti Lietuvos Respublikos ir Europos Bendrijos teritoriją nuo nesaugaus maisto, pašarų, gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir užtikrinti transportuojamų gyvūnų gerovės kontrolę.

5. Užtikrinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų, veterinarinių vaistų ir biocidų saugumo, efektyvumo ir kokybės, bei maisto ir pašarų saugumo ir kokybės nustatymą, pagal pateiktus asmenų prašymus;

Uždavinys: Užtikrinti tinkamą asmenų pateiktų mėginių laboratorinį ištyrimą bei teisės aktų nustatyta tvarka įvertinti laboratorinių tyrimų rezultatus.

6. Užtikrinti efektyvią gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną ir kontrolę, naudojant ES teikiamą finansinę paramą ir bendrojo finansavimo lėšas;

Uždavinys: Vykdyti gyvūnų užkrečiamųjų ligų, finansuojamų ES ir bendrojo finansavimo lėšomis, stebėsenos ir kontrolės programas Lietuvos Respublikoje.

7. Užtikrinti Tarybos darbo efektyvumą, siekiant didesnio visų socialinių partnerių pasitikėjimo Tarybos vykdoma valstybine kontrole ir veikla;

Uždavinys: Taikant modernias administravimo ir kokybės valdymo priemones, vykdyti efektyvų ir centralizuotą valstybinės kontrolės organizavimą visoje šalyje.

2. Valstybinės kontrolės institucijos ir jų uždaviniai

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – Tarnyba) buvo įkurta 2000 m. reorganizavus Valstybinę veterinarijos tarnybą ir jai pavaldžias veterinarijos įstaigas, Valstybinę higienos inspekciją prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir Lietuvos valstybinę kokybės inspekciją prie Valstybinės konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnybos. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba perėmė minėtų institucijų funkcijas ir vykdo maisto kontrolę visuose maisto tvarkymo etapuose „nuo lauko iki stalo“.

Uždaviniai: Tarnyba dalyvauja formuojant valstybės politiką maisto ir pašarų saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų laikymosi, maisto, šalutinių gyvūninių produktų, pašarų, pašarų priedų, veterinarinių vaistų ir veterinarinių priemonių tvarkymo, gyvūnų sveikatos ir gerovės, bendrų žmonėms ir gyvūnams užkrečiamųjų ligų, vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse ir šią politiką įgyvendina.

Tikslai ir funkcijos:

Tarnyba, siekdama saugoti vartotojų interesus ir ginti pažeistas jų teises maisto ir su juo susijusių paslaugų teikimo srityse:

1. Tiria vartotojų, jų organizacijų, kitų suinteresuotų įstaigų ir organizacijų skundus dėl maisto, neatitinkančio saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitų privalomųjų reikalavimų, nesaugių maisto tvarkymo paslaugų teikimo;

2. Registruoja ir analizuoja vartotojų skundus, atlieka jų stebėseną;

3. Informuoja vartotojus, kitus fizinius bei juridinius asmenis ir kitas organizacijas tarnybos kompetencijos klausimais;

4. Pagal kompetenciją kontroliuoja teisės aktų, reglamentuojančių vartotojų teisių gynimą, reikalavimų laikymąsi;

5. Konsultuoja savo kompetencijos klausimais ūkio subjektus, kurių veiklos priežiūra ar kontrolė priskirta tarnybos kompetencijai, teikia metodinę pagalbą dėl tinkamo teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų laikymosi.

Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos rinkai tiekiamas maistas būtų saugus, tinkamai paženklinamas ir atitiktų Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų įteisintus saugos, kokybės, ženklavimo ir kitus privalomuosius reikalavimus visuose maisto tvarkymo etapuose, eksportuojamas maistas atitiktų Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ir importuojančios valstybės reikalavimus, ir skatinti Lietuvos ir užsienio vartotojų pasitikėjimą Lietuvoje pagamintu maistu:

1. Pagal kompetenciją nustato: maisto saugos, kokybės, tvarkymo ir pateikimo rinkai higienos ir kontrolės reikalavimus; specialius rizikos veiksnių analizės ir valdymo sistemos diegimo maisto tvarkymo vietose privalomuosius reikalavimus; gyvūninio maisto žymėjimo sveikumo ženklu, atitinkančiu tokiam ženklui nustatytus kriterijus, ir veterinarinio sertifikavimo privalomuosius reikalavimus; valstybinės maisto, medžiagų ir gaminių, kurie liečiasi su maistu, geriamojo vandens kontrolės atlikimo tvarką; maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo tvarką;

2. Pagal kompetenciją kontroliuoja: negyvūninio maisto, gyvūninių produktų ir medžiagų, gaminių, kurie liečiasi su maistu, importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi; vidaus rinkai ir eksportui skirto maisto atitiktį saugos, kokybės, ženklavimo, informacijos apie prekes, įskaitant kainų nurodymą, teikimo ir kitiems privalomiesiems reikalavimams, nustatytosios privalomųjų reikalavimų įgyvendinimo tvarkos laikymąsi; Krašto apsaugos ministerijos ir krašto apsaugos sistemos institucijų, Vidaus reikalų ministerijos ir vidaus reikalų statutinių įstaigų, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos ir jų teritorijose esančių maisto tvarkymo subjektų atitiktį maisto saugos ir maisto tvarkymo reikalavimams; maisto tvarkymo subjektų, iš jų muitinės sandėlių, importo ir eksporto terminalų (laikinojo saugojimo sandėlių), higienos ir veterinarijos reikalavimų laikymąsi, tvarkymo procesus, subjektų savikontrolės sistemų funkcionavimą; higienos reikalavimų, nustatytų asmenims, kurie, eidami pareigas, tiesiogiai ar netiesiogiai liečia maistą, laikymąsi; gaminių, kurie liečiasi su maistu, naudojimą, maistui tvarkyti, patalpoms ir įrenginiams valyti ir taisyti naudojamas priemones, medžiagas ir įrenginius; maistui netinkamų produktų naudojimą, nesaugių negyvūninių ir gyvūninių produktų perdirbimą ar sunaikinimą; alkoholio produktų atitiktį teisės aktų ir deklaruojamų norminių dokumentų reikalavimams; alkoholio produktų gamybos, realizavimo, laikymo (saugojimo), vežimo, įvežimo į Lietuvos Respublikos teritoriją reikalavimų laikymąsi; Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme nustatytų reklamos naudojimo draudimų ir reikalavimų įgyvendinimą maisto saugos, kokybės ir su maistu susijusių paslaugų srityse; šviežių vaisių ir daržovių, parduodamų pagal vartojimo pirkimo–pardavimo sutartis, atitiktį privalomiesiems kokybės reikalavimams;

3. Vykdo: maisto tvarkymo saugos rizikos analizę ir prevencijos priemones; maisto laboratorinius tyrimus, mokslinį rizikos, susijusios su maistu, vertinimą; gyvūninio maisto tvarkymo subjektų valstybinę veterinarinę priežiūrą; maisto taršos stebėsenos programas; maisto tvarkymo subjektų savikontrolės sistemos kontrolę; skubių veiksnių procedūras, nustačius ar gavus informaciją apie nesaugų maistą; registruotų žemės ūkio ir maisto produktų, kaip garantuotų tradicinių gaminių, kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų atitikties specifikacijoms kontrolę; gyvūninių produktų tvarkymo objektų projektavimo, statybos ir rekonstravimo, žemės kasybos veterinarinį vertinimą;

4. Išduoda maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo pažymėjimus, veterinarijos sertifikatus;
5. Tvirtina arba registruoja maisto tvarkymo subjektus;
6. Informuoja nustatytą tvarka:

Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą – apie uždraustą tiekti rinkai nesaugu Lietuvos Respublikoje pagamintą ar kitų valstybių tiekiamą maistą, taip pat produktų saugos kontrolės duomenų analizę; Europos Komisiją – apie tiesioginį arba netiesioginį maisto keliamą pavojų žmonių sveikatai; visuomenę apie uždraustą tiekti rinkai arba pašalintą iš rinkos nesaugu Lietuvos Respublikoje pagamintą arba iš kitų valstybių įvežtą maistą;

1. Nustatytą tvarka keičiasi su Sveikatos apsaugos ministerija informacija apie maisto saugą ir žmonių užkrečiamųjų ligų atsiradimą dėl nesaugaus maisto vartojimo;
2. Analizuoja maisto atitikties saugos, kokybės, ženklavimo ir kitiems privalomiesiems reikalavimams kontrolės duomenis;
3. Suteikia laboratorijoms įgaliojimus atlikti valstybinei maisto kontrolei atrinktų mėginių tyrimus pagal akreditacijos sritį;
4. Atlieka maisto žaliavų ir maisto laboratorinius tyrimus, užterštumo kenksmingosiomis medžiagomis, įskaitant pesticidus ir kitus teršalus, stebėseną.

Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi gyvūnų gerovės reikalavimų, Lietuvos Respublikos teritorija būtų apsaugota nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų sukėlėjų, o eksportuojami gyvūnai atitiktų Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ir importuojančios valstybės reikalavimus:

1. Organizuoja gyvūnų apsaugą nuo užkrečiamųjų ligų, o joms atsiradus – tokių ligų židinių likvidavimą;
2. Pagal kompetenciją nustato: Lietuvos Respublikos teritorijos apsaugos nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų, šių ligų prevencijos ir jų židinių likvidavimo privalomuosius reikalavimus; gyvūnų gerovės apsaugos privalomuosius reikalavimus; gyvūnų sveikatos būklės įvertinimo ir valstybinės kontrolės reikalavimus; veterinarijos praktikos licencijos turėtojų kvalifikacijos tobulinimo tvarką; prekybos gyvūnais privalomuosius reikalavimus;
3. Kontroliuoja: gyvūnų gerovės apsaugos privalomųjų reikalavimų laikymąsi; gyvūnų sveikatos būklę ir privalomųjų reikalavimų laikymąsi; gyvūnų importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi; pagal kompetenciją – ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimą ir jose laikomų ūkinių gyvūnų apskaitą ir ženklimą; šalutinių gyvūninių produktų tvarkymą;
4. Vykdo: gyvūnų užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir valstybinę kontrolę; gyvūnų užkrečiamųjų ligų laboratorinius tyrimus, gyvūnų susirgimų įvairiomis ligomis diagnostinius tyrimus, analizę; kartu su kitomis valstybės institucijomis ir įstaigomis – apsaugos nuo bendrų žmonėms ir gyvūnams užkrečiamųjų ligų, taip pat kitų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo, profilaktikos ar apsaugos priemonės; mokslinį rizikos, susijusios su gyvūnų sveikata ir gerove, vertinimą; gyvūnams laikyti skirtų objektų projektavimo, statybos ir rekonstravimo, žemės kasybos veterinarinį vertinimą;
5. Išduoda: veterinarijos praktikos licencijas; leidimus atlikti bandymus su gyvūnais; pažymėjimus gyvūnų vežėjams; gyvūnų kelionėms skirtų kelių transporto priemonių pažymėjimus;
6. Tvirtina: gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programas; veterinarinės kontrolės subjektus;
7. Atlieka maistui auginamų gyvūnų užterštumo kenksmingosiomis medžiagomis, įskaitant veterinarinių vaistų liekanomis, stebėseną;
8. Praneša nustatytą tvarka Europos Komisijai apie diagnozuotas gyvūnų užkrečiamąsias ligas.

Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad gyvūnams šerti būtų naudojami saugūs ir geros kokybės pašarai, pašarų priedai, o jiems gydyti – saugūs veterinariniai vaistai ir veterinarinės priemonės:

1. Nustato: veterinarinių vaistų gamybos, tyrimų, tiekimo rinkai tvarką ir jų registravimo taisykles; vaistinių pašarų gamybos, tiekimo rinkai ir naudojimo reikalavimus; neregistruotų Lietuvos Respublikoje veterinarinių vaistų laikino įvežimo ir naudojimo tvarką; veterinarinių vaistų

uždraudimo tiekti rinkai naudojimo ir pašalinimo iš rinkos tvarka; fizinio asmens veterinarinės farmacijos licencijos turėtojo kvalifikacijos tobulinimo tvarka;

2. Kontroliuoja: pagal kompetenciją – pašarų ir pašarų priedų, veterinarinių vaistų ir veterinarinių priemonių importo, eksporto ir tranzito reikalavimų laikymąsi; veterinarinių vaistų, kitų veterinarinių priemonių, pašarų ir jų priedų gamybą, prekybą ir naudojimą, privalomųjų reikalavimų laikymąsi; kaip saugomi ir tvarkomi naikintini veterinariniai vaistai; pašarų ūkio subjektų, iš jų muitinės sandėlių, importo ir eksporto terminalų (laikinojo saugojimo sandėlių), higienos ir veterinarijos reikalavimų laikymąsi, tvarkymo procesus, subjektų savikontrolės sistemų funkcionavimą;

3. Išduoda: veterinarinės farmacijos licencijas; veterinarinių vaistų registravimo liudijimus, kitų veterinarinių priemonių registravimo, autorizavimo liudijimus; pašarų ūkio subjektų registravimo pažymėjimus;

4. Vykdo mokslinį rizikos, susijusios su pašarais ir pašarų priedais, veterinariniais vaistais ir veterinarinėmis priemonėmis, vertinimą;

5. Tvirtina arba registruoja pašarų ūkio subjektus;

6. Analizuoja pašarų ir pašarų priedų atitikties saugos, kokybės, ženklinimo ir kitiems privalomiesiems reikalavimams kontrolės duomenis.

7. Praneša nustatytą tvarka Europos Komisijai apie pašarų ir jų priedų keliamą tiesioginį arba netiesioginį pavojų žmonių ir gyvūnų sveikatai.

Tarnyba atlieka ir šias funkcijas:

1. Dalyvauja vykdant kvapų kontrolę gyvenamuosiuose ir atitinkamuose visuomeninės paskirties pastatuose ir jų aplinkos ore;

2. Įdiegia ir palaiko informacines sistemas, duomenų bazes.

3. Kuria, tvarko ir nuolat atnaujina registrus;

4. Teikia pasiūlymus ministerijoms, kitoms valstybės institucijoms ir įstaigoms teisės aktų projektų rengimo (o mokslo įstaigoms – svarbiausių maisto ir veterinarijos problemų tyrimo) klausimais;

5. Palaiko ryšius su užsienio valstybių atitinkamomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, keičiasi informacija, rengia tarptautinių sutarčių projektus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar Ministro Pirmininko pavedimu atstovauja Lietuvai užsienio valstybėse ar tarptautinėse organizacijose;

6. Bendradarbiauja svarbiais klausimais su visuomenės informavimo priemonėmis (spauda, radiju, televizija), prireikus – mokslinių tyrimų institucijomis ir teikia joms mokslines tiriamąsias užduotis;

7. Pagal kompetenciją atstovauja Europos Sąjungos institucijų ir jų darbo organų veikloje;

8. Bendradarbiaudama su Nacionaline mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, pagal kompetenciją vertina ūkio subjektus, siekiančius gauti finansinę paramą;

9. Pripažįsta ketinančio dirbti Lietuvos Respublikoje Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos piliečio veterinarijos gydytojo profesinę kvalifikaciją, leidžia laikinai ar vienkartinei teikti veterinarines paslaugas Lietuvos Respublikoje, tvirtina Lietuvos Respublikos piliečio veterinarijos gydytojo profesinę kvalifikaciją;

10. Atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas.

Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Įstaiga prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, įgyvendinanti valstybinę fitosanitarijos, augalų apsaugos, trąšų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo politiką Lietuvos Respublikoje. VATŽŪM vykdo augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitarinės būklės bei augalų apsaugos valstybinę kontrolę.

VATŽŪM pagrindiniai veiklos tikslai:

1. Užtikrinti nacionalinę, importuojamų, eksportuojamų, vežamų tranzitu augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų fitosanitarinę kontrolę;
2. Užtikrinti įvežamų, išvežamų ir tiekiamų rinkai vaisių ir daržovių rūšiavimo, pakavimo vietose ir didmeninėje prekyboje atitikties prekybos standartams kontrolę;
3. Užtikrinti augalų apsaugos produktų registravimą ir vykdyti jų įvežimo, prekybos, sandėliavimo, pakavimo, ženklinimo ir naudojimo kontrolę;
4. Vykdyti genetiškai modifikuotos (toliau – GM) dauginamosios medžiagos, žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų ir augalinių produktų stebėseną ir kontrolę vidaus rinkoje ir pasienyje, taip pat genetiškai modifikuotų augalų pasėlių auginimo kontrolę;
5. Užtikrinti grūdų, dauginamosios medžiagos kokybės ir trąšų kontrolę;
6. Pagal kompetenciją dalyvauti užtikrinant saugaus ir sveiko maisto gamybos grandinę.

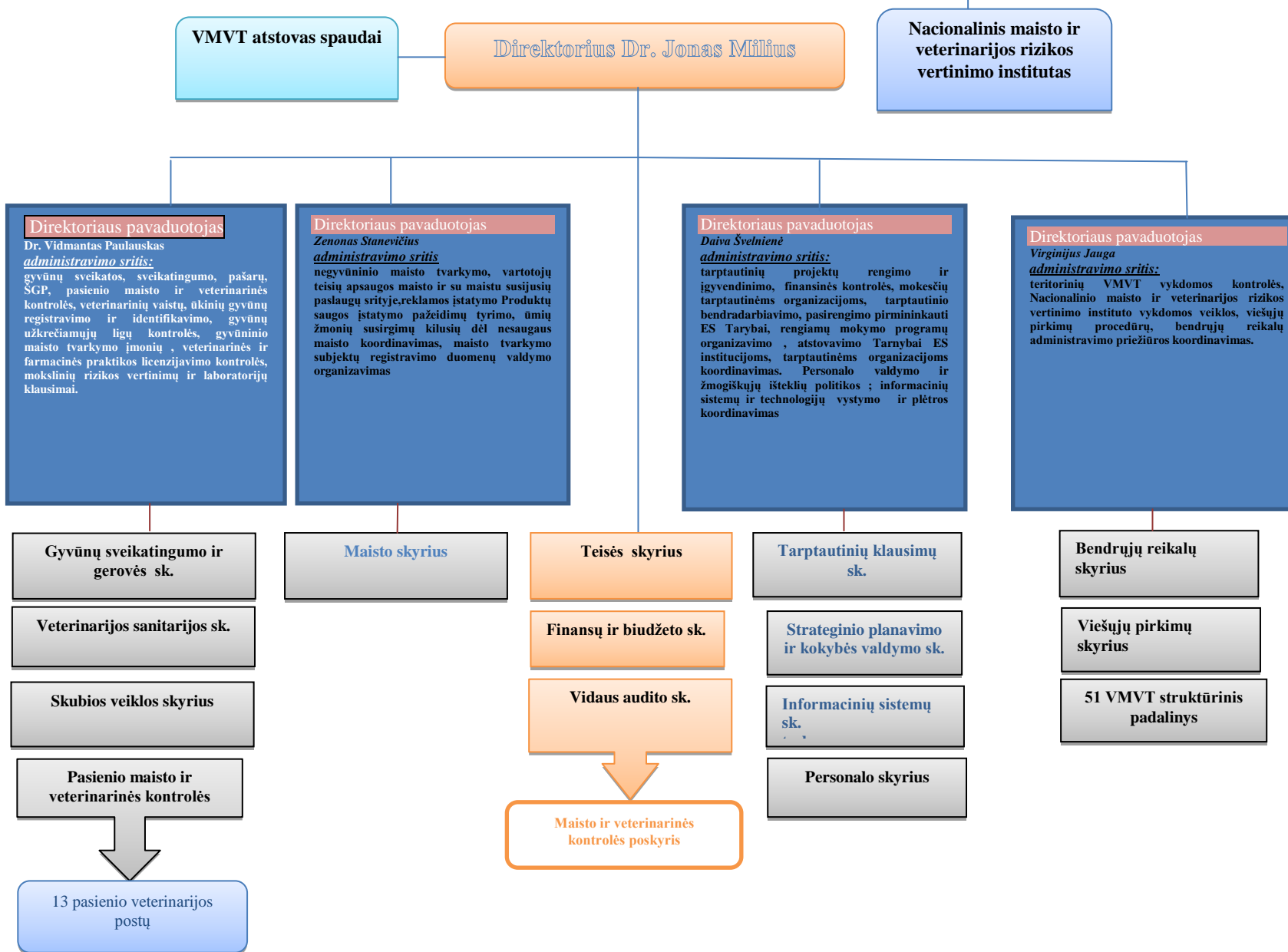
VATŽŪM sudaro 15 struktūrinių padalinių, esančių Vilniuje, 10 regioninių skyrių, 7 augalų veislių tyrimo skyriai bei 10 pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postai (poskyriai). VATŽŪM pareigybių skaičius sudaro 356.

3. Veiklos organizavimas kontrolės institucijose

VMVT vadovauja jos vadovas – valstybės pareigūnas (toliau – tarnybos direktorius), kurį žemės ūkio ministro teikimu ketveriems metams priima į pareigas ir atleidžia iš jų Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Tarnybos direktorius yra atsakingas ir atskaitingas Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir žemės ūkio ministrui. Laikinai nesant tarnybos direktoriaus, tarnybos direktoriaus pareigas eina žemės ūkio ministro įsakymu įgaliotas vienas iš tarnybos direktoriaus pavaduotojų, laikinai atliekantis direktoriaus funkcijas. Tarnybos vidaus darbą organizuoja skyrių vedėjai, kurie tiesiogiai pavaldūs tarnybos direktoriui. Tarnyboje yra 14 skyrių, 1 poskyris, 13 pasienio veterinarijos postų ir 51 teritorinis padalinys.

Lietuvos Respublikos Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas

NMVRVI yra VMVT pavaldi įstaiga, kuri pagal kompetenciją užtikrina efektyvų valstybės politikos įgyvendinimą ginant vartotojų interesus maisto ir veterinarijos srityse. NMVRVI vizija – užtikrinti efektyvų rizikos maisto ir veterinarijos srityse vertinimą bei teikti nepriklausomą mokslinę nuomonę; misija – bendradarbiaujant su socialiniais partneriais teikti mokslinę ir techninę pagalbą kompetentingoms institucijoms priimant sprendimus maisto saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės klausimais.

NMVRVI vykdo šias funkcijas:

1. Siekiant užtikrinti efektyvų valstybės politikos įgyvendinimą ginant vartotojų interesus maisto ir veterinarijos srityse:

- Veterinarinių vaistų ir veterinarinės paskirties biocidų saugos ir efektyvumo vertinimas ir registro tvarkymas;
- Maisto ir pašarų biologinių, cheminių ir kitų rizikos veiksnių vertinimas;
- Maisto ir pašarų priedų saugos ir efektyvumo vertinimas;
- Genetiškai modifikuotų organizmų maisto ir pašarų produktuose bei gyviems gyvūnams rizikos vertinimas;
- Gyvūnų ligų epidemiologinė analizė;
- Rizikos vertinimas gyvūnų gerovei;
- Biologinių, cheminių ir kitų rizikos veiksnių epidemiologinė analizė;
- Bendradarbiavimas su Lietuvos ir užsienio kompetentingomis, mokslo ir mokymo institucijomis rizikos vertinimo klausimais;
- Nacionalinių ir tarptautinių projektų rengimas, valdymas ir administravimas;
- Naujausių mokslo žinių ir pasiekimų taikymas maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo bei kitose Instituto kompetencijos srityse;
- Teisės aktų projektų rengimas;
- Ryšių su visuomene palaikymas ir plėtra;
- Visuomenės informavimas rizikos vertinimo klausimais.

2. Siekiant užtikrinti maisto saugą, gyvūnų ligų stebėseną, prevenciją, kontrolę ir likvidavimą bei gyvūnų gerovę:

- Gyvūnų ligų diagnozavimas;
- Gyvūnų užkrečiamųjų ligų sukėlėjų epidemiologinė analizė;
- Veterinarinių vaistų ir veterinarinės paskirties biocidų saugos ir efektyvumo tyrimai;
- Maisto, vandens ir pašarų biologinių, cheminių ir kitų rizikos veiksnių tyrimai;
- Gyvūninių ir negyvūninių maisto produktų ir vandens teršalų bei nepageidaujamų medžiagų pašaruose tyrimai;
- Laboratorinių tyrimo standartų ir metodų tvirtinimas ir koordinavimas.

3.1. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis ir įstaigomis

Siekiant užtikrinti vienodų valstybinės maisto kontrolės principų taikymą visuose maisto tvarkymo etapuose ir išvengti funkcijų dubliavimosi valstybinės maisto kontrolės srityje, valstybinę maisto kontrolę Lietuvos Respublikos maisto tvarkymo subjektuose vykdo VMVT teritoriniai padaliniai. VMVT bendradarbiauja, keičiasi informacija su:

Lietuvos Respublikos valstybinėmis institucijomis ir įstaigomis:

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija,

- Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija,
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija,
- Lietuvos Respublikos finansų ministerija,
- Lietuvos Respublikos ūkio ministerija,
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija,
- Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

Mokymo įstaigomis:

- Lietuvos sveikatos mokslų universitetu,
- Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos Veterinarijos institutu,
- Vilniaus universitetu,
- Vilniaus universiteto Imunologijos institutu,
- Kauno technologijos universiteto Maisto institutu, Maisto ir mitybos mokslo komitetu.

Kitomis institucijomis:

- Lietuvos standartizacijos departamentu;
- visuomenės sveikatos centrais;
- miestų savivaldybėmis, seniūnijomis;
- Valstybine mokesčių inspekcija;
- teisėsaugos institucijomis;
- Nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija;
- Įvairiomis viešosiomis įstaigomis, asociacijomis.

Bendradarbiavimas apima:

- informacijos teikimą visuomenei per spaudą, radiją, televiziją, internetą (žiniasklaidą);
- bendradarbiavimą su visuomeninėmis nevyriausybinėmis organizacijomis, vartotojų, gamintojų, prekybininkų asociacijomis.

VMVT keičiasi informacija ir bendradarbiauja su kitų ES šalių kompetentingomis institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis:

- EK,
- OIE,
- EMST,
- FAO,
- PSO,
- WTO.

3.2. Kontrolės vykdymas

VMVT rengia:

- VIDNKP, kuris sudaromas 3 metams;
- SVP, kuris sudaromas 3 metams;
- metinį veiklos planą / metinį valstybinės kontrolės planą;
- ketvirtinius, savaitinius planus.

Vieningas integruotas daugiamečių nacionalinis kontrolės planas. Lietuvos Respublikos VIDNKP sudaromas vadovaujantis reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL 2004 m.

specialusis leidimas, 3 skyrius, 45 tomas, p. 200), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188, p. 14), 41–44 straipsnių nuostatomis. Vadovaujantis teisės aktų nuostatomis VMVT yra atsakinga institucija už šio plano sudarymą. VIDNKP ir jo pakeitimai, papildymai derinami su VATŽŪM ir VŠĮ „Ekoagros“. Parengtas ir patvirtintas ateinančių 3 metų VIDNKP, jo pakeitimai, papildymai bei ataskaita apie jo įgyvendinimą pateikiami Europos Komisijos Maisto ir veterinarijos biurui.

Kalendoriniams metams pasibaigus, EK Maisto ir veterinarijos biurui teikiama metinė ataskaita apie VIDNKP įgyvendinimą, pateikiama informacija apie praėjusių metų valstybinės kontrolės ir audito rezultatus, prireikus pirminio VIDNKP pakeitimai.

VIDNKP rengimo koordinatorius yra SPKVS. Atskiras VIDNKP dalis atitinkamai pagal skyrių kompetencijas rengia atitinkami VMVT skyriai ir NMVRVI:

- valstybinė gyvūnų sveikatos ir gerovės kontrolė – VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius;
- valstybinė gyvūninio maisto kontrolė – VMVT Veterinarijos sanitarijos skyrius;
- valstybinė negyvūninio maisto kontrolė – VMVT Maisto skyrius;
- importo kontrolė – VMVT Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyrius;
- vidaus auditų organizavimas – VMVT Vidaus audito skyrius;
- rizikos vertinimas ir laboratoriniai tyrimai – NMVRVI

SVP VMVT veikla organizuojama vadovaujantis Strateginio planavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 (Žin., 2002, Nr. 57-2312; 2007, Nr. 23-879), nustatyta tvarka parengtais strateginiu ir metiniu veiklos planais. VMVT SVP tvirtina žemės ūkio ministras, o metinį veiklos planą, suderinęs su žemės ūkio ministru, tvirtina VMVT direktorius. VMVT strateginio ir metinio veiklos planų vykdymo vertinimą atlieka VMVT administracijos padalinys – Vidaus audito skyrius. VMVT strateginiai ir metiniai veiklos planai skelbiami VMVT interneto svetainėje. VMVT SVP rengimo koordinatorius – VMVT SPKVS. SVP rengimo tvarka aprašyta kokybės sistemos dokumente.

VMVT skyrių metiniai planai.

Metiniame skyriaus veiklos plane išanalizuojama ir numatoma:

- kaip įgyvendinti VIDNKP ir VMVT SVP uždavinius, kokias taikyti priemones tikslams pasiekti;
- kokie prioritetai dominuos maisto, pašarų, gyvūnų sveikatingumo, gyvūnų gerovės kontrolės, vartotojų teisių apsaugos maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityse įgyvendinant teisės aktus;
- kokius teisės aktus, kokybės sistemos dokumentus reikia parengti arba atitinkamai pakeisti.

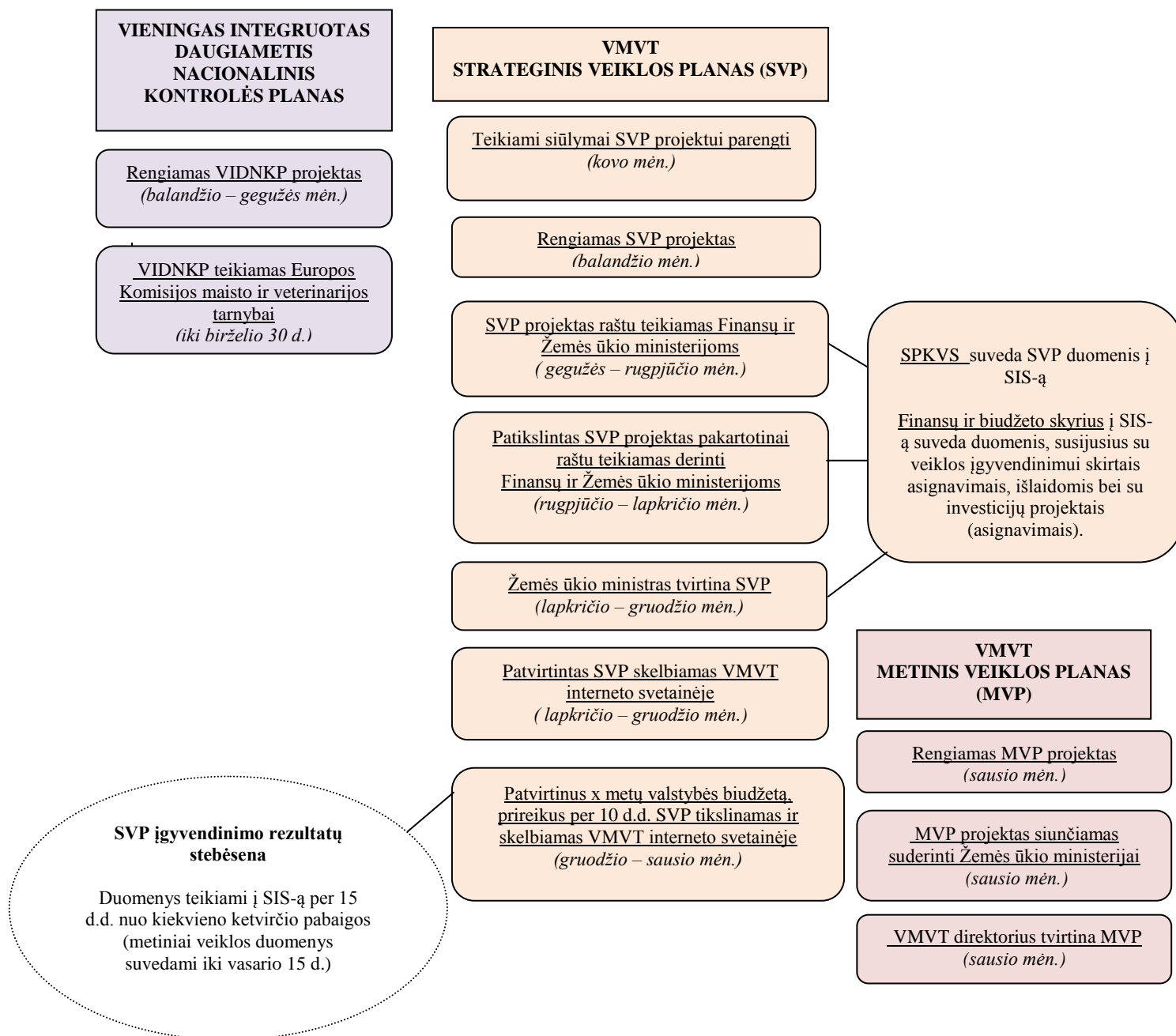
Kiekvienais kalendoriniais metais centrinė VMVT sudaro mėginių paėmimo planus:

- gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos,
- patvirtinamųjų mėginių atrinkimo,
- medžiagų liekanų gyvūnuose ir jų mėsoje, piene, kiaušiniuose, žuvyse ir meduje,
- importuojamų gyvūninio maisto produktų,
- augalinio maisto taršos,
- pašarų stebėsenos.

Planai ir programos rengiamos pagal valstybinės kontrolės prioritetus:

- naujų ES reglamentų ir kitų teisės aktų įgyvendinimą ir laikymąsi;
- ES rekomendacijas;
- gyvūnų užkrečiamųjų ligų situaciją;
- žmonių grupinių žarnyno infekcinių susirgimų protrūkių registraciją, tyrimų duomenis;
- ankstesniųjų subjektų tikrinimų ir laboratorinių tyrimų duomenis.

Valstybinės kontrolės prioritetai kiekvienais metais yra koreguojami priklausomai nuo rizikos vertinimo išvadų, valstybinės kontrolės rezultatų ir besikeičiančios socialinės, ekonominės situacijos šalyje.

3.3. Rizikos vertinimas

Vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr.178/2002, nustatančiu maisto įstatymo bendruosius principus ir reikalavimus, įkuriančiu Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančiu su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, Lietuvoje valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė vykdoma remiantis rizikos analizės principais.

NMVRVI atlieka rizikos vertinimą maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės srityse vadovaujantis mokslinės nuomonės gairėmis. Rizikos vertinimą atlieka NMVRVI darbuotojai, turintys patirties maisto ir pašarų, gyvūnų sveikatos ir gyvūnų gerovės rizikos vertinimo ir epidemiologinės analizės, veterinarinių vaistų ir veterinarinės paskirties biocidų saugumo, kokybės ir efektyvumo vertinimo, teisės aktų projektų rengimo, Lietuvos pozicijų rengimo maisto saugos ir veterinarijos klausimais, darbo patirties epidemiologijos, laboratorinių tyrimų, mokslinės literatūros analizės ir mokslinių tyrimų bei kitose srityse. NMVRVI rizikos vertinimo srityje bendradarbiauja su šalies ir užsienio mokslo ir mokymo institucijomis bei kompetentingomis institucijomis. Rizikos vertinimo veikla derinama Maisto ir veterinarijos moksliniame komitete.

NMVRVI rizikos vertinimą vysto ir vykdo vadovaujantis Europos maisto saugos tarnybos (EMST) rekomendacijomis ir per Focal Point bendradarbiavimo tinklą. NMVRVI ekspertai aktyviai dalyvauja EMST ekspertų darbo grupėse. NMVRVI glaudžiai bendradarbiauja ir semiasi patirties iš Vokietijos federalinio rizikos vertinimo instituto (BfR). Šis bendradarbiavimas pagrįstas 2008 m. pasirašyta dvišale sutartimi. NMVRVI prioritetinga veiklos kryptis – aktyviai bendradarbiauti su EMST ir kitomis šalies ir užsienio rizikos vertinimo institucijomis harmonizuojant rizikos vertinimo metodikas, mokslines nuomones ir kitus techninius dokumentus. NMVRVI siekia mokslinio bendradarbiavimo su EMST pagal Reglamento (EB) Nr. 178/2002 36-tą straipsnį, aktyviai dalyvauti moksliniuose projektuose bei stiprinti Lietuvos mokslininkų potencialą rizikos vertinimo srityje.

NMVRVI rizikos vertinimo užduotis teikia VMVT. NMVRVI taip pat gali atlikti rizikos vertinimą savo pačių iniciatyva, atsižvelgiant į vartotojų interesus. NMVRVI parengtos rizikos vertinimo išvados teikiamos VMVT ir skelbiamos VMVT ir NMVRVI tinklapyje.

3.3.1. Pavojų suskirstymas pagal riziką

Įgyvendinant 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, nuostatas, VMVT valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę atlieka vadovaujantis rizikos vertinimo principais.

Kiekviena teritorinė VMVT suskirsto (pagal nurodytus kriterijus) savo teritorijoje kontroliuojamus ūkio subjektus (iki kiekvienų metų sausio 1d. ir prireikus po kiekvieno patikrinimo) į mažos, padidintos ar vidutinės rizikos grupes.

Yra parengtos atskiros suskirstymo į rizikos grupes kokybės sistemos procedūros atitinkamoms ūkio subjektų grupėms:

1. Maisto tvarkymo subjektams;
2. Pašarų tvarkymo subjektams;
3. Šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo įmonėms;

4. Veterinarinės farmacijos įmonėms ir veterinarinius vaistus naudojančių ūkio subjektams;
5. Paukštininkystės ūkiams;
6. Pienininkystės ūkiams;
7. Bitininkystės subjektams

Ūkio subjektai į rizikos grupes skirstomi atsižvelgiant šiuos vertinimo kriterijus:

- ūkio subjekto veiklos rūšis, tvarkomo produkto grupė,
- veiklos apimtys,
- rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemos principais pagrįstos savikontrolės būklė, įskaitant Geros higienos praktikos taisyklių taikymą.
- ir kita detalai išdėstyta procedūrose.

Teritorinė VMVT, atlikusi ūkio subjekto vertinimą pagal nurodytus vertinimo kriterijus, atitinkamai suskaičiuoja vertinimo kriterijų balų sumą, ūkio subjektą priskiria atitinkamai rizikos grupei ir numato kontrolės dažnumą.

Ūkio subjekto rizikos grupė	Valstybinės kontrolės kontrolės dažnumas
Padidintos rizikos	2 – 4 kartus per metus
Vidutinės rizikos	1 – 0,5 kartą per metus
Mažos rizikos	1 kartą per 1 – 3 metus

Siekiant skaidrumo ir objektyvumo valstybinės maisto kontrolės srityje VMVT interneto tinklapyje skelbiamas maisto tvarkymo subjektų sąrašai pagal rizikos grupes.

3.4. Bendrieji valstybinės kontrolės organizavimo principai

VMVT valstybinė kontrolės sistema yra centralizuota. VMVT rengia teisės aktus, koordinuoja vykdomą valstybinę kontrolę, analizuoja tikrinimų duomenis, teikia metodinę pagalbą teritorinių VMVT pareigūnams. Valstybinė kontrolė vykdoma pagal rizikos analizės metodą, kurį sudaro rizikos vertinimas, rizikos valdymas ir informavimas apie riziką. VMVT rengia metines kontrolės programas, skirtas atskiriems valstybinės kontrolės sektoriams. Valstybinė kontrolė atliekama pagal planus ir neplaningai, t. y. pagal vartotojų skundus, pranešimus, gautus iš EK RASFF sistemos, pagal informaciją gautą iš kitų institucijų, pvz., kilus žmonių susirgimų protrūkiams dėl maisto ar gyvūnų ir pan.

Už valstybinės kontrolės atskirose teritorijose organizavimą atsakingas atitinkamos teritorinės VMVT vadovas. Visi patikrinimai turi būti atliekami su įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens pasirašytu pavedimu, kuriame nurodoma, kokie pareigūnai, kokiam ūkio subjekte, koku tikslu atliks patikrinimą. Patikrinimai atliekami keturių akių principu, t. y. ne mažiau kaip du pareigūnai.

Patikrinimai atliekami iš anksto neįspėjus.

Patikrinimo metu surašomas patikrinimo aktas, dviem egzemplioriais, pasirašo ūkio subjekto atsakingas asmuo ir tikrinimą atlikę pareigūnai. Vienas patikrinimo akto egzempliorius paliekamas ūkio subjekte, kitas saugomas kontrolės įstaigoje. Kontrolės duomenys suvedami į atitinkamas VMVT informacines duomenų bases.

Vykdomas valstybinės kontrolės planavimas, tikrinimai, mėginių paėmimas ir visos kitos kontrolės procedūros aprašytos atitinkamuose kokybės sistemos dokumentuose, kurie užtikrina efektyvią kontrolę.

Kontrolės institucijų darbo būdai ir metodai

- tikrinimų atlikimas (tikrinimas, įvertinimas, auditas);
- mėginių atrinkimas (tiksliniai, įtarimo mėginiai);
- mėginių pristatymas į akredituotas laboratorijas;
- laboratorinių tyrimų vertinimas;
- veiksmai ir priemonės nustačius neatitikimų;
- duomenų analizė, ataskaitų rengimas;
- duomenų archyvavimas.

Visi pareigūnai, atliekantys valstybinę kontrolę, įsisavinę darbo metodikas, susipažinę su teisės aktais ir standartais, informaciniais dokumentais. Įstaigoje esantys dokumentai, išskyrus konfidencialią informaciją, laiku peržiūrimi, atnaujinami, laisvai prieinami kiekvienam kontrolės institucijos pareigūnui. Kontrolės institucijų pareigūnai laikosi valstybės tarnautojų ir darbuotojų etikos kodekso ir kitų elgesio taisyklių.

Įdiegtos informacinės sistemos užtikrina kontrolės duomenų prieinamumą bet kuriuo metu, duomenų analizę, pareigūnų darbo koordinavimą, tikrinimų unifikavimą, visuomenės informavimą. Tų sričių, kurių duomenų bazės neapima visų kontrolės rezultatų, ataskaitos rengiamos pagal patvirtintas formas ir siunčiamos į VMVT. Rengiamos ketvirtinės ir metinės valstybinės kontrolės ataskaitos, duomenys teikiami vadovybei, Europos ir Lietuvos suinteresuotoms įstaigoms, vartotojams. Ataskaitos skelbiamos VMVT interneto svetainėje. Nustatyta tvarka teikiama VMVT produktų saugos kontrolės duomenų analizė ir informacija vartotojų teisių gynimo klausimais Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarybai.

Jeigu pareigūnai ūkio subjektuose nustato pažeidimus, tuomet pagal teisės aktus turi teisę skirti administracines nuobaudas, surašyti šiuos sprendimus dėl rinkos ribojimo priemonių taikymo, vadovaujantis administracinių teisės pažeidimų kodeksu (ATPK) ir Produktų saugos įstatymo nuostatomis:

1. Sprendimas laikinai uždrausti teikti, siūlyti teikti į rinką produktą,
2. Sprendimą dėl leidimo teikti produktą į rinką,
3. Sprendimą dėl nesaugaus produkto,
4. Sprendimą dėl rinkos ribojimo priemonių perdavimo VMVT ir jų paskelbimo „Valstybės žiniuose“, „Informaciniuose pranešimuose“.

Kokybės vadybos sistema

VMVT įdiegta kokybės valdymo sistema pagal tarptautinį standartą ISO 17020 Atitikties įvertinimas. Bendrieji įvairių tipų kontrolės įstaigų veikimo kriterijai. Visoms kontrolės sritims yra parengtos standartinės veiklos procedūros pagal kurias atliekami visi ūkio subjektų tikrinimai. Atskiroms ūkio subjektų grupėms yra parengti specialieji kontroliniai klausimynai.

Kokybės sistemos vidaus auditai ir pareigūnų vertinimai leidžia vertinti ir tobulinti valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės efektyvumą. Kokybės sistemos vidaus auditai atliekami visuose teritoriniuose padaliniuose ne rečiau kaip vieną kartą per 5 metus. Kiekvienas pareigūnas yra vertinamas pagal kokybės sistemos procedūras ne rečiau kaip

kartą per 5 metus. Planuojama tęsti akredituoti teritorines VMVT ir pasienio veterinarijos postus.

3.5. Informacinių sistemų valdymas ir strategija

Informacinių sistemų kūrimas, naujų informacinių technologijų diegimas bei esamų tobulinimas ir integravimas užtikrina operatyvesnę keitimąsi duomenimis, išsamesnę ir tikslesnę duomenų analizę, atsekamumo, rizikos įvertinimo galimybę bei kitus svarbius veiksmus įgyvendinant uždavinius maisto saugos ir veterinarijos srityse. Didėjant informacijos srautams ir informacijos poreikiui, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais prioritetais, VMVT vysto ir naudoja informacines sistemas, dalyvauja informacinės visuomenės plėtros politikos įgyvendinime, kuri yra neatsiejama nuo naujų technologijų ir telekomunikacijų panaudojimo ir plėtros įvairiose veiklos srityse.

Informacinių sistemų, registrų, duomenų bazių kūrimas ir tobulinimas yra vienas VMVT veiklos prioritetų. VMVT informacinė sistema apima visas VMVT veiklos sritis ir susideda iš šių pagrindinių dalių: veterinarinės kontrolės, maisto kontrolės, importo-eksporto kontrolės bei kitų taikomųjų programų dalys.

Veterinarinės kontrolės srityje veikia:

Veterinarinės informacijos valdymo sistema (VIVS),

Valstybinis veterinarinių vaistų registras (VVR),

Veterinarinės priežiūros objektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus informacinė sistema (VPO),

Licencijų verstis privačia veterinarine praktika bei farmacine veikla registras.

Maisto kontrolės srityje veikia:

Maisto kontrolės informacinė sistema (FIS),

Veterinarinį patvirtinimą turinčių gyvūninio maisto tvarkymo subjektų registras (VEPR),

Skubių pranešimų apie nesaugaus maisto ir pašarų tiekimą rinkai registravimo sistema (RASFF LT).

Importo – eksporto kontrolės srityje:

Pasienio veterinarinės kontrolės informacijos valdymo sistema (PVKIVS),

Negyvūninių maisto produktų importo informacinė sistema (NEMAS),

Pašarų importo registravimo sistema (PIRS), Gyvūnų ir gyvūninių produktų eksporto registravimo sistema.

Kitos taikomosios programos apima finansinės apskaitos informacines sistemas, VMVT dokumentų valdymo bei kitas taikomąsias programas. Nuolat augantis papildomo informacinių sistemų funkcionalumo bei jų integracijos poreikis, taip pat teisės aktų pasikeitimai reikalauja nuolatinio jų tobulinimo.

VMVT užtikrina ES informacinių sistemų: TRACES, ADNS, RASFF naudojimą. Atsižvelgiant į elektroninei informacijai kylančias grėsmes VMVT naudojamos informacinių technologijų saugos priemonės, kurios leidžia laiku aptikti ir užkirsti kelią elektroninės informacijos saugos incidentams. VMVT ir toliau skirs didelį dėmesį elektroninės informacijos saugos priemonių įgyvendinimui siekdama užtikrinti elektroninės informacijos konfidencialumo, vientisumo ir prieinamumo lygį. VMVT ir jai pavaldžiose įstaigose įdiegti lokalūs kompiuterių tinklynai, visos darbo vietos kompiuterizuotos. Saugaus keitimosi kompiuteriniais duomenimis užtikrinimui VMVT

funkcionuoja Saugus valstybinis duomenų perdavimo tinklas (SVDPT), jungiantis centrinę VMVT, teritorines VMVT, NMVRVI bei pasienio veterinarijos postus.

VMVT reglamentuotas kompiuterinės, programinės įrangos, elektroninio pašto, interneto, VPN bei kompiuterių tinklo naudojimas bei iš dalies reglamentuotas VMVT informacinių sistemų naudojimas. Iki 2015 m. pabaigos planuojama tęsti VMVT informacines sistemas reglamentuojančių teisės aktų atnaujinimą ir užbaigti naujai įdiegtų informacinių sistemų reglamentavimą, siekiant užtikrinti visišką naudojamų informacinių sistemų bei reglamentuojančių teisės aktų atitikimą.

VMVT yra įgyvendinusi elektroninių duomenų mainus su VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru – į VIVS iš Ūkinių gyvūnų registro gaunami duomenys apie Lietuvos Respublikoje registruotus ūkinius gyvūnus bei jų laikytojus. Įgyvendinamas automatinis VIVS bandos sveikatingumo statuso duomenų eksportas į Ūkinių gyvūnų registrą. Šių duomenų pagrindu planuojamos užkrečiamųjų gyvūnų ligų prevencinės veiklos priemonės bei gyvulių bandos klasifikuojamos pagal teritorinių VMVT suteiktus gyvūnų bandų sveikatos statusus. VĮ „Pieno tyrimai“ ir VMVT VIVS keičiasi teritorinių VMVT suplanuotų užkrečiamųjų gyvulių ligų veiklų bei pieno mėginių tyrimų duomenimis. Iš Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos per VMVT PVKIVS gaunami duomenys apie veterinarinės kontrolės siuntas, vykstančias per muitinę. Į PVKIVS automatinio būdu gaunami duomenys ir iš Europos Komisijos administruojamos TRACE sistemos, taip sulyginamos gautų duomenų grupės ir efektyviai kontroliuojama veterinarinių siuntų patikra. FIS sujungta su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento GMO skyriaus administruojama centrine GMO duomenų baze. Sujungimo tikslas – sukurti vieningą nacionalinę GMO duomenų bazę, kurioje būtų kaupiami išsamūs duomenys ir visa reikalinga informacija apie į Lietuvą įvežamus, ar Lietuvos rinkoje esamus GMO turinčius produktus. Su centrine GMO duomenų baze taip pat sujungtos ir VMVT administruojamos NEMAS bei Pašarų importo kontrolės informacinė sistema. VMVT valdomos informacinės sistemos yra vienas svarbiausių centrinės GMO duomenų bazės informacijos šaltinių.

Vienas VMVT veiklos prioritetų – e-valdžios priemonių įgyvendinimas siekiant sudaryti galimybę gyventojams bei verslo subjektams greičiau, patogiau ir efektyviau gauti informaciją ir VMVT teikiamas administracines paslaugas elektroniniu būdu, tuo pačiu mažinti klientų aptarnavimo išteklius bei biurokratinės kliūtis. VMVT įdiegti „e-valdžios“ vartai elektroninių paslaugų teikimui gyventojams ir verslo subjektams taikant „Vieno langelio“ principą. Šiuo tikslu su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės keičiamasi duomenimis apie VAIISIS sistemoje autentifikuotus fizinius ir juridinius asmenis. Vienos svarbiausių VMVT teikiamų administracinių paslaugų jau yra perkeltos į elektroninę erdvę. Naujoje VMVT tinklalapio versijoje gyventojams/verslo subjektams suteikta prieiga naudotis viešai teikiamais VMVT informacinių sistemų, registrų, duomenų bazių duomenimis, dalyvauti teisėkūros procese. VMVT, įgyvendindama e-valdžios priemones, artimiausiu metu siekia į elektroninę erdvę perkelti visas teikiamas administracines paslaugas, o panaudojant modernias informacines ir ryšių technologijas jau e-būdu teikiamas paslaugas perkelti į kuo aukštesnę įmanomą brandos lygį. Toliau plečiant VMVT tinklalapio e-turinį bus siekiama, kad e-informacija bei paslaugomis dar plačiau naudotųsi gyventojai, verslo subjektai, savivaldybės, ES ir trečiųjų šalių kompetentingos institucijos.

VMVT 2013-2015 m. laikotarpiu planuojama vykdyti valstybės tarnautojų ir darbuotojų apmokymus dirbti su informacinėmis sistemomis, užtikrinti darbuotojų informacinių technologijų saugos reikalavimų žinojimą, vykdyti e. valdžios plėtros

mokymus, kurie padės efektyviau panaudoti informacines ir telekomunikacines technologijas.

Siekiant pagerinti VMVT teikiamų viešųjų paslaugų kokybę ir perkelti VMVT teikiamas viešąsias paslaugas į elektroninę erdvę, iki 2015 metų pabaigos planuojama įgyvendinti projektą „Elektroninės paslaugos maisto ir veterinarinės kontrolės srityje“. Projektas finansuojamas pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto priemonę „Informacinė visuomenė visiems“. Projekto tikslas – sukurti interaktyvias VMVT ir jai pavaldžių institucijų teikiamas maisto ir veterinarinės srities paslaugas elektroninėje erdvėje taip jas padarant patogesnes ir lengviau pasiekiamas vartotojams. Siekiant šio tikslo, bus siekiama įgyvendinti du pagrindinius uždavinius – a) sukurti ir įdiegti vadybinius modelius, sudarančius sąlygas kuriamų elektroninių paslaugų teikimui; b) sukurti ir įdiegti programines ir technines priemones elektroninėms paslaugoms teikti.

Įgyvendinus Projektą, bus sukurtos šios interaktyvios elektroninės paslaugos gyventojams ir verslui:

- maisto ir veterinarinės tyrimų, jų įvertinimo ir rizikos tyrimų užsakymo, apmokėjimo ir rezultatų pateikimo elektroninė paslauga;
- maisto ir veterinarinės veiklą reglamentuojančių dokumentų priėmimo, vertinimo, išdavimo ir tikrinimo elektroninė paslauga;
- personalizuotos informacijos vartotojams pateikimo paslauga.

Sukurtos elektroninės paslaugos turėtų ženkliai sumažinti tiek fizinių, tiek juridinių asmenų laiko sąnaudas, taip pat turėtų būti optimizuota VMVT ir jai pavaldžių įstaigų veikla.

Iki 2015 m. pabaigos VMVT planuojama užbaigti VMVT funkcionuojančių bei kitose susijusiose institucijose veikiančių informacinių sistemų integraciją. Tai padės išvengti dvigubo tų pačių duomenų registravimo, sumažins duomenų suvedimo laiko sąnaudas, palengvins lyginamų duomenų analizę. Geresnei duomenų bei rizikos veiksnių analizei užtikrinti 2013-2015 m. planuojama įdiegti specialias duomenų analizei skirtas kompiuterines programas bei jau įdiegtų informacinių sistemų modulius, kurie leis efektyviau analizuoti ir panaudoti turimus duomenis.

3.6. Informacijos valdymas

Informacijos teikimas visuomenės informavimo priemonėms

VMVT organizuoja visuomenės informavimą siekdama užtikrinti savo veiklos skaidrumą ir skatindama visuomenės pasitikėjimą maisto kontrolės institucija. Išorinę komunikaciją VMVT organizuoja ir įgyvendina VMVT vyr. specialistas – atstovas spaudai, vadovaudamasis nacionaliniais teisės aktais bei VMVT kokybės sistemos dokumentų nuostatomis. VMVT informacija rengiama ir teikiama per visuomenės informavimo priemones, valstybės institucijas ir kitas organizacijas bei tiesiogiai tikslinėms vartotojų grupėms.

Visuomenės informavimo priemonėms teikiama su VMVT direktoriumi arba atsakingu, atitinkamą VMVT kompetencijai priskirtą sritį kuruojančiu VMVT direktoriaus pavaduotoju suderinta informacija. VMVT valstybės tarnautojai ar darbuotojai pagal savo kompetencijos sritį negali teikti informacijos tiesiogiai visuomenės informavimo priemonėms, prieš tai nesuderinę jos su VMVT atstovu spaudai. VMVT pranešimus spaudai ruošia, derina ir teikia VMVT atstovas spaudai.

Teritorinių VMVT valstybės tarnautojai ir darbuotojai teikia informaciją, susijusią su atstovaujamos įstaigos veikla, atitinkamoms regioninėms visuomenės informavimo priemonėms. Jei teikiama informacija nėra žodinė, ji teikiama turinį suderinus su VMVT atstovui spaudai el.paštu arba telefonu. Informaciją nacionalinėms ir užsienio visuomenės informavimo priemonėms VMVT pavaldžios įstaigos teikia iš anksto raštu suderinusios su VMVT atstovu spaudai.

Visuomenės informavimo priemonėms teikiama šio pobūdžio informacija (išskyrus informaciją, kurioje yra komercinių paslapčių ir informacijos, kuri įstatymų ir sutarčių nustatyta tvarka laikytina konfidencialia informacija):

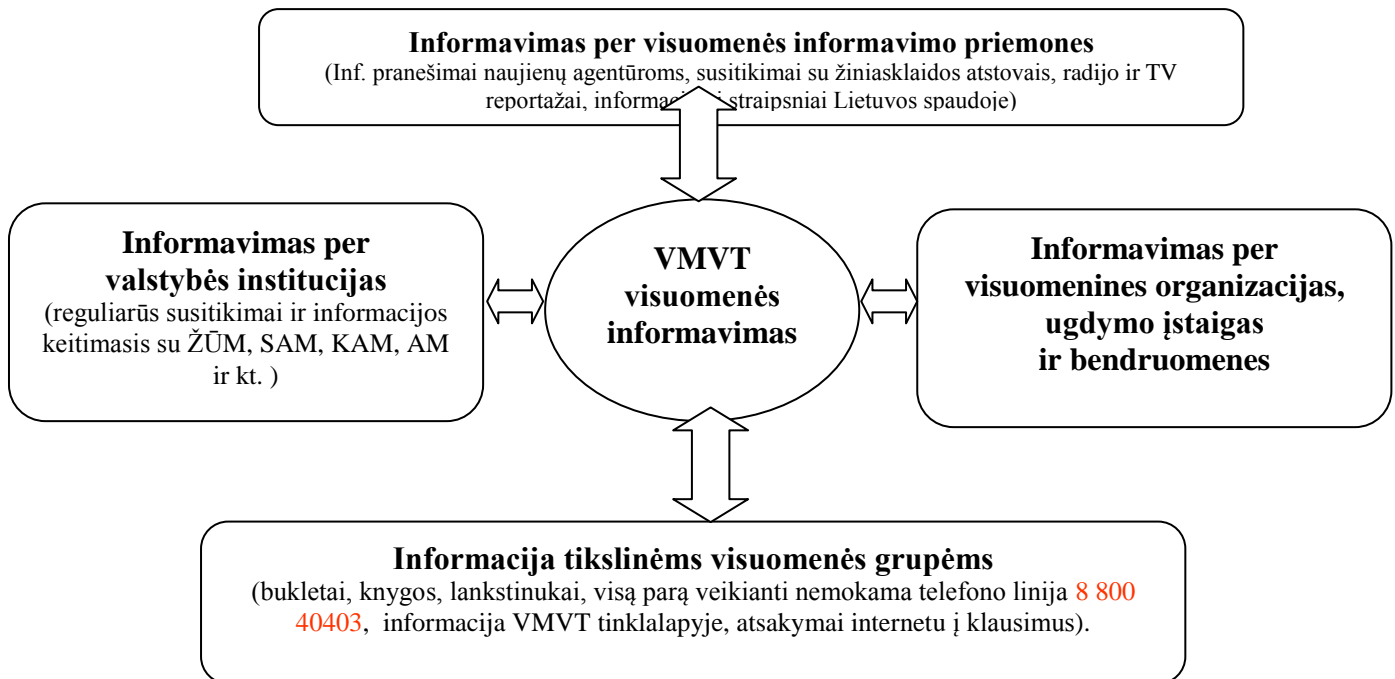
1. Kompetentingų institucijų ir įstaigų nustatytų ir laboratoriniais tyrimais patvirtintų nesaugių maisto produktų teikimo šalies rinkoje atvejai.
2. VMVT vykdomų kontrolės programų rezultatai ir analizė.
3. VMVT atliktų tikslinių patikrinimų rezultatai ir analizė.
4. Informacija apie oficialiai nustatytus ir laboratoriniais tyrimais patvirtintus gyvūnų užkrečiamųjų ligų atvejus.
5. Informacija apie žmonių ūmių žarnyno infekcinių ligų protrūkius.
6. Vartotojų skundų analizė.
7. RASFF sistemos pranešimų analizė.
8. Informacija apie renginius (vizitai, susitikimai, mokymai, pasitarimai, konferencijos).
9. Tarptautinės veterinarijos ir maisto saugos naujienos.
10. Informacija apie priimtus ir rengiamus teisės aktus ir jų komentarai.
11. Pranešimai, susiję su VMVT vykdoma politika ir strateginio planavimo veikla.
12. VMVT ir jai pavadžių įstaigų pareigūnų informacija ir rekomendacijos, skirtos vartotojams, ūkininkams, verslininkams ir kitoms su VMVT veikla susijusioms visuomeninėms grupėms.
13. Rizikos vertinimo medžiaga.

Visuomenės informavimo priemonėms informacija skubos tvarka teikiama šiais atvejais:

1. Kompetentingų institucijų ir įstaigų nustatytus ir laboratoriniais tyrimais patvirtintus nesaugius maisto produktus, kurie gali ar galėjo patekti vartotojams.
2. Nustačius nesaugius pašarus rinkoje, kurie gali ar galėjo patekti gyvūnų šėrimui.
3. Kilus apsinuodijimų maistu protrūkiams.
4. Įtarus ar nustačius pavojingas gyvūnų užkrečiamąsias ligas.
5. Esant kito pobūdžio grėsmei žmonių ar gyvūnų sveikatai.

* Informacija, kuri sudaro komercinę paslaptį, visuomenės informavimo priemonėms neteikiama.

VMVT visuomenės informavimo schema.

3.7. Kontrolės sistemos ir veiklos koordinacija

3.7.1. Gyvūnų sveikata

Tikslai

- išlaikyti šalį neapimtą labai pavojingų užkrečiamųjų ligų
- stiprinti teritorinių VMVT pasirengimą likviduoti užkrečiamųjų gyvūnų ligų protrūkius
  - stiprinti zoonozių kontrolę
  - vykdyti ligų, kurios įtakoja tarptautinę prekybą, kontrolę ir stebėseną (BRC, TBC, EGL, ML, paukščių gripas, USE, Aujeskio liga)
  - siekti šalies, neapimtos BRC, TBC statuso ir išlaikyti šaliai suteiktą EGL laisvos nuo šios ligos statusą

VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius pagal savo kompetenciją įgyvendina valstybės politiką gyvūnų sveikatos, gyvūnų gerovės, šalutinių gyvūninių produktų, pašarų ir veterinarinių vaistų kontrolės srityse bei įgyvendina strateginius tikslus užtikrinant gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir zoonozių stebėseną ir kontrolę bei gyvūnų gerovę likviduojant gyvūnų užkrečiamųjų ligų protrūkius, taikant biologinės saugos priemones gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijai, vykdo ūkinių gyvūnų ženklavimo kontrolę.

Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius koordinuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų valstybinę kontrolę, rengia teisinę bazę, analizuoja gautus tikrinimų ir laboratorinių tyrimų rezultatus, nustato rizikos veiksnius, kuriais remiantis sudaro gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir stebėsenos planus, teikia informaciją TEB ir EK apie užkrečiamųjų ligų situaciją Lietuvos Respublikoje.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų neužkrėstos šalies statuso pagal ES ir tarptautinius reikalavimus užtikrinimas yra vienas iš pagrindinių VMVT uždavinių.

Lietuvos Respublikoje vykdomos gyvūnų užkrečiamųjų ligų, gyvūnų gerovės, šalutinių gyvūninių produktų, pašarų ir veterinarinės medicinos produktų kontrolės programos, parengtos pagal ES teisės aktų reikalavimus, kurios užtikrina gyvūnų sveikatos apsaugą, gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimą. Didelis dėmesys skiriamas pasiutligės, galvijų spongiforminės encefalopatijos, paukščių gripo, mėlynojo liežuvio ligos bei zoonozių stebėsenai, galvijų tuberkuliozės, bruceliozės, enzootinės galvijų leukozės ir kitų žmonėms ir gyvūnams pavojingų užkrečiamųjų ligų prevencijai ir kontrolei.

Teritorinės VMVT, atlikdamos valstybinę veterinarinę kontrolę:

- Atlieka gyvulių laikymo vietų kontrolę.
- Vykdo gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną bei kontrolę.
- Suteikia privatiems veterinarijos gydytojams įgaliojimus ir sudaro su jais sutartis dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės.
  - Konsultuoja gyvūnų laikytojus, įgaliotuosius ir privačius veterinarijos gydytojus veterinarijos klausimais, organizuoja mokymus, informuoja juos apie veterinarijos reikalavimus ir veterinarijos mokslo ir praktikos pasiekimus.

Teritorinės VMVT patvirtina/registruoja ūkio subjektus, kai to reikia pagal teisės aktų reikalavimus. Jos, gavusios prašymą iš ūkio subjekto ir patikrinusios, ar jie pateikia reikiamus dokumentus, taip pat tinkamą technologinio proceso aprašymą pagal veiklos sritį, savikontrolės programas, parengtas atsižvelgus į rizikos veiksnių analizės ir svarbiausius valdymo taškus, geriamojo vandens kontrolės programą, nutekamųjų vandenų surinkimo ir nukenksminimo programą, nepanaudotų šalutinių gyvūninių produktų ir atliekų saugaus surinkimo ir sunaikinimo programą, kenkėjų kontrolės programą, valymo, plovimo ir dezinfekavimo programą, personalo higienos kontrolės programą, personalo asmens sveikatos kontrolės programą, personalo apmokymo ir tęstinio mokymo programą;

Ūkinių gyvūnų laikymo vietos yra registruojamos Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenų bazėje.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolė vykdoma pagal Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės programą, patvirtintą VMVT direktoriaus 2006 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. B1-281. Teritorinės VMVT vykdo labai pavojingų užkrečiamųjų ligų (snukio ir nagų ligos, klasikinio kiaulių maro, vezikulinės kiaulių ligos, paukščių gripo, Niukaslio ligos, Aujesnio ligos, mėlynojo liežuvio ligos) stebėseną. Stebėsenos tikslas - užtikrinti ankstyvą užkrečiamosios ligos nustatymą bei likvidavimą. Gyvūnų bandos (pulkai) tiriami dėl labai pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų siekiant nustatyti 5% paplitimą 95 procentų patikimumu. Šių ligų įtarimo atveju taikomos priemonės, nurodytos gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotųjų priemonių planuose.

Bendrų daugeliui gyvūnų rūšių ligų (juodligės, pasiutligės, leptospirozės, paratuberkuliozės) tyrimus teritorinės VMVT atlieka tik esant ligos įtarimui. Visų rūšių naminių gyvūnų skerdenos skerdyklose yra tiriamos dėl trichineliozės. Teritorinės VMVT, vadovaudamasi tyrimų planu bei iš laboratorijų gautais tyrimų rezultatais, kas mėnesį pateikia VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriui gyvūnų sveikatos priežiūros ir ligų kontrolės ataskaitą.

Siekdamas apsaugoti Lietuvos Respubliką nuo pavojingų užkrečiamųjų ligų, vadovaujantis ES nuostatomis:

Skubios veiklos skyrius:

- Rengia ir tikslina gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinus priemonių planus.
- Analizuoja gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų situaciją Lietuvos Respublikoje ir kitose šalyse, įvertina rizikos veiksnius ir priima sprendimus dėl gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinus priemonių.
- Koordinuoja Tarnybai pavaldžių įstaigų pasirengimą likviduoti gyvūnų pavojingas užkrečiamąsias ligas, organizuoja gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, likvidavimo priemonių įgyvendinimą.
- Organizuoja mokymus gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolės klausimais.
- Vadovauja VMVT valstybinių maisto ir veterinarinių tarnybų užkrečiamųjų ligų kontrolės centrams, kurie pradeda veikti įtarus ar patvirtinus pavojingą gyvūnų užkrečiamąją ligą.
- Sudaro gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinus priemonių planus.
- Organizuoja imituotus epizootijos mokymus / pratybas.
- Teritorinėse VMVT yra sukurti užkrečiamųjų ligų kontrolės centrai, kurie pradeda veikti įtarus ar patvirtinus pavojingą gyvūnų užkrečiamąją ligą.
- Koordinuoja Skubių pranešimų dėl maisto ir pašarų sistemos (RASFF) pranešimų kontrolę, priimtų veiksmų įvertinimą ir analizę.
- Vykdo neatidėliotinas priemones ir koordinuoja Tarnybai pavaldžių įstaigų pasirengimą ir ekstremalių situacijų metu.
- Koordinuoja Tarnybai pavaldžių įstaigų veiklą, atliekant kontrabandos ir nelegalių prekių kontrolę, jiems priskirtoje teritorijoje.

Sudaryti šių ligų neatidėliotinus priemonių planai:

- snukio ir nagų ligai,
- klasikiniam kiaulių marui,
- afrikiniam kiaulių marui,
- kiaulių vezikulinei ligai,
- paukščių gripui ir Niukaslo ligai,
- mėlynojo liežuvio ligai,
- afrikinei arklių ligai.

Šie planai yra reguliariai peržiūrimi ir papildomi remiantis ES teisės aktais, naujausia moksline informacija bei kitų šalių narių duomenimis. Siekiant sustiprinti pasirengimą organizuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, koordinuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją, VMVT pavaldžių įstaigų pasirengimą likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas, VMVT įsteigė užkrečiamųjų ligų kontrolės centrus (toliau – ULKC).

3.7.2. Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklinimo valstybinė veterinarinė kontrolė

Tikslai

- vykdyti ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimą ir jose laikomų ūkinių gyvūnų apskaitą ir ženklimą;
- įtvirtinti kokybiškai funkcionuojančią gyvulių registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės sistemą Lietuvos Respublikoje;
- nustatyti kontroliuotinių gyvulių laikymo vietų atrankos rizikos veiksnių analizės kriterijus, jų vertinimo tvarką ir šių veiksnių taikymo taisykles, atrenkant gyvulių laikymo vietas gyvulių registravimo ir ženklavimo valstybinei veterinarinei kontrolei;
- nustatyti gyvulių registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimo tvarką bei užtikrinti jos efektyvumą;
- vertinti gyvulių registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės kokybę, atlikti gyvulių registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės vykdymo priežiūrą;
- per metus patikrinti ne mažiau kaip 3 proc. visų galvijų laikymo vietų ir ne mažiau kaip 3 proc. laikymo vietų, kuriose yra ne mažiau kaip 5 proc. Lietuvos Respublikoje laikomų avių ir ožkų.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietų kontrolę ir informacijos keitimąsi su kitomis gyvulių laikymo vietas kontroliuojančiomis institucijomis (Nacionaline mokėjimo agentūra ir jos teritoriniai padaliniai) vykdo teritorinės VMVT. Gyvulių laikymo vietų kontrolės kokybės valdymo sistemą koordinuoja VMVT, o įgyvendina ir vykdo teritorinės VMVT.

Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinė veterinarinė kontrolė apima tikrinimus:

Planinius tikrinimus gyvulių laikymo vietose, kurios į kontroliuotinių gyvulių laikymo vietų sąrašą pateko atliekant gyvulių laikymo vietų rizikos veiksnių analizę, per metus reikia atlikti ne mažiau kaip 3 % galvijų laikymo vietų ir ne mažiau kaip 3 % avių ir ožkų laikymo vietų, kuriose yra ne mažiau kaip 5 % Lietuvos Respublikoje laikomų avių ir ožkų. Taip pat planinių patikrinimų metu tikrinamos kiaulių laikymo vietos ir arklinių šeimos gyvūnų registravimas ir ženklavimas mikroschemomis.

Neplaniniai ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo reikalavimų valstybinės veterinarinės kontrolės tikrinimai atliekami remiantis pranešimais apie ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo reikalavimų pažeidimus arba siekiant įvertinti planinio tikrinimo metu nustatytų ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo pažeidimų pašalinimą.

Informaciją apie ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinės veterinarinės kontrolės rezultatus, Nacionalinei mokėjimo agentūrai (toliau – NMA) pateikia teritorinės VMVT, suvedamos duomenis į Ūkinių gyvūnų registro duomenų bazę (CDB).

Laikymo vietos atrenkamos patikrinimams pagal savivaldybes, Ūkinių gyvūnų informacinės sistemos rizikos analizės asmenų sąrašą ir šiuos atrankos kriterijus ir jų grupes:

1. Ūkinių gyvūnų laikymo vietose laikomų ūkinių gyvūnų rūšis ir skaičius.
2. Ankstesnių kalendorinių metų tikrinimų metu nustatyti ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo pažeidimai.
3. Ūkinių gyvūnų judėjimui taikomus apribojimus.
4. CDB registruotus duomenis apie ūkinių gyvūnų perkėlimą ir kaitą:
  - 4.1. galvijų bandose du metus ir ilgiau neregistruoti prieauglio atvedimo atvejai;
  - 4.2. galvijų bandos, kuriose laikoma penkių metų amžiaus ir vyresni buliai ir telyčios;
  - 4.3. neužregistruoti duomenys apie išvežamus į skerdimo įmonę galvijus, tačiau užregistruotas galvijų paskerdimas skerdimo įmonėse;

- 4.4. pavėluotas galvijų judėjimo ir kaitos įvykių užregistravimas.
5. Veršelių (dvynukų, trynukų ir daugiau) atsivedimų praėjusiais kalendoriniais metais dažnumas.
6. Praėjusiais kalendoriniais metais negyvų veršelių atsivedimas ir karvių abortai.
7. Patikroje nedalyvavusių laikymo vietų atranka.
8. Atsitiktinė atranka:
  - 8.1. ūkinių gyvūnų laikymo vietos, kurios atrenkamos pagal atsitiktinai paskirtą įrašą nuo visų dar neatrinktų laikymo vietų.
9. ūkinių gyvūnų laikytojų amžius 70 metų ir daugiau.
10. subjekto veiklos rūšį (skerdyklos tikrinamos visos).

3.7.3. Gyvūnų gerovė

Tikslai

- Užtikrinti bendrųjų ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimą atliekant ūkinių gyvūnų gerovės patikrinimus ūkinių gyvūnų laikymo vietose;
- Užtikrinti specialiųjų ūkinių gyvūnų (kiaulių, veršelių, vištų dedeklių, viščiukų broilerių, *Ratitae* genties paukščių) gerovės reikalavimų įgyvendinimą atliekant ūkinių gyvūnų gerovės patikrinimus ūkinių gyvūnų laikymo vietose;
- Įvertinti gyvūnų skerdyklų atitiktį gyvūnų gerovės reikalavimams, užtikrinti maistui skerdziamų gyvulių ir paukščių apsaugos reikalavimų įgyvendinimą skerdimu metu;
- Užtikrinti kailiams auginamų ir kitų gyvūnų apsaugos reikalavimų įgyvendinimą žudymo metu;
- Įvertinti gyvūnus vežančių kelių transporto priemonių atitiktį;
- Įvertinti gyvūnų vežėjų atitiktį;
- Užtikrinti vežamų gyvūnų apsaugos reikalavimų įgyvendinimą atliekant gyvūnus vežančių kelių transporto priemonių ir gyvūnų vežėjų patikrinimus gyvūnų išsiuntimo ir paskirties vietose bei gyvūnų vežimo metu;
- Informuoti gyvūnų augintinių laikytojus dėl gyvūnų augintinių judėjimo nekomerciniais tikslais reikalavimų;
- Užtikrinti mokslo kitais eksperimentiniais tikslais naudojamų bandomųjų gyvūnų gerovę ir apsaugą;
- Vykdyti asmenų pranešimų dėl gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pranešimų tyrimą;
- Organizuoti gyvūnus prižiūrinčių asmenų mokymą gyvūnų gerovės, apsaugos, sveikatingumo temomis;
- Vykdyti informacijos sklaidą gyvūnų gerovės klausimais, propaguoti gyvūnų gerovės ir apsaugos iniciatyvas, skatinti visuomenę dėl atsakingo gyvūnų laikymo ir elgesio su jais.

Teritorinės VMVT, atlikdamos valstybinę veterinarinę kontrolę, vykdo tikrinimus:

- ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimo tikrinimus ūkinių gyvūnų laikymo vietose,
- gyvulių ir paukščių skerdyklose,
- kailiams auginamų ir kitų gyvūnų žudymo vietose,
- gyvūnų vežėjų ir gyvūnus vežančių kelių transporto priemonių gyvūnų išsiuntimo ir paskirties vietose bei gyvūnų vežimo metu;
- bandomųjų gyvūnų laikymo vietose ir eksperimentų su bandomaisiais gyvūnais metu,
- tiria asmenų pranešimus dėl gyvūnų gerovės ir sveikatingumo reikalavimų pažeidimo.

Taip pat teritorinių VMVT veterinarijos gydytojai, atsakingi už gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų įgyvendinimo kontrolę, įvertina:

- gyvūnų vežėjus ir jiems priklausančių kelių transporto priemonių atitikimą gyvūnų vežimui,
- planuojamų gyvūnų kelionių maršrutų atitikimą ir įvykusių gyvūnų kelionių gyvūnų šėrimo, girdymo ir poilsio intervalų atitiktį.

Teritorinių VMVT veterinarijos gydytojai, atsakingi už gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų įgyvendinimo kontrolę, vykdydami visuomenės švietėjišką veiklą atlieka informacijos sklaidą gyvūnų gerovės ir apsaugos temomis, propaguoja gyvūnų gerovės ir apsaugos iniciatyvas, skatina visuomenę dėl atsakingo gyvūnų laikymo ir elgesio su jais.

Gyvūnų gerovės ir apsaugos valstybinė veterinarinė kontrolė vykdoma atsižvelgiant į ūkio subjektų įvertinimą pagal galimą riziką.

Sudarant gyvūnų laikymo vietų tikrinimo planus atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

- ankstesnių gyvūnų laikymo vietų tikrinimų metu nustatytus gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų pažeidimus bei pažeidimų pobūdį;
- laikymo vietoje laikomų gyvūnų skaičių ir tankį;
- gyvūnų laikymo vietose naudojamas gyvūnų laikymo sistemas ir būdus;
- laikymo vietose naudojamą su gyvūnų sveikata ir gerove susijusią mechaninę ar automatinę įrangą;
- gyvūnų sveikatingumą ir gaištamumą;
- gyvūnų perkėlimo ir kaitos intensyvumą;
- pranešimus apie ūkinių gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimus.

Sudarant gyvūnų vežėjų ir gyvūnus vežančių kelių transporto priemonių tikrinimo planus atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

- ankstesnių tikrinimų metu nustatytus gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų pažeidimus bei pažeidimų pobūdį;
- pranešimus apie vežamų gyvūnų gerovės, apsaugos ir sveikatingumo pažeidimus;

Sudarant žudomų, įskaitant skerdžiamų gyvūnų apsaugos reikalavimų tikrinimo planus atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

- gyvūnų žudymui, įskaitant skerdimą, naudojamą įrangą ir priemones,
- žudomų, įskaitant skerdžiamų gyvūnų rūšį ir skaičių,
- ankstesnių tikrinimų metu nustatytus gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų pažeidimus bei pažeidimų pobūdį;
- pranešimus apie gyvūnų gerovės, apsaugos ir sveikatingumo pažeidimus.

Siekdami užtikrinti gyvūnus vežančių kelių transporto priemonių atitikimą ir gyvūnų vežėjų pasirengimą gyvūnų vežimui teritorinių VMVT atsakingieji pareigūnai įvertina gyvūnus vežančių transporto priemonių atitiktį nustatytiems reikalavimams bei gyvūnų vežėjų kompetenciją ir išduoda tai patvirtinančius dokumentus.

2013-2015 m. numatoma vykdyti reguliarius vežamų gyvūnų apsaugos reikalavimų įgyvendinimo kontrolės tikrinimus gyvūnų išsiuntimo ir paskirties vietose bei gyvūnų vežimo metu, visų gyvūnus vežančių transporto priemonių atitiktį nustatytiems reikalavimams bei gyvūnų vežėjų kompetenciją.

Siekiant įvertinti gyvūnų apsaugos reikalavimų vykdymą gyvūnų skerdimo metu teritorinių VMVT atsakingi pareigūnai skerdyklose, atsižvelgiant į galimą riziką, tikrinimus atlieka 2 – 4 kartus per metus.

Pažymėtina, kad tiriami visi asmenų pranešimai dėl gyvūnų gerovės, apsaugos ir sveikatingumo pažeidimo.

Siekiant įgyvendinti ES 2012–2015 m. Gyvūnų gerovės strategijos, skirtos pagerinti gyvūnų, laikomų ūkiuose, gyvenančių zoologijos soduose ir naudojamų bandymams, gerovės sąlygas ir kad ūkiniai gyvūnai būtų laikomi bei transportuojami tokiomis sąlygomis, kuriomis su jais nebūtų blogai elgiamasi, jie nebūtų išnaudojami, jiems nebūtų sukeliamas skausmas ar kančios, principus, numatoma:

- vykdyti reguliarius vežamų gyvūnų apsaugos reikalavimų įgyvendinimo kontrolės tikrinimus gyvūnų išsiuntimo ir paskirties vietose, gyvūnų vežimo metu;
- vykdyti reguliarius gyvūnų vežančių transporto priemonių atitikties nustatytiems reikalavimams patikrinimus bei gyvūnų vežėjų kompetencijos pažymėjimų patikrinimus;
- rengti ir skleisti reguliariai atnaujinamą informaciją apie gyvūnų gerovės principus ir svarbą, siekiant didinti visuomenės informuotumą per visuomenės informavimo priemones, institucijos interneto svetainę, informacinius bukletus ir lankstinukus, renginius kuriuose pristatoma institucija (pvz.: AgroBalt) ir kt.
- skatinti ūkininkų supratimą apie ūkininkų gyvūnų gerovės lygio koreliaciją su ekonominiais ūkininkų gyvūnų produkcijos rodikliais;
- rengti mokymus veterinarijos inspektoriams, privatiems veterinarijos gydytojams, ūkininkams, prekyautojams gyvūnais, gyvūnų vežėjams, skerdyklų darbuotojams, apie gyvūnų gerovės reikalavimų užtikrinimą ūkiuose, gyvūnų skerdimo, transportavimo ir su šiais veiksmis susijusių procedūrų metu, naujai priimtų teisės aktų reikalavimų dėl gyvūnų gerovės užtikrinimo įgyvendinimą ir kontrolę ūkiuose;
- rengti mokymus veterinarijos inspektoriams apie gyvūnų gerovės reikalavimų tikrinimą atsižvelgiant į gyvūno sveikatos būklę, etologiją;
- stiprinti komunikaciją su kitų ES šalių kompetentingų institucijų atstovais, siekiant keistis patirtimi, kelti žinių lygį;
- skatinti vartotojų, ūkininkų, privačių veterinarijos gydytojų ir kitų suinteresuotų asmenų įsitraukimą į gyvūnų gerovės principų skatinimą ir informacijos apie gyvūnų gerovės pažeidimus pateikimą kompetentingoms ir teisėsaugos institucijoms.

3.7.4. Maisto ir maisto higienos valstybinė kontrolė

Tikslai

užtikrinti valstybinę maisto kontrolę visais maisto tvarkymo etapais, kad tiekiamas rinkai ir eksportuojamas maistas atitiktų teisės aktų nustatytus saugos, kokybės, ženklinimo ir kitus privalomuosius reikalavimus,

VMVT Maisto skyrius pagal savo kompetenciją įgyvendina valstybės politiką negyvūninio maisto (gamybos, didmeninės, mažmeninės prekybos įmonių, viešojo maitinimo įmonių, alkoholinių ir nealkoholinių gėrimų (toliau - maisto) ir viešai tiekiamo vandens, saugos, kokybės, ženklinimo ir kitų privalomųjų reikalavimų užtikrinimą; įgyvendina naujų ES teisės aktų nuostatas, diegia naujus maisto kontrolės metodus, įgyvendina strateginius tikslus (užtikrinant vykdomą maisto saugos ir kokybės kontrolę visais maisto tvarkymo etapais); atlieka efektyvią kontrolės duomenų analizę; registruoja ir analizuoja vartotojų skundus.

VMVT taip pat vykdo jai priskirtas funkcijas - vaistinių kontrolę, kuriose prekiaujama maisto papildais, specialios paskirties maisto produktais ir kitais maisto produktais, Krašto apsaugos ministerijos ir krašto apsaugos sistemos institucijų, Vidaus reikalų ministerijos ir vidaus reikalų statutinių įstaigų, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos bei jų teritorijose esančių maisto tvarkymo subjektų kontrolę.

Maisto tvarkymo subjektų kontrolę vykdo teritorinės VMVT. Teritorinių VMVT pareigūnai atlikdami valstybinę kontrolę maisto tvarkymo subjektuose vadovaujasi kokybės sistemos programomis. Pagrindinės teritorinių VMVT veiklos kryptys ir laboratorinių tyrimų apimtys išdėstomos metinėse programose ir teritorinių VMVT metiniuose darbo planuose.

Teritorinės VMVT kontroliuoja, ar maisto tvarkymo subjektuose įgyvendinami maisto higienos, saugos ir kokybės reikalavimai, įdiegtos rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų (RVASVT) principais pagrįstos maisto saugos savikontrolės sistemos ar Geros higienos praktikos taisyklės.

Su VMVT suderinta ir SAM ministro įsakymu patvirtinta eilė funkcionuojančių geros higienos praktikos taisyklių (viešojo maitinimo subjektams, duonos ir pyrago kepimo subjektams, maisto produktų prekybos subjektams, grūdų supirkimo, paruošimo ir saugojimo subjektams, miltinės ir kreminės konditerijos subjektams, konservuotų vaisių ir daržovių subjektams, natūralaus mineralinio ir šaltinio vandens gamybos subjektams, aromatizuotų gėrimų gamybos subjektams, šviežių vaisių ir daržovių didmeninės prekybos subjektams, maisto produktų turgavietėms, mėsinėms maisto parduotuvėse, kaimo turizmo sodyboms).

Savikontrolės sistemų įdiegimo vertinimui parengti tikrinimo klausimynai. Vadovaujantis savikontrolės sistemų įdiegimo lygiu nustatomi kitų metų prioritetai bei nurodomos kryptys audito vykdymui.

Kiekvienais kalendoriniais metais pagal valstybinės kontrolės prioritetus sudaromas patvirtinamųjų mėginių atrinkimo planas, augalinių maisto produktų stebėsenos programa.

Subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai tikrinimai. Planiniai maisto tvarkymo subjektų tikrinimai atliekami vadovaujantis teisės aktais, sudarytais kontrolės planais ir kokybės sistemos dokumentais (kontrolės programomis, darbo instrukcijomis, patikrinimo aktais – klausimynais pagal subjektų veiklos grupes ir kt.). Neplaninė kontrolė – pagal vartotojų skundus, įmonių, įstaigų pranešimus, epidemiologinius duomenis ir pan. Maisto tvarkymo subjektų valstybinę kontrolę vykdoma atsižvelgiant į maisto tvarkymo subjektų suskirstymą pagal rizikos grupes (padidintos, vidutinės ir mažos rizikos).

Teritorinės VMVT, nustačiusios Lietuvos Respublikos ir (ar) ES teisės aktų pažeidimų, taiko rinkos ribojimo priemones vadovaudamosi kokybės programomis.

Maisto tvarkymo subjektai, jų tikrinimo duomenys yra registruojami, suvedami į Maisto kontrolės informacinę sistemą (FIS). Mažmeninės prekybos įmonės, prekiaujančios šviežiais vaisiais ir daržovėmis, registruojamos Šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolės sistemoje (informacinė programa „Vaiskoris“). Įdiegtos informacinės sistemos užtikrina maisto kontrolės duomenų prieinamumą bet kuriuo metu bei duomenų analizę, pareigūnų darbo koordinavimą, tikrinimų unifیکavimą, visuomenės informavimą.

Naudojantis VMVT įdiegta RASFF LT sistema skubiai keičiamasi informacija apie nesaugių maistą. Informacija, susijusi su nesaugaus maisto rizika vartotojų sveikatai, skelbiama VMVT interneto svetainėje bei visuomenės informavimo priemonėse (spaudą, radiją, televiziją).

Maisto kontrolės prioritetai 2013 - 2015 m. nustatomi remiantis teisės aktų nuostatomis, bei rizikos vertinimo rezultatais (daugiausia nustatomų pažeidimų įgyvendinant teisės aktų nuostatas, vartotojų skundų analizės duomenimis, atliktų laboratorinių tyrimų analizę, RVASVT sistemos funkcionavimu maisto tvarkymo subjektuose, RASFF duomenų analizę ir kt.).

2013 - 2015 m. užduotam tikslui pasiekti numatytos priemonės:

- vykdyti maisto tvarkymo subjektų kontrolę, analizuoti duomenis ir nustatyti valstybinės kontrolės prioritetus pagal poreikį.
- siekti pagerinti maisto tvarkymo subjektų higienos, ženklavimo ir kitų kokybės privalomųjų reikalavimų įgyvendinimą;
  - kiekvienais metais patikrinti maisto tvarkymo subjektus nustatytu dažnumu pagal rizikos grupes. Siekiant užtikrinti maisto saugą patikrinti padidintos rizikos maisto tvarkymo subjektus;
  - vykdyti viešojo maitinimo paslaugų kontrolę, patikrinti ir apibendrinti studentų, moksleivių, ikimokyklinio amžiaus vaikų įstaigų teikiamų paslaugų kokybę;
  - skatinti ginti pažeistas vartotojų teises maisto ir su maistu susijusių paslaugų teikimo srityje;
  - skatinti maisto produktų gamintojus gaminti naujos kartos mitybiniu požiūriu pilnaverčius maisto produktus, naudojant šiuolaikinę maisto gamybos technologiją bei naujos kartos pakavimo medžiagas;
  - inicijuoti maisto produktų (džemų, kečupų, majonezo, padažų, sirupų ir kt.) privalomųjų kokybės reikalavimų parengimą;
  - vykdyti planinę valstybinę maisto produktų ženklavimo, maistingumo, sveikatingumo teiginių kontrolę;
  - įgyvendinti Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus ir vykdyti jų kontrolę (Reglamentas Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams; Reglamentas Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo; Reglamentas Nr. 1259/2011 kuriuo dėl didžiausios leidžiamosios dioksinų ir dioksinų tipo PCB koncentracijos maisto produktuose iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1881/2006; Reglamentas 1129/2011 kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1333/2008 II priedas; Reglamentas Nr. 1130/2011 kuriuo dėl sudaromo Sąjungos maisto prieduose, maisto fermentuose, maisto kvapiosiose medžiagose ir maistingosiose medžiagose leidžiamų naudoti maisto priedų sąrašo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1333/2008 dėl maisto priedų III priedas; Reglamentas Nr. 231/2012 kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1333/2008 II ir III prieduose išvardytų maisto priedų specifikacijos);
  - siekti vieningo ir aiškaus verslo konsultavimo, kad būtų įgyvendinti Europos Sąjungos teisės aktai;
  - bendradarbiauti su valstybinėmis institucijomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis;
  - vykdyti maisto produktų inspektorių mokymus pagal patvirtintas mokymo programas;
  - užtikrinti tinkamą visuomenės informavimą aktualiais vartotojų teisių maisto saugos klausimais;
  - teikti informaciją, išaiškinimus maisto tvarkymo subjektams, kaip įgyvendinti naujus ir jau galiojančius teisės aktų nuostatas.

Ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkių kontrolė

Tikslas

užtikrinti veiksmingą valstybinę maisto kontrolę maisto tvarkymo subjektuose, kuri atliktų prevencines funkcijas ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkių mažinime.

Ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkiu laikomas 2 ar daugiau asmenų susirgimas, susijęs su tokiais pat maitinimosi aplinkybėmis, tuo pačiu suvartotu maistu, tuo pačiu maisto tvarkymo subjektu. Protrūkliai privalo būti ištiriami nedelsiant, ne ilgiau kaip per 24 val. Dažniausiai ūmūs infekciniai žarnyno susirgimų protrūkliai registruojami dėl viešojo maitinimo įmonių veiklos. Ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkių priežastimi dažniausiai nustatomi technologijų pažeidimai, higienos pažeidimai, greit gendančių produktų laikymo sąlygų pažeidimai.

Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkliai, kilę dėl maisto tvarkymo subjektų veiklos, tiriami pagal parengtą atitinkamą kokybės kontrolės programą. VMVT kasmet teikia Užkrečiamų ligų ir AIDS centrai duomenis apie šalyje užregistruotas bendras gyvūnams ir žmonėms užkrečiamąsias ligas ir išskirtus iš gyvūnų ir maisto šių ligų sukėlėjus. Teritorinės VMVT išaiškinusios kiekvieną užkrečiamosios ligos atvejį, taip pat aptikusios maiste patogeninių mikroorganizmų – salmonelių, šigelių, kampilobakterijų, listerijų, jersinijų, verocitotoksinus gaminančių žarninių lazdelių (*E. coli*) ar patogeninių stafilokokų kiekį, neatitinkantį norminių teisės aktų reikalavimų, informuoja atitinkamus visuomenės sveikatos centrus apskrityse. Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliota institucija ir teritorinės VMVT tarpusavyje keičiasi informacija apie jų administracinėse teritorijose užregistruotas užkrečiamąsias ligas ir jų sukėlėjus. Protrūkių tyrimo tvarka vykdoma pagal nustatytas kokybės programas.

Siekiant mažinti ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkių skaičių, VMVT šiam tikslui įgyvendinti taikys priemones:

- bendradarbiauti su Sveikatos apsaugos ministerija siekiant identifikuoti ir nustatyti patogeninius mikroorganizmus, keistis nauja informacija apie patogeninių mikroorganizmų plitimo kelius, teisės aktų rengime;
- analizuoti ūmių infekcinių žarnyno susirgimų protrūkių priežastis ir operatyviai imtis priemonių ligoms užkirsti;
- teritorinėms VMVT organizuoti prevencinių priemonių įgyvendinimą tikslu sumažinti protrūkių skaičių;
- teritorinėms VMVT per metus organizuoti ne mažiau kaip po vieną pasitarimą su viešojo maitinimo įmonių vadovais protrūkių prevencijos klausimais;
- šviesti vartotojus ūmių infekcinių žarnyno susirgimų prevenciniais klausimais, parengti lankstinukus, teikti informaciją žiniasklaidai.

Viešojo maitinimo įmonių valstybinė kontrolė

Tikslas

užtikrinti valstybinę maisto kontrolę viešojo maitinimo tvarkymo subjektuose, kad tiekiamas maistas rinkai atitiktų teisės aktų nustatytus saugos ir kokybės ir kitus privalomuosius reikalavimus.

Viešojo maitinimo įmonių valstybinę maisto kontrolę vykdo teritorinių VMVT inspektoriai. Kontrolė vykdoma pagal patvirtintas kokybės sistemos programos procedūras. Kontrolės dažnumas vykdomas atsižvelgiant į maisto tvarkymo subjektų suskirstymą pagal rizikos grupes. Teritorinės VMVT patikrina subjektą ir priskiria jį tam tikrai rizikos grupei,

kuri tikrinama nustatytu dažnumu. Patikrinimų metu teritorinių VMVT pareigūnai užpildo maisto tvarkymo subjektų patikrinimo aktų duomenis Maisto informacinėje sistemoje FIS.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- siekiant atlikti efektyvesnę valstybinę maisto kontrolę reikia atnaujinti viešojo maitinimo įmonių rizikos suskirstymo duomenis Maisto kontrolės informacinėje sistemoje (FIS).
- supaprastinti valstybinės kontrolės metu naudojamus klausimynus;
- patikrinti, išanalizuoti ir palyginti tam tikrų subjektų grupių: picerijų, kebabinių, kinų patiekalus gaminančių kavinių, restoranų, pagaminto maisto tiekimo veiklą vykdančių maisto tvarkymo subjektų patikrinimų duomenų analizę, palyginti kelių metų duomenis viešojo maitinimo grupių;
- toliau tęsti vaikų ugdymo įstaigų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų valstybinę maitinimo kontrolę siekiant užtikrinti, kad maistas būtų gaminamas tinkamomis higienos sąlygomis, atitiktų sveikos mitybos principus ir kitus nustatytus reikalavimus;
- sistemingai teikti informaciją teritorinių VMVT inspektoriams;
- teikti informaciją visuomenei apie viešojo maitinimo įmonių valstybinės maisto kontrolės duomenis;
- bendradarbiauti su Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija bei kitomis vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis.

Mėsos sektorius

Tikslai

- informacijos maisto grandinėje pateikimo užtikrinimas;
- vartotojų interesų gynimas, neklaidinančios ir išsamios informacijos apie mėsą ir mėsos produktus pateikimas;

Mėsos tvarkymo subjektai, kuriuose atliekama valstybinė veterinarinė kontrolė:

- gyvulių, paukščių, triušių ir kitų gyvūnų skerdyklos, žvėrienos tvarkymo subjektai;
- mėsos išpjauستymo, smulkinimo įmonės, pusgaminių gamybos įmonės, mėsos gaminių gamybos subjektai.

Subjektuose, skerdziančiuose galvijus, kiaules, avis, ožkas, arklius, paukščius, triušius, kitus gyvūnus bei tvarkančiuose žvėrieną, vykdoma nuolatinė valstybinė veterinarinė priežiūra. Vykdam valstybinę veterinarinę kontrolę bei atliekant RVASVT auditus tikrinama, ar mėsos įmonės nuolat ir tinkamai taiko nustatytas procedūras, ypač:

- informacijos pateikimą maisto grandinėje;
- patalpų ir įmonės įrengimų ir priežiūrą;
- darbo procedūras ir darbų higieną;
- asmens higienos laikymąsi;
- mokymus higienos ir darbo procedūrų klausimais;
- parazitų kontrolę;
- vandens kokybės tyrimus;
- temperatūros kontrolę;
- maisto įvežimo ir išvežimo iš subjektų bei lydinčių dokumentų kontrolę.

Teritorinių VMVT pareigūnai mėsos perdirbimo ir skerdyklų subjektų valstybinę kontrolę ir valstybinę veterinarinę priežiūrą vykdo vadovaujantis VMVT kokybės sistemos standartinėmis veiklos programomis bei darbo instrukcijomis.

Teritorinių VMVT pareigūnai atlieka kontrolės duomenų analizę, ir pagal numatytus kriterijus suskirsto į rizikos grupes, pagal tai planuoja tikrinimus ir nustato tikrinimo dažnumą. VMVT Veterinarijos sanitarijos skyrius analizuoja tikrinimų bei laboratorinių tyrimų rezultatus bei teikia rekomendacijas dėl kontrolės efektyvumo gerinimo.

Atsižvelgiant į šalies rinkoje tiekiamo maisto kokybę, bei atliktų maisto produktų sudėties tyrimų rezultatus numatoma daugiau dėmesio skirti kokybės ir ženklinimo užtikrinimui.

Pieno sektorius

Tikslai

- žalio pieno kokybės ir saugos užtikrinimas, antibiotikų liekanų kontrolė;
- gaminių ženklinimo ir atsekamumo užtikrinimas;
- pieno supirkimo sistemos kontrolė.

VMVT kontroliuoja pieno ūkių, pieno supirkimo punktų bei pieno perdirbimo subjektų atitikimą veterinarijos, higienos reikalavimus bei žalio pieno ir pieno gaminių atitikimą kokybės reikalavimus. Pieno ūkiai suskirstyti į rizikos grupes ir tikrinami pagal planą. Mažos rizikos pieno ūkiai tikrinami 1 per trejus metus, vidutinės rizikos pieno ūkiai tikrinami 1 kartą per metus, padidintos rizikos pieno ūkiai tikrinami 2 ir daugiau kartų per metus. 2012 metais 42 proc. ūkių buvo priskirta mažai rizikos grupei, 55 proc. vidutinei rizikos grupei ir 3 proc. padidintai rizikos grupei. Padidintos rizikos pieno ūkiai, t. y. kuriuose praėjusio patikrinimo metu buvo nustatyta teisės aktų reikalavimų neatitikimų, išaiškinta besikartojančių pažeidimų atliekant VĮ „Pieno tyrimai“ ar kitų duomenų bazių analizę ar gautus skundus. Pieno ūkių kontrolę atlieka teritorinių VMVT pareigūnai. Teritorinės VMVT pareigūnas, kurioje yra pieno sektorius Pieno ūkio patikrinimo akto duomenis suveda į VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro“ duomenų bazę.

Pieno ūkiai, vykdančys tiesioginį pieno pardavimą vartotojui ir/ar gaminantys bei tiesiogiai vartotojui parduodantys pieno produktus yra registruojami teritorinėse VMVT pagal Pieno produktų gamybos ūkiuose ir jų pardavimų reikalavimų nuostatas. Kartą per metų ketvirtį teritorinės VMVT pareigūnas registruotuose tiesioginiams pieno pardavimams ūkiuose ima mėginius žalio pieno sudėčiai bei kokybei nustatyti VĮ „Pieno tyrimai“ laboratorijoje. Analizuojant tyrimų rezultatus ir didėjantį poreikį prekiauti pienu ir jo produktais pagamintais ūkiuose ir šių ūkių kontrolės užtikrinimui bus vykdomi sudėties ir kokybės kontrolės tyrimai.

Žalio pieno supirkimo sektoriuje, mėginius pieno kokybės ir sudėties rodikliams nustatyti ima, turintys kvalifikacijos pažymėjimus, pieno supirkėjai. Mėginiai imami Pieno supirkimo taisyklėse numatytu dažnumu, t. y. pieno riebalų ir baltymų kiekis nustatomas ne rečiau kaip tris kartus per mėnesį, kokybės rodikliai (BBU, SLS ir INH) - du kartus per mėnesį, pieno užšalimo temperatūra - 2 kartus per metus. Teritorinės VMVT pareigūnas atlieka pieno laboratorinių tyrimų duomenų analizę bei atkreipia dėmesį į „sutapimus“, netinkamus tyrimams mėginius, ar paimti visi privalomieji mėginiai tyrimams, taip pat atlieka superkamo pieno sudėties ir kokybės rodiklių analizę, pagal kurią planuoja tikrinimus ir pasirenka tikrintinus subjektus. Ypatingą dėmesį skiria inhibitorinių medžiagų tyrimų analizei bei neatitinkančio reikalavimus pieno supirkimo sustabdymą ir supirkimo atnaujinimą. Nustačius, kad pieno mėginiai falsifikuoti, teritorinės VMVT pareigūnas priima sprendimą sustabdyti pieno supirkėjo kvalifikacijos pažymėjimo galiojimą 6 mėn.

Lietuvos teritorijoje veikia 1652 pieno supirkimo punktai. Teritorinės VMVT pareigūnas 1 kartą per metus, bei papildomai kontroliuojant trūkumų šalinimą, tikrina

veikiančius stacionarius pieno supirkimo punktus. Esant nepatenkinamiems žalio pieno kokybės rodikliams ar gavus vartotojų skundų, atliekamas neplaninis pieno supirkimo punkto tikrinimas. Pieno surinkimo centrai 2 kartus per metus patikrinami teritorinių VMVT pareigūnų.

Teritorinių VMVT pareigūnai pastoviai atlieka pieno VI „Pieno tyrimai“ laboratorinių tyrimų duomenų analizę bei atkreipia dėmesį į „sutapimus“, netinkamus tyrimams mėginius, ar paimti visi privalomieji mėginiai tyrimams, taip pat atlieka superkamo pieno sudėties ir kokybės rodiklių analizę, pagal kurią planuoja tikrinimus. VMVT veterinarijos sanitarijos skyrius analizuoja tikrinimų bei laboratorinių tyrimų rezultatus bei teikia rekomendacijas dėl kontrolės efektyvumo gerinimo.

2011 m. buvo paskelbti „Pieno kokybės metai“. Pradėta organizuoti naujos kontrolės priemonės, kad sužinoti situaciją pieno sektoriuje. Pradėta vykdyti priemonė „Prie įmonės vartų“ t. y. pieno mėginiai atrenkami iš kiekvieno pienovežio cisternos sekcijos ir tiriami kokybiniai žalio pieno rodikliai. Šios priemonės tikslas užtikrinti, kad pienas neatitinkantis reikalavimų nepatektų į gamybą. 2013-2015 m. planuojama vykdyti žalio pieno tyrimus ir kelti aukštus kokybės reikalavimus superkamam pienui.

Žuvininkystės sektorius

Tikslai

- kontroliuoti, kad būtų užtikrinta žuvininkystės produktų sauga, ypač vykdant dioksinų ir polichlorintų bifenilų Baltijos jūroje sugaunamose žuvyse valstybinę veterinarinę kontrolę, siekiant nustatyti, ar Baltijos jūroje sugaunamose žuvyse dioksinų ir PCB liekanos neviršija didžiausių leidžiamų koncentracijų ir nekelia pavojaus vartotojų sveikatai.
- kontroliuoti, atliekant patikrinimus žuvininkystės produktus tvarkančiuose subjektuose (gamybos, perdirbimo ir platinimo etapuose), kad būtų užtikrintas žuvininkystės produktų tinkamas ženklinimas ir atsekamumas bei teikiama vartotojams reikiama informacija įgyvendinant teisės aktų nuostatas.

Žuvininkystės produktų tvarkymo subjektai, kuriuose atliekama valstybinė veterinarinė kontrolė:

- Iškrovimo/pirminio pardavimo vietos, aukcionas bei didmeninės prekyvietės,
- Žvejybos laivai,
- Mažais kiekiais sugautų žuvų tiekėjai (žvejai),
- Žuvų perdirbimo įmonės.

Žuvininkystės produktų tvarkymo subjektų valstybinę veterinarinę kontrolę organizuoja ir vykdo teritorinių VMVT pareigūnai. VMVT pareigūnai koordinuoja kontrolės vykdymą, analizuoja tikrinimų duomenis, nustato rizikos veiksnius, teikia pasiūlymus dėl kontrolės efektyvumo teritorinėms VMVT.

Lietuvoje žuvininkystės produktai iškraunami Žemės ūkio ministerijos ir Aplinkos ministerijos patvirtintose iškrovimo vietose: Klaipėdos uoste.

29 iškrovimo vietose skirtose laivams, žvejojantiems pakrantės vandenyse, bei 25 iškrovimo vietose Kuršių mariose žvejojantiems laivams. Teritorinės VMVT pareigūnai iškrovimo vietas kontroliuoja pagal nustatytą dažnumą atsižvelgiant į nustatytas rizikos grupes.

Lietuvoje yra vienas Klaipėdos žuvininkystės produktų aukcionas, kuris vykdo didmeninę prekybą Baltijos jūroje sužvejotomis žuvimis. Aukciono kontrolę vykdo Klaipėdos m. VMVT pagal nustatytą dažnumą įvertinus riziką.

Visi gamykliniai žvejybos laivai ir laivai-šaldytuvai, taip pat aukcionas, žuvų perdirbimo įmonės yra patvirtinti VMVT suteikiant jiems veterinarinio patvirtinimo numerį, kiti žvejybos laivai yra registruojami teritorinėje VMVT. Duomenys apie patvirtintus žuvininkystės produktų tvarkymo subjektus perduodami VMVT, kuri įtraukia į bendrąjį veterinarinį patvirtinimą turinčių gyvūninio maisto tvarkymo subjektų registrą.

Žvejai, vykdantys mažos apimties verslinę žvejybą natūraliuose vidaus vandenyse ir Baltijos jūros priekrantėje, kai vienos žvejybos metu sugaunama ne daugiau kaip 150 kg žuvų ir galintys sugautas žuvis tiekti be jokių tarpininkų tiesiogiai vartotojui bei mažmeninei prekybai į turgavietes, parduotuves, viešojo maitinimo įmones visoje Lietuvoje yra registruojami teritorinėse VMVT pagal nustatytą tvarką. Teritorinės VMVT pareigūnai žvejybos laivus tikrina vadovaudamiesi Maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės ir valstybinės veterinarinės priežiūros nurodymais. Teritorinės VMVT pareigūnai žuvų perdirbimo subjektus kontroliuoja vadovaudamiesi valstybinės kontrolės ir valstybinės veterinarinės priežiūros nurodymais.

Vykdam valstybinę veterinarinę žuvininkystės produktų tvarkymo subjektų kontrolę, atliekamas vizualinis (apžiūra), fizinis, dokumentų ir duomenų tikrinimas. Žuvininkystės produktų iškrovimo ir pirminio pardavimo metu tikrinama, ar laikomasi higienos reikalavimų. Žvejybos laivų, žuvų perdirbimo subjektų, aukciono patikrinimo metu nustatoma, ar laikomasi veterinarinio patvirtinimo reikalavimų, patalpų, įrengimų ir įrankių švaros, temperatūros režimų bei darbuotojų higienos, ar žuvininkystės produktai tinkamai tvarkomi, teisingai ženklinami, atliekama savikontrolė. Visais gamybos, apdorojimo ir platinimo etapais atliekama žuvininkystės produktų valstybinė veterinarinė kontrolė pagal teisės aktų reikalavimus. Mėginiai laboratoriniams tyrimams imami vadovaujantis patvirtinamaisiais maisto produktų mėginių atrinkimo planais, vykdant stebėsenos programas bei gavus pranešimus apie nesaugų produktą ir kilus abejonų dėl produktų saugos ar kokybės rodiklių.

Saugos, kokybės, ženkinimo reikalavimų neatitinkantys žuvininkystės produktai, kaip ir kiti maisto produktai, turi būti pašalinami iš rinkos. Įvertinus riziką, taikomos rinkos ribojimo priemonės teisės aktų nustatyta tvarka.

Siekiant apsaugoti vartotojų sveikatą dėl nuolat nustatomos padidintos dioksinų ir dioksinų tipo PCB koncentracijos Baltijos jūroje sugaunamose Baltijos menkių (*Gadus morhua callarias*) kepenyse, uždrausta maisto tvarkymo subjektams tiekti žmonių maistui, gyvūnų (išskyrus kailinius žvėrelius) šerimui šios rūšies žuvų kepenis. Teritorinės VMVT turi užtikrinti, kad šis reikalavimas būtų vykdomas.

Prekybos įmonių valstybinė kontrolė

Tikslai

- užtikrinti valstybinę maisto kontrolę prekybos maisto tvarkymo subjektuose, kad tiekiamas maistas rinkai atitiktų teisės aktų nustatytus saugos ir kokybės, ženkinimo ir kitus privalomuosius reikalavimus.
- vartotojų švietimas, jų interesų gynimas, neklaidinančios ir išsamios informacijos apie maistą pateikimas.

Prekybos maisto tvarkymo subjektų valstybinės maisto kontrolės dažnumas vykdomas atsižvelgiant į maisto tvarkymo subjektų suskirstymą pagal rizikos grupes.

Teritorinių VMVT pareigūnai atlikdami valstybinę maisto kontrolę negyvūninio maisto tvarkymo subjektuose vadovaujasi kokybės sistemos programomis, darbo instrukcijomis.

Prekybos maisto tvarkymo subjektų registras, valstybinės maisto kontrolės tikrinimo duomenys yra suvedami į Maisto kontrolės informacinę sistemą (FIS).

Mažmeninės prekybos įmonės, prekiaujančios šviežiais vaisiais ir daržovėmis, registruotos Šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolės sistemoje (informacinė sistema „Vaiskoris“).

Teritorinės VMVT, nustačiusios Lietuvos Respublikos ir (ar) ES teisės aktų pažeidimų, taiko rinkos ribojimo priemones vadovaudamosi darbo instrukcijomis.

Naudojantis VMVT įdiegta RASFF sistema skubiai keičiamasi informacija apie nesaugius maisto produktus. Informacija, susijusi su nesaugaus maisto rizika vartotojų sveikatai, pateikiama VMVT interneto svetainėje bei perduodama per visuomenės informavimo priemones (spaudą, radiją, televiziją).

Siekiant efektyviai panaudoti valstybės lėšas, mėginiai valstybinei kontrolei imami tik atlikus rizikos vertinimą, vykdant patvirtintas stebėsenos programas, tiriant vartotojų skundus ar gavus informaciją apie susirgimus.

Priemonės tikslui pasiekti:

- tikrinti prekybos įmones, įvertinus tai, kokiai rizikos grupei įmonė priklauso. Įvertinti teisės aktų reikalavimų atitikimą;
- vykdant valstybinę maisto kontrolę, išanalizuoti prekybos įmonių pagal vykdomą prekybos veiklą (turgaviečių, kioskų, didžiųjų prekybos centrų, internetinės prekybos) rezultatus, identifikuoti problemas ir informuoti prekybos įmones ir vartotojus.
- organizuoti tikslius patikrinimus turgavietėse, kioskuose dėl maisto atitikties teisės aktų reikalavimams, pagrindinį dėmesį skiriant maisto atsekamumui, ženklimumui, kokybei.
- organizuoti mokymus maisto saugos ir higienos klausimais smulkaus prekybos įmonių (turgaviečių, ūkininkų mobilių turgelių, kioskų, išvežiojamosios prekybos, išnešiojamosios prekybos, sezoninės prekybos) atstovams.
- bendradarbiauti su Lietuvos prekybos įmonių asociacija, Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacija, Lietuvos prekyvietės ir turgavietės asociacija ir kitomis įstaigomis.
- teikti informaciją visuomenei apie prekybos įmonių valstybinės kontrolės duomenis;
- vykdyti nuotolinio ryšio priemonėmis parduodamų maisto produktų kontrolę.

Genetiškai modifikuoto maisto, naujų maisto produktų ir naujų maisto ingredientų valstybinė kontrolė

Tikslai

- maisto tvarkymo subjektų, kurie gamyboje naudoja genetiškai modifikuotas žaliavas, atsekamumo ir ženklimumo kontrolę;
- užtikrinti ES įteisinto naujo maisto ir naujų maisto ingredientų, naudojamų maisto tvarkymo subjektuose, atsekamumo ir ženklimumo kontrolę.

Genetiškai modifikuoto maisto valstybinę kontrolę pagal teisės aktais priskirtas funkcijas atlieka:

- AM - genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų valstybinį valdymą, genetiškai modifikuoto maisto išleidimo į aplinką, tiekimo rinkai ir riboto naudojimo kontrolę;

- ŽŪM - genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žemės ūkiui vertinimą;
- SAM - ES teisės aktų perkėlimą į nacionalinius teisės aktus genetiškai modifikuoto maisto, naujo maisto ir naujų maisto ingredientų klausimais, nustato privalomuosius saugos, ženklavimo reikalavimus; naujo maisto, naujų maisto ingredientų, maisto, kuriame yra genetiškai modifikuotų organizmų ar yra iš jų pagamintas, saugos ekspertizės tvarką;
- VMVT - genetiškai modifikuoto maisto ir naujo maisto tiekimo rinkai kontrolė ir rinkos priežiūra;
- NMVRVI - ES įteisintų genetiškai modifikuoto maisto kokybinius ir kiekybinius tyrimus.

Teritorinių VMVT pareigūnai, kontroliuoja importuojamo ir Lietuvos Respublikos rinkoje esančio genetiškai modifikuoto maisto saugą, ženklavimą ir atitiktį teisės aktų reikalavimams, ima mėginius genetinei modifikacijai nustatyti, sustabdo nesaugaus, neteisėtai paženklinto genetiškai modifikuoto maisto teikimą rinkai.

Įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr.1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų bei Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr.1830/2003 dėl genetiškai modifikuotų organizmų ir iš jų pagamintų maisto produktų ir pašarų atsekamumo ir ženklavimo, iš dalies pakeičiantį Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/18/EB, teritorinių VMVT pareigūnai vykdo:

- negyvūninio ir gyvūninio maisto gamybos įmonėse naudojamų genetiškai modifikuotų sojų, kukurūzų, rapsų, medvilnės ir kitų produktų žaliavų ir atitinkamai iš jų pagaminto maisto ženklavimo kontrolę;
- rinkos įmonėse įvežamo ir importuoto genetiškai modifikuoto maisto ženklavimo kontrolę (esant įtarimui, atliekami laboratoriniai tyrimai);
- importuojamo maisto, kurio sudėtyje gali būti genetiškai modifikuotų sojų, kukurūzų, rapsų, medvilnės, bulvių ir kt. ingredientų, valstybinę kontrolę;
- užtikrinti efektyvią importuojamo iš trečiųjų šalių maisto, kuris (pagal rizikos vertinimo kriterijus) galėtų būti apdorotas jonizuojančiąja spinduliuote, kontrolę.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- vykdyti importuoto genetiškai modifikuoto maisto ženklavimo kontrolę (esant įtarimui, atlikti laboratorinius tyrimus);
- vykdant valstybinę maisto kontrolę visais maisto tvarkymo etapais, kontroliuoti naudojamų genetiškai modifikuotų sojų, kukurūzų, rapsų, medvilnės ir kitų produktų žaliavas ir atitinkamai iš jų pagaminto maisto ženklavimą;
- rengti ir teikti informaciją visuomenei apie genetiškai modifikuotų maisto produktų kontrolės rezultatus;
- organizuoti maisto produktų inspektorių mokymus.

Jonizuojančiąją spinduliuote apdorotų maisto produktų valstybinė kontrolė

Tikslas

- užtikrinti efektyvią importuojamo iš trečiųjų šalių maisto, kuris (pagal rizikos vertinimo kriterijus) galėtų būti apdorotas jonizuojančiąja spinduliuote, kontrolę.

Jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto valstybinę kontrolę pagal teisės aktais priskirtas funkcijas atlieka:

- SAM vykdo ES teisės aktų perkėlimą į nacionalinius teisės aktus jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto srityje, nustato privalomuosius ženklavimo reikalavimus.
- Radiacinės saugos centras prie SAM išduoda licencijas įmonėms, apdorojančioms maistą jonizuojančiąja spinduliuote.
- VMVT vykdo jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto, tiekiamo į rinką, saugos kontrolę.
- NMVRVI atlieka maisto, kuris galėtų būti apdorotas jonizuojančiąja spinduliuote, laboratorinius tyrimus vadovaujantis patvirtintais ES teisės aktais.
- Teritorinės VMVT, vykdo importuojamo iš trečiųjų šalių ir rinkoje esančio maisto, kuris galėtų būti apdorotas jonizuojančiąja spinduliuote, valstybinę kontrolę.

Priemonės šiam tikslui pasiekti.

- vykdyti importuojamo ir rinkoje esančio maisto (džiovintų aromatinių žolių, prieskonių ir augalinių pagardų) ženklavimo kontrolę dėl jonizuotos spinduliuotės, esant įtarimui atlikti laboratorinius tyrimus;
- kasmet Europos Komisijai teikti ataskaitą apie jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto produktų vykdomą valstybinę kontrolę;
- rengti ir teikti informaciją visuomenei apie jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto produktų kontrolės rezultatus.

Maisto produktų, įregistruotų į Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų bei į Specifinių savybių sertifikatų registrą kontrolės planavimas

ŽŪM – yra atsakinga už įregistruotų saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų, specifinių savybių sertifikatų registrą, žemės ūkio ir maisto apsaugą ir kontrolę.

VMVT – atsakinga už Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų ir Specifinių savybių sertifikatų registruose registruoto maisto valstybinę kontrolę. VMVT nurodo teritorinėms VMVT, pagal kokius specialiuosius reikalavimus reikia atlikti minėto maisto tikrinimus.

Teritorinės VMVT informuoja gamintojus apie minėto maisto registraciją bei galimus dalinius tam tikrų gaminių specifikacijos pakeitimus. Teritorinės VMVT atlieka žemės ūkio ar maisto produktų (toliau – produktų), įtrauktų į EK tvarkomus Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų ir Specifinių savybių sertifikatų registrus, specifikacijose apibrėžtų sąlygų atitikties kontrolę 1 kartą per metus.

Teritorinės VMVT rengia metinius planus, kuriuose numatomas mėginių ėmimas gamybos subjektuose aukščiau minėtos kontrolės vykdymui užtikrinti. Tikrinant minėto maisto specifinių nuorodų atitikimą, įvertinami rodikliai, numatyti ES teisės aktuose (Standartinės santraukos produkto specifikacijoje).

Geriamojo vandens valstybinė kontrolė

Tikslas

užtikrinti geriamojo vandens valstybinę kontrolę, kad geriamasis vanduo atitiktų teisės aktuose nustatytus saugos ir kokybės reikalavimus.

VMVT atlieka valstybinę geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrolę. Teritorinių tarnybų pareigūnai kontroliuoja 324 geriamojo vandens tiekėjus, kurie aptarnauja 1811 geriamojo vandens tiekimo subjektų. Geriamojo vandens tiekimo subjektai registruoti VMVT maisto kontrolės informacinėje sistemoje (FIS) įrašant į Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos maisto tvarkymo subjektų sąrašą ir suteikiant atpažinimo numerį.

Teritorinių VMVT pareigūnai pagal nustatytą dažnumą (įvertinus maisto tvarkymo subjekto riziką) tikrina geriamojo vandens tiekimo subjektuose geriamojo vandens gavybos, ruošimo procesus, vykdomą programinę priežiūrą, geriamojo vandens saugos ir kokybės rodiklių atitiktį teisės aktų reikalavimams bei užpildo Geriamojo vandens tiekimo subjekto patikrinimo akto duomenis FIS programoje, iš kurios gaunamos ataskaitos (tikrinimų ir atliktų tyrimų) duomenų analizei.

VMVT rengia ir teikia metinę ataskaitą apie geriamojo vandens saugos kontrolės rezultatus Sveikatos apsaugos ministerijai, kas treji metai Europos Komisijai Lietuvos Respublikos gyventojų vartojamo geriamojo vandens saugos ir kokybės ataskaitą, teisės aktų nustatyta tvarka informuoja vartotojus apie viešai tiekiamo geriamojo vandens saugą ir kokybę.

Teritorinių VMVT pareigūnai, vadovaudamiesi valstybinių patvirtinamųjų mėginių tyrimo planu, ima mėginius geriamojo vandens saugai ir kokybei nustatyti. Viešai tiekiamo geriamojo valstybinė vandens kontrolė vykdoma vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintomis kontrolės programomis ir instrukcijomis.

Numatytos priemonės tikslo įgyvendinimui:

- parengti teisės aktų, reglamentuojančių informacijos apie geriamojo vandens saugą teikimo tvarką, pakeitimus;

- vykdyti geriamojo vandens laboratorinę kontrolę;

- informuoti vartotojus apie viešai tiekiamo geriamojo vandens saugą ir kokybę (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugpjūčio 27 d. nutarimu Nr. 832 patvirtintos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2015 metų plėtros strategijos (Žin., 2008, Nr. 104-3975) 1 priedo „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008-2015 metų plėtros strategijos įgyvendinimo pirmojo etapo (2008-2009 metai) priemonių plano“ 1.2.2 priemonė);

- 2015 m. pateikti 2011-2013 m. ataskaitą apie Lietuvos Respublikos gyventojų vartojamo geriamojo vandens saugą ir kokybę Europos Komisijai (informacine WISE sistema <http://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/dwd/envsylnjw>) tose geriamojo vandens tiekimo objekto teritorijose, kuriose tiekama vartotojams vandens daugiau kaip 1000 m³ per parą arba aprūpinama daugiau kaip 5000 gyventojų.

Sulčių ir nealkoholinių gėrimų sektoriaus valstybinė kontrolė

Tikslas

užtikrinti efektyvią sulčių ir nealkoholinių gėrimų saugos ir kokybės valstybinę kontrolę.

VMVT Maisto skyrius organizuoja, koordinuoja sulčių ir nealkoholinių gėrimų valstybinę kontrolę ir analizuoja jos rezultatus, pagal poreikį rengia teisės aktus, inicijuoja teisės aktų pakeitimus, bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija bei nevyriausybinėmis organizacijomis.

Sulčių ir nealkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos įmonių kontrolę vykdo teritorinių VMVT inspektoriai. Kontrolė vykdoma pagal patvirtintas sulčių ir nealkoholinių gėrimų kokybės sistemos programos procedūras.

Valstybinės kontrolės metu sulčių ir nealkoholinių gėrimų mėginiai laboratoriniams tyrimams imami pagal patvirtintus mėginių paėmimo laboratoriniams tyrimams metodinius nurodymus ir pagal patvirtinamųjų valstybinių maisto produktų mėginių tyrimų planą.

Sulčių ir nealkoholinių gėrimų tikrinimų duomenys suvedami į FIS sistemą ir analizuojami pagal nustatytą dažnumą.

Nesaugių sulčių ir nealkoholinių gėrimų atveju, informacija teikiama RASFF sistema.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- tikrinti sulčių ir nealkoholinių gėrimų gamybos ir prekybos įmones, įvertinus tai, kokiai rizikos grupei įmonė priklauso. Įvertinti teisės aktų reikalavimų atitikimą pagal 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 vykdyti sulčių ir nealkoholinių gėrimų ženklavimo atitiktį;

- sistemingai teikti aktualiausią informaciją teritorinių VMVT inspektoriams;
- teikti informaciją visuomenei apie sulčių ir nealkoholinių gėrimų valstybinės kontrolės duomenis;

- bendradarbiauti su sulčių ir nealkoholinių gėrimų gamintojais, platintojais, pardavėjais ir kitomis įstaigomis.

Alkoholio produktų valstybinė kontrolė

Tikslas

užtikrinti efektyvią maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir prekiaujančių alkoholinius gėrimus, kontrolę

VMVT įgyvendindama Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymą (Žin., 1995, Nr. 44-1073; 2004, Nr. 47-1548) atlieka alkoholinių gėrimų valstybinę kontrolę. Maisto tvarkymo subjektams, gaminantiems, prekiaujantiems, gabenantiems, laikantiems ir pan. alkoholinius gėrimus, išduodami maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimai. Teritorinių VMVT pareigūnai, vykdydami alkoholinių gėrimų saugos ir kokybės valstybinę kontrolę, gamybos ir rinkos įmonėse, importo metu, atlieka dokumentinę ir fizinę kontrolę, esant būtinybei ima valstybinius mėginius laboratoriniams tyrimams, kurie atliekami akredituotose laboratorijose. Teritorinių VMVT pareigūnai užpildo maisto tvarkymo subjektų patikrinimo aktų duomenis FIS programoje, iš kurios formuojamos ataskaitos (tikrinimų ir atliktų tyrimų) duomenų analizei. Atliekama atitiktį patvirtinančių dokumentų, pildomų žurnalų ir ženklavimo kontrolė, kokybės rodiklių vertinimas ir atitikimo teisės aktų nuostatomis. Maisto tvarkymo subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai tikrinimai. Planinių tikrinimų dažnumas nustatomas vadovaujantis rizikos vertinimu.

VMVT kartu su NMVRVI atlieka alkoholinių gėrimų gamybos įmonių kokybės tyrimo laboratorijų atestacijas ir išduoda 3 metus galiojančius alkoholio produktų kokybės tyrimo laboratorijų atestavimo pažymėjimus.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- vykdyti alkoholinių gėrimų saugos ir kokybės rodiklių valstybinę kontrolę;
- visais gamybos, importo, pardavimo etapais tikrinti alkoholinių gėrimų ženklavimo atitiktį Lietuvos Respublikoje galiojantiems teisės aktų reikalavimams;
- vykdyti alaus gamybos įmonių valstybinę kontrolę, atliekant gaminamo alaus laboratorinius tyrimus;
- vykdyti spiritinių gėrimų gamybos įmonių valstybinę kontrolę, atliekant gaminamų produktų laboratorinius tyrimus, jų atitiktį teisės aktų reikalavimams;
- vykdyti rinkoje esančių importuotų alkoholinių gėrimų valstybinę kontrolę;
- bendradarbiauti su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu ir kitomis įstaigomis;
- nuolatos teikti naujausią informaciją visuomenei bei Teritorinių VMVT pareigūnams.

Maisto papildų kontrolė

Tikslas

- užtikrinti efektyvią maisto papildų saugos ir kokybės valstybinę kontrolę

VMVT Maisto skyrius organizuoja, koordinuoja maisto papildų valstybinę kontrolę ir analizuoja jos rezultatus, pagal poreikį rengia teisės aktus, inicijuoja teisės aktų pakeitimus, bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija bei nevyriausybinėmis organizacijomis.

Maisto papildų gamybos ir rinkos įmonių (didmeninės bei mažmeninės prekybos įmonių, vaistinių) kontrolę vykdo teritorinių VMVT inspektoriai. Kontrolė vykdoma pagal patvirtintas maisto papildų kokybės sistemos programos procedūras.

Valstybinės kontrolės metu maisto papildų mėginiai laboratoriniams tyrimams imami pagal patvirtintus maisto papildų mėginių paėmimo laboratoriniams tyrimams metodinius nurodymus ir pagal patvirtinamųjų valstybinių maisto produktų mėginių tyrimų planą.

Maisto papildų tikrinimų duomenys suvedami į FIS sistemą ir analizuojami pagal nustatytą dažnumą.

Nesaugių maisto papildų atveju, informacija teikiama RASFF sistema.

2011 metais patikrinimų be pažeidimų maisto papildų gamybos įmonėse buvo 11 (79%), maisto papildų didmeninės prekybos įmonėse - 146 (88%), vaistinėse - 395 (92%). Daugiausia nustatyta maisto papildų ženklavimo pažeidimų. NMVRVI atliko 100 maisto papildų tyrimų, iš jų nebuvo maisto papildų kurie neatitiko tyrimo rezultatų.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- tikrinti maisto papildų gamybos įmones, įvertinus tai, kokios rizikos grupei įmonė priklauso. Įvertinti teisės aktų reikalavimų atitikimą;
- pagal 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo (OL 2002 L 183, p. 51) vykdyti maisto papildų monitoringą rinkoje;
- pasirinktinai vykdyti nuotolinio ryšio priemonėmis parduodamų maisto papildų kontrolę;
- vykdyti maisto papildų reklamos kontrolę visuose informacijos teikimo etapuose (spaudoje, televizijoje, internete, radijuje);
- sistemingai teikti aktualiausią informaciją teritorinių VMVT inspektoriams;

- teikti informaciją visuomenei apie maisto papildų valstybinės kontrolės duomenis;
- šviesti vartotojus apie maisto papildų saugą, kokybę ir kaip tinkamai juos pasirinkti;
- bendradarbiauti su maisto papildų gamintojų asociacija ir kitomis įstaigomis.

Medžiagų ir gaminių, besiliečiančių su maistu valstybinė kontrolė

Tikslai

- užtikrinti, kad maisto gamyboje būtų naudojamos tik saugios pakavimo medžiagos, kad jos būtų naudojamos tik pagal paskirtį, laikantis teisingų naudojimo sąlygų.

Skirtingoms gaminių, skirtų liestis su maistu, grupėms, priklausomai nuo jų gamyboje naudojamų žaliavų yra nustatyti specialieji saugos sveikatai reikalavimai. Tačiau svarbiausias reikalavimas – tai, kad į rinką nepatektų gaminy, galintis kelti pavojų visuomenės sveikatai arba sukelti nepageidaujamą maisto sudėties ar jausinių savybių pasikeitimą. Sąlyčiui su maistu skirti gaminiai turi būtų teisingai paženklinėti, kad vartotojas gautų visą būtiną informaciją apie gaminio naudojimo ypatybes, paskirtį.

Rinkoje esančių medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, saugos sveikatai ir atitikimo minėtiems kokybės reikalavimams kontrolę vykdo Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos. VMVT 2011, pasienio veterinarijos postuose atliekama plastikinių virtuvės reikmenų iš poliamido ir melanino importuojamų iš Kinijos Liaudies Respublikos ir Ypatingojo Administracinio Kinijos regiono Honkongo kilmės kontrolė. Visuomenės sveikatos centrai kontrolę vykdo įmonėse gaminančiose medžiagas ir gaminius, besiliečiančius su maistu, ir atlieka iš trečiųjų šalių įvežtų medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, saugos ir atitikimo kokybiniam reikalavimams prieš pateikiant juos į rinką, įvertinimą. Laboratoriniai tyrimai atliekami Nacionalinėje visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijoje. Sveikatos apsaugos ministerija leidžia teisės aktus.

Valstybinė ne maisto produktų inspekcija yra numčiusi 2013-2015 m. laikotarpiu atlikti kasmet po 169 patikrinimus ir 37 vertinamuosius patikrinimus, pateikti bandyti 16 bandinių.

Visuomenės sveikatos centrai įmonių, gaminančių medžiagas ir gaminius, skirtus liestis su maisto produktais, kontrolę vykdo vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka. Metiniai periodinės kontrolės planai sudaromi 1 metams, kasmet numatant patikrinti 35 proc. įmonių, gaminančių medžiagas ir gaminius, skirtus liestis su maistu. 2012 m. duomenimis, registre yra 85 įmonės, gaminančios medžiagas ir gaminius, skirtus liestis su maistu.

Maisto priedų kontrolė

Tikslas

- užtikrinti maisto priedų naudojimo valstybinę kontrolę visuose maisto tvarkymo etapuose

Visais gamybos, importo, pardavimo etapais atliekama įvairių maisto priedų ir maisto produktų pagamintų su maisto priedais valstybinė kontrolė pagal teisės aktų reikalavimus. Imami mėginiai laboratoriniams tyrimams vadovaujantis patvirtinamaisiais maisto produktų mėginių atrinkimo planais, vykdant tikslinius patikrinimus, gavus pranešimus apie nesaugų produktą ar vartotojų skundus, kilus abejonių dėl produktų saugos. Importo metu maisto priedai tiriami dėl maisto priedų atitikimo deklaruotiems švarumo ir grynumo kriterijams.

Tikrinant įmones, kurios gamina maisto priedų mišinius ar maisto produktus su maisto priedais tikrinama maisto priedų grynumo kriterijų atitiktis teisės aktų reikalavimams, imami mėginiai laboratoriniams tyrimams, žiūrimas atsekamumas, įmonių savikontrolės sistemos, galiojimo laikas, naudojami kiekiai ir ženklavimas ant maisto produkto pakuočių, kad vartotojai būtų teisingai informuoti apie maisto priedus naudojamus maisto produktuose ir nebūtų klaidinami dėl maisto priedų buvimo ar nebuvimo.

Siekiant nustatyti neigiamos maisto priedų įtakos žmonių sveikatai priežastis ir apsaugoti vartotojus nuo šios įtakos bei užtikrinti teisingą maisto priedų naudojimą maisto pramonėje, maisto tvarkymo subjektuose atliekamas veikiančios rizikos valdymo sistemos procedūrų susijusių su maisto priedų vartojimu gamyboje, įvertinimas.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- Vykdyti maisto priedų importo kontrolę;
- Vykdyti sistemingą maisto priedų kontrolę gamybos ir rinkos įmonėse;
- Užtikrinti, kad maisto priedai būtų teisingai paženklinti maisto produktų etiketėse;
- Įgyvendinti ir vykdyti naujų Europos Sąjungos reglamentų nuostatas bei vykdyti jų kontrolę.

Šviežių vaisių ir daržovių kokybės valstybinė kontrolė

Tikslas

- užtikrinti efektyvią šviežių vaisių ir daržovių saugos ir kokybės valstybinę kontrolę

ŽŪM koordinuoja šviežių vaisių ir daržovių kontrolę, susijusią su atitikties įvertinimu, keičiasi informacija su ES bei kitų šalių kompetentingomis institucijomis. Šviežių vaisių ir daržovių kokybės kontrolė vykdoma, vadovaujantis EK reglamentais, nustatančiais prekybos standartus, žemės ūkio ministro patvirtintais šviežių vaisių ir daržovių kokybės reikalavimais, VMVT direktoriaus įsakymais ir procedūromis ir kt. teisės aktais.

VATŽŪM atlieka šviežių vaisių ir daržovių atitikties įvertinimą jų rūšiavimo ir pakavimo vietose, taip pat juos eksportuojant bei importuojant.

VMVT atlieka šviežių vaisių ir daržovių atitikties įvertinimą parduodant juos pagal vartojimo pirkimo - pardavimo sutartį, taip pat kontroliuoja ženklavimą ir informacijos pateikimą vartotojams.

Teritorinių VMVT pareigūnai atlieka šviežių vaisių ir daržovių valstybinę kontrolę pagal metinius kontrolės planus. Šviežių vaisių ir daržovių privalomųjų kokybės reikalavimų patikrinimo duomenys ir taikytos priemonės registruojamos IS „Vaiskoris“ duomenų bazėje. Tikrinimo rezultatai sistemingai pateikiami ŽŪM.

Priemonės tikslui pasiekti:

- tikrinti vaisių ir daržovių didmenines ir mažmenines prekybos įmones ir jose parduodamų vaisių ir daržovių kokybę ir saugą, taip pat importuojamų iš trečiųjų šalių vaisių ir daržovių atitikimą teisės aktų reikalavimams;
- sistemingai teikti aktualiausią informaciją teritorinių VMVT inspektoriams;

- bendradarbiauti su ŽŪM tobulinant IS „Vaiskoris“ duomenų bazę;
- teikti informaciją visuomenei dėl vaisių ir daržovių valstybinės kontrolės;
- šviesti vartotojus dėl vaisių ir daržovių saugos, kokybės bei mitybinės vertės ir naudos sveikatai.

Miltinės ir kreminės konditerijos gamybos įmonių kontrolė

Tikslas

- vykdyti miltinės ir kreminės konditerijos maisto tvarkymo subjektuose gaminamų kreminių konditerijos gaminių sudėties, kokybės ir ženklavimo reikalavimų laikymąsi. Gaminių gamyboje naudojamų genetiškai modifikuotų, maisto priedų, hidrintų riebalų ir kitų žaliavų naudojimo atitikimą teisės aktų reikalavimams.

Teritorinių VMVT pareigūnai, vadovaudamiesi kokybės vadovo programa kontroliuoja maisto tvarkymo subjektuose gaminamų miltinės ir kreminės konditerijos gaminių atitiktį nustatytiems teisės aktų reikalavimams. Teritorinių VMVT pareigūnai užpildo maisto tvarkymo subjektų patikrinimo aktų duomenis FIS programoje, iš kurios formuojamos ataskaitos (tikrinimų ir atliktų tyrimų) duomenų analizei. Atliekama atitiktį patvirtinančių dokumentų, pildomų žurnalų ir ženklavimo kontrolė, kokybės rodiklių vertinimas ir atitikimo teisės aktų nuostatoms. Maisto tvarkymo subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai tikrinimai. Planinių tikrinimų dažnumas nustatomas vadovaujantis rizikos vertinimu.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- vykdyti maisto tvarkymo subjektuose gaminamų kreminių konditerijos gaminių sudėties, kokybės ir ženklavimo reikalavimų atitiktį teisės aktų nustatytiems reikalavimams kontrolę;
- vykdyti gaminamų kreminių konditerijos gaminių sudėties analizę: atlikti jų laboratorinius tyrimus dėl maisto priedų, genetiškai modifikuotų organizmų nustatymo;
- vykdyti kreminių konditerijos gaminių gamybai naudojamų hidrantų riebalų ženklavimo atitiktį teisės aktų nustatytiems reikalavimams;
- pastoviai rengti ir teikti informaciją visuomenei apie konditerijos įmonėse atliekamą valstybinę kontrolę, nustatytus pažeidimus.

Šokolado produktų kontrolė rinkoje

Tikslas

- vykdyti Lietuvos rinkoje parduodamų vietinės gamybos ir įvežtų šokolado produktų kokybės, sudėties ir ženklavimo reikalavimų atitikimą teisės aktų nustatytiems reikalavimams.

VMVT atlieka kakavos ir šokolado produktų valstybinę kontrolę.

Maisto tvarkymo subjektams, gaminantiems, prekiaujantiems, gabenantiems kakavos ir šokolado produktus, išduodami maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimai. Teritorinių VMVT pareigūnai, vykdydami kakavos ir šokolado produktų saugos ir kokybės valstybinę kontrolę, gamybos ir rinkos įmonėse, importo metu, atlieka dokumentinę ir fizinę kontrolę, esant būtinybei ima valstybinius mėginius laboratoriniams tyrimams, kurie atliekami akredituotoje laboratorijoje. Teritorinių VMVT pareigūnai užpildo maisto tvarkymo subjektų

patikrinimo aktų duomenis FIS programoje, iš kurios formuojamos ataskaitos (tikrinimų ir atliktų tyrimų) duomenų analizei. Atliekama atitiktį patvirtinančių dokumentų, pildomų žurnalų ir ženklinimo kontrolė, kokybės rodiklių vertinimas ir atitikimo teisės aktų nuostatomis. Maisto tvarkymo subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai tikrinimai. Planinių tikrinimų dažnumas nustatomas vadovaujantis rizikos vertinimu.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- vykdyti šokolado produktų saugos ir kokybės rodiklių atitikties valstybinę kontrolę;
- visais gamybos, importo, pardavimo etapais tikrinti šokolado produktų ženklinimo atitiktį Lietuvos Respublikoje galiojantiems teisės aktų reikalavimams;
- vykdyti šokolado produktų gamybos įmonių valstybinę kontrolę, atliekant šokolado gaminių sudėties laboratorinius tyrimus, jų atitiktį teisės aktų reikalavimams;
- vykdyti rinkoje esančių vietinės pramonės ir importuotų šokolado gaminių valstybinę kontrolę;
- teikti informaciją vartotojams šokolado gaminių kontrolės klausimais.

Maisto reklamos valstybinė kontrolė

Tikslai

- užtikrinti efektyvią maisto reklamos valstybinę kontrolę (ypač ženklinimo, reklamos įstatymo pažeidimų, sveikatingumo teiginių naudojime)

VMVT atsakinga už tinkamą maisto reklamos skleidimo kontrolę. VMVT siekdama, kad vartotojai gautų teisingą ir pagrįstą informaciją apie ketinamą įsigyti maisto produktą, stebi skleidžiamą informaciją apie maistą tiriami gauti suinteresuotų asmenų skundus minėta tema.

Skleidžiamos reklamos kontrolę vykdo VMVT ir teritorinių VMVT atsakingieji pareigūnai. Teritorinių VMVT kontroliuojamą reklamą koordinuoja VMVT. Kontrolė vykdoma pagal galiojančius teisės aktus bei vadovaujantis kokybės sistemos programos procedūromis.

VMVT siekia apsaugoti vartotojus nuo neteisingos ir draudžiamos informacijos galinčios turėti poveikį vidutinio vartotojo elgesiui.

Verslininkas skleisdamas informaciją / reklamą nori informuoti vartotoją apie jo produkto teigiamas savybes. Šiandien maisto reklama dažnai balansuoja ties teisėtumo riba todėl, kad kiekvienas verslininkas nori efektyvios reklamos ir taip prieinama minėta riba.

Kelerių metų tendencija, rodo, kad daugiausiai Reklamos įstatymo pažeidimų nustatoma maisto papildų reklamos srityje, atsižvelgiant į tai ir telkiamas VMVT dėmesys. Apie šias problemas VMVT informuoja asocijuotus maisto papildų gamintojus / platintojus, taip pat konsultuojami atskiri suinteresuoti asmenys, VMVT sieks dar aktyviau teikti konsultacijas per teritorinius padalinius, kad maisto tvarkytojas išvengtų galimų teisės aktų pažeidimų.

Priemonės šiam tikslui pasiekti:

- Vykdyti maisto reklamos kontrolę visose visuomenės informavimo priemonėse;
- Teikti siūlymus dėl teisės aktų reguliuojančių šią sritį tobulinimo.
- Sistemingai teikti aktualią informaciją teritorinių VMVT inspektoriams.
- Prevenciškai konsultuoti ūkio subjektus apie maisto reklamai keliamus reikalavimus.

3.7.5. Importuojamų, vežamų tranzitu gyvūnų ir gyvūninių produktų valstybinė veterinarinė kontrolė

Tikslai

- užtikrinti importuojamų iš trečiųjų šalių gyvūnų, gyvūninių produktų pasienio veterinarinę kontrolę;
- užtikrinti bendradarbiavimą su kitomis institucijomis;
- užtikrinti vieningą teisės aktų taikymą visuose Lietuvos Respublikos pasienio veterinarijos postuose.

Įvežamų iš trečiųjų šalių gyvūnų, gyvūninių ir negyvūninių produktų valstybinę veterinarinę kontrolę užtikrina VMVT ir Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. Šios institucijos kartu su VATŽŪM ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartį, siekiant užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus atliekant tikrinimus pasienio kontrolės punktuose. Įgyvendindami kovos su nelegalia prekyba ir kontrabanda priemones ir siekdami teisiškai sureguliuoti tarpusavio bendradarbiavimą gyvūnų užkrečiamųjų ligų pasireiškimo atveju, VMVT ir Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pasirašė bendradarbiavimo susitarimą.

Įvežamų iš trečiųjų šalių gyvūnų ir gyvūninių produktų valstybinę veterinarinę kontrolę atliekama 12 PVP, kurie yra pavaldūs VMVT Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyriui. VMVT Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyrius yra atsakingas už teisės aktų projektų, darbo instrukcijų ir gairių veterinarinės kontrolės klausimais PVP ir laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo prekių saugojimo sandėliuose (importo ir eksporto terminaluose) rengimą, analizuoja statistinius duomenis apie importuojamas ir tranzitu iš trečiųjų šalių vežamas gyvūnų ir gyvūninių produktus siuntas. Pagal kompetenciją PVP bendradarbiauja su teritoriniais Muitinės departamento ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos padaliniais.

Gyvūniniai produktai iš trečiųjų šalių įvežami į Lietuvą tik per Europos Komisijos patvirtintus PVP. Gyvūninių produktų pasienio veterinarinę kontrolę atliekama 3 jūrų uosto PVP, 3 geležinkelio PVP, 5 kelio ir 1 oro uosto PVP. Gyvūnų pasienio veterinarinę kontrolę gali būti atliekama 1 kelio PVP (patvirtintas porakanopiams, arkliniams ir kitiems gyvūnams) ir 1 oro uosto PVP (patvirtintas kitų gyvūnų kontrolei). PVP dirba visus metus (įskaitant poilsio ir šventines dienas) visą parą, išskyrus Vilniaus oro uosto pasienio veterinarijos postą, kuris dirba visus metus nuo 8 val. iki 17 val.

Asmuo, atsakingas už importuojamą ar tranzitu vežamą gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntą, PVP, per kurį bus įvežama siunta, privalo pateikti išankstinę informaciją - užpildytą veterinarinio įvežimo dokumento (toliau – VID) I dalį, kurioje pateikiama informacija apie gyvūninių produktų siuntą ir jos preliminarų atvykimą į PVP laiką.

PVP atliekami importuojamų gyvūnų ir gyvūninių produktų dokumentų, atitikties ir fizinis tikrinimai, vadovaujantis ES teisės aktais. Teisės aktų nustatyta tvarka, gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntai gali būti imami mėginiai laboratoriniams tyrimams, kurie atliekami akredituotose veterinarijos laboratorijose. VMVT kiekvienais metais tvirtina Metinio tirtino importuojamo gyvūninio maisto mėginių ėmimo dažnumo ir tirtinų rodiklių planą, pagal kurį atliekama importuojamų mėginių stebėseną. Mėginiai laboratoriniams tyrimams imami pagal importuojamo gyvūninio maisto grupę, kilmės šalį, plane nustatytą dažnumą ir tirtinus rodiklius ir plane nustatytą dažnumą (išskyrus kai yra gautas RASFF pranešimas).

PVP vežamoms tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntoms yra atliekamas dokumentų ir atitikties tikrinimas.

Fizinis tikrinimas vežamoms tranzitu gyvūninių produktų siuntoms atliekamas tik įtarimo atveju. Tiesiogiai tranzitu (t.y. be saugojimo muitinės sandėliuose) vežamos siuntos privalo būti išvežtos iš ES teritorijos per 30 dienų.

PVP valstybinis veterinarijos inspektorius, atlikęs importuojamos ar tranzitu vežamos gyvūnų ir gyvūninių produktų siuntos veterinarinį tikrinimą, užpildo gyvūninių produktų siuntos VID II dalį, kurioje, atsižvelgęs į veterinarinio tikrinimo rezultatus, nurodo priimtą sprendimą. Informacija apie vežamas iš trečiųjų šalių gyvūninių produktų siuntas, patikrintas PVP, suvedama į TRACES informacinę sistemą.

PVP tikrinimo metu nustčius neatitikimus, gyvūnų ir gyvūninių produktų siunta sulaikoma kol bus priimtas sprendimas dėl siuntos gražinimo siuntėjui arba nukreipiami sunaikinti, arba perdirbti. Informacija apie nustatytus nesaugius ir nekokybiškus gyvūninius produktus iš PVP perduodama VMVT Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyriui ir Skubios veiklos skyriui, kuris atitinkamai pateikia informaciją ES Komisijai per RASFF sistemą.

Asmuo, atsakingas už siuntą, už vežamos siuntos iš trečiųjų šalių veterinarinį tikrinimą PVP sumoka pagal Vyriausybės nutarimu nustatytus rinkliavos dydžius.

Veterinariniai tikrinimai PVP vykdomi vadovaujantis VMVT kokybės sistemos standartinėmis veiklos programomis bei darbo instrukcijomis.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1236 “Dėl asmeniniam vartojimui importuojamo gyvūninio maisto ir nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių kontrolės” (Žin., 2008, Nr. 139-5501) buvo papildytas ir pakeistas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 2 d. nutarimu Nr. 703 (Žin., 2010, Nr. 68-3399) nustatyta, kad:

- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba yra kompetentinga institucija pagal Reglamentą (EB) Nr. 206/2009 ir Reglamentą (EB) Nr. 998/2003;
- Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos paskirti už oficialią kontrolę atsakingomis institucijomis vykdyti gyvūninių produktų, importuojamų iš trečiųjų šalių asmeniniam vartojimui, valstybinę kontrolę pagal Reglamento (EB) Nr. 206/2009. Muitinės departamento prie Finansų ministerijos pareigūnai vykdo kontrolę pasienio kontrolės punktuose, kuriuose Muitinės departamentas vykdo veiklą, o Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai - pasienio kontrolės punktuose, kuriuose Muitinės departamentas nevykdo veiklos.
- Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos yra paskirtas už oficialią kontrolę atsakingomis institucijomis vykdyti nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių kontrolę pagal Reglamento (EB) Nr. 998/2003.

VMVT direktoriaus ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2010 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. B1-252/1B-460 “Dėl nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašo ir nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su paskutiniaisiais pakeitimais VMVT direktoriaus ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2012 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. B1-72/1B-88) yra nustatytas nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašas ir Nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių tikrinimo tvarkos aprašas pagal Reglamento (EB) Nr. 998/2003 nuostatas.

3.7.6. Veterinarinių vaistų registravimas ir veterinarinės paskirties biocidų autorizavimas bei naudojimas

Tikslai

- užtikrinti veterinarinių vaistų atsekamumą nuo jų patekimo į Lietuvos Respublikos rinką iki panaudojimo gyvūnams gydyti,
- užtikrinti, kad veterinariniai vaistai būtų platinami tik pagal Geros vaistų platinimo praktikos principus,
- efektyvus veterinarijos farmakologinio budrumo sistemos veikimas.

Veterinariniai vaistai Lietuvos Respublikoje registruojami, vadovaujantis Veterinarinių vaistų registravimo, gamybos ir tiekimo Lietuvos Respublikos rinkai reikalavimais (Žin., 2005, Nr. 131–4754; Žin., 2008, Nr. 128–4912; 2009, Nr. 118-5106), parengtais remiantis ES teisės aktų reikalavimais.

Biocidai Lietuvos Respublikoje autorizuojami ir registruojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatytais reikalavimais. Vadovaujantis VMVT direktoriaus nustatyta tvarka dėl veterinarinės paskirties biocidų autorizacijos ir registracijos, NMVRVI priima paraiškas autorizuoti ir registruoti šių tipų biocidus: 3 tipas – veterinarinės paskirties biocidai (veterinarinės higienos tikslams, įskaitant produktus, kurie naudojami gyvūnų auginimo ir laikymo vietose bei transportavimo priemonėse); 4 tipas – maisto ir pašarų dezinfekantai (maisto, pašarų ir geriamojo vandens ruošimo, transportavimo, laikymo ir naudojimo įrangą, talpyklas, naudojimo priemonės, vamzdynus ir paviršius); 14 tipas – rodenticidai (pelių, žiurkių ir kitų graužikų kontrolė gyvūnų laikymo vietose); 18 tipas – insekticidai, akaracidai ir kiti nariuotakojų kontrolės biocidai; 19 tipas – repelentai ir atraktantai; 20 tipas – maisto ir pašarų atsargų antiseptikai.

Veterinarinių vaistų registrą ir autorizuotų veterinarinės paskirties biocidų sąrašą tvarko NMVRVI.

VMVT pareigūnai kontroliuoja veterinarinių vaistų gamybą ir tiekimą rinkai. Minėta veiklą koordinuoja Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius. VMVT atsižvelgusi į nustatytų pažeidimų pobūdį, subjektus suskirsto į rizikos grupes ir nustato kontrolės dažnumą. Lietuvoje veterinariniai vaistai parduodami pagal veterinarijos gydytojų išrašytus receptus ar paraiškas, išskyrus teisės aktuose numatomas išimtis. Receptų ir paraiškų blankų formos tvirtina VMVT. Parduodant veterinarinius vaistus išrašomoje sąskaitoje visada turi būti nurodomas veterinarinio vaisto serijos numeris. Didmeninės veterinarinių vaistų prekybos įmonės turi tvarkyti veterinarinių vaistų apskaitą, siekiant užtikrinti veterinarinių vaistų atsekamumą. Užpildyti receptai, paraiškos, veterinarinių vaistų apskaitos dokumentai veterinarinių vaistų didmeninės prekybos įmonėje, veterinarijos vaistinėje turi būti saugomi ne trumpiau kaip 3 metus ir visuomet pateikiami tikrinimo metu.

Teritorinių VMVT kontroliuoja veterinarinių vaistų naudojimą veterinarinio aptarnavimo (paslaugų) įmonėse, gyvūnų ūkiuose. Gyvūnų laikytojai privalo pildyti Veterinarinės medicinos produktų ir vaistinių pašarų, išgytų pagal veterinarijos gydytojų receptus, naudojimo produkcijos gyvūnams apskaitos žurnalą.

3.7.7. Medžiagų liekanų stebėseną gyvūnuose ir gyvūniniuose maisto produktuose

Tikslai

- kenksmingų liekanų kontrolės stiprinimas mėsoje ir piene (vaistinių, antibakterinių medžiagų). Kryptis – privalomi priverstinai paskerstų gyvulių mėsos tyrimai dėl vaistų liekanų, antibakterinių medžiagų tyrimų skaičiaus piene padidinimas, pradėti pesticidų tyrimus svieste.
- diegti tyrimų metodus siekiant užtikrinti medžiagų liekanų gyvūnuose ir gyvūniniuose produktuose stebėsenos plano vykdymą.

Metinį medžiagų liekanų gyvūnuose ir gyvūniniuose produktuose stebėsenos planą (toliau – Planas) rengia NMVRVI. Su VMVT Veterinarijos sanitarijos skyriumi suderintas Planas tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu. NMVRVI atlieka laboratorinius tyrimus pagal Planą. VMVT Veterinarijos sanitarijos skyrius koordinuoja teigiamų atvejų tyrimą ir renka su tyrimu susijusią medžiagą Plano įgyvendinimą analizuoja NMVRVI. Nuo 2010 metų NMVRVI iki gruodžio 31 d. teikia Europos Komisijai einamųjų metų liekanų stebėsenos planą ir ataskaitą apie praėjusiųjų metų tyrimų rezultatus. Mėginius Plano vykdymui ima teritorinių VMVT pareigūnai, mėginiai atrenkami tikslingai, vadovaujantis VMVT kokybės sistemos dokumentuose nurodytais kriterijais. Kasmet ne mažiau kaip 10 proc. Plane numatytų mėginių imama gyvūnų laikymo vietose. Teisės aktuose yra numatyti atvejai, kai reikia sugriežtinti ūkių kontrolę ar imti papildomus mėginius.

NMVRVI yra sudaręs sutartis su užsienio laboratorijomis dėl kai kurių medžiagų grupių ištyrimo (Eurofins W.E.J. GmbH, Vokietija, Food Safety, Animal Health and Environment Scientific Institute, Latvija, RIVM, Olandija, Šlėzvigo-Holšteino žemės laboratorija, Vokietija, BVL, Vokietija, Rikilt, Olandija, GALAB, Vokietija). Per metus ištiriama (daugiau kaip 3000) gyvūnų ir gyvūninių produktų mėginių dėl medžiagų liekanų.

3.7.8. Piliečių ir kitų asmenų pranešimų (skundų) registravimas, įforminimas, nagrinėjimas ir ūkio (verslo) subjektų konsultavimas

Tikslas

užtikrinti operatyvų ir efektyvų skundų nagrinėjimą ir pareiškėjų informavimą bei vieningą ir aiškų verslo konsultavimą

VMVT veikia nemokama telefono linija (8~800 40403), kuria asmenys gali visą parą skambinti ir pranešti dėl nesaugių, nekokybiškų, netinkamai paženklintų, laikomų ar reklamuojamų maisto produktų, teikiamų viešojo maitinimo įstaigų paslaugų, nekokybiško viešai tiekiamo geriamojo vandens bei pranešti dėl gyvūnų gerovės ir sveikatingumo įskaitant pašarų, veterinarinių vaistų, bei biocidų ir šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo pastebėtų pažeidimų.

Nuo 2011 m. spalio 16 d. nemokama telefono linija įdiegta vieninga ūkio (verslo) subjektų konsultavimo sistema.

VMVT ir teritorinėse VMVT gauti pranešimai (skundai) yra registruojami. Teritorinė VMVT, gavusi pranešimą, operatyviai atlieka tyrimą, informaciją apie tyrimo rezultatus ir taikytas poveikio priemones įveda į Maisto kontrolės informacinę sistemą (FIS) bei informuoja asmenį, pateikusį pranešimą (skundą).

VMVT Maisto skyriaus atsakingas pareigūnas priimančias nemokama telefono linija verslo subjektų paklausimus, juos išklauso ir bendrais klausimais konsultuoja paklausėją, pagal parengtas iš anksto rekomendacijas. Jeigu užduodamam klausimui atsakyti reikia

specialių žinių – paklausėją sujungia su atsakingu VMVT pareigūnu kuruojančiu sritį pagal užduoto klausimo pobūdį. Siekiant vienodo verslo konsultavimo visi gauti pokalbiai nemokama telefono linija yra įrašinėjami ir saugomi telekomunikacijos tinkle, sistemingai perklausomi ir vertinami.

Kasmet užregistruojama apie 2100-2800 asmenų skundų (pranešimų) dėl maisto, iš jų apie 55 proc. yra užregistruojama nemokama VMVT telefono linija bei kt. būdais. Taip pat nemokama telefono linija per metus pakonsultuojama apie 1500-2200 verslo subjektų.

Priemonės įgyvendinti tikslą:

- Siekiant užtikrinti vartotojų teisių apsaugą, ginti vartotojų interesus, bei informuoti dėl jų teisių įsigyti saugius ir kokybiškus maisto produktus.
- Šviesti vartotojus įvairiais maisto klausimais atsižvelgiant į tuo metu visuomenei aktualius klausimus, dalyvauti gamintojų, platintojų, paslaugų teikėjų švietime.
- Informuoti vartotojus maisto kontrolės klausimais, nesaugaus maisto atvejais, siekiant apsaugoti nuo įvairių gyvūnams ir žmonėms ligų.
- Siekti, kad nemokamu VMVT telefonu naudotųsi kuo daugiau vartotojų ir verslininkų.
- Konsultuoti verslą aiškiai ir vieningai. Parengti lankstinukus pagal atskiras verslo sritis, teikti daugiau informacijos VMVT internetiniame puslapyje.
- Skatinti verslininkų savireguliaciją ginant vartotojų interesus.

3.7.9. Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema (RASFF sistema)

VMVT Skubios veiklos skyrius yra kontaktinis atstovas įgyvendinant teisės aktų nuostatas dėl skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistemos (RASFF) valdymo. Iš EK RASFF sistema gaunama skubi informacija apie ES rinkoje esančius nesaugius maisto ir pašarų produktus yra analizuojama, vertinama jos rizika. Atitinkamiems VMVT skyriams organizuojant kryptingą valstybinę kontrolę teikiamos rekomendacijos. Svarbi informacija persiunčiama pavaldžioms VMVT ir kontroliuojamas jų vykdymas. VMVT įdiegė skubių pranešimų informacinę sistemą visose teritorinėse VMVT, kuri leidžia efektyviau ir greičiau keistis informacija. Informacija apie nesaugius maisto ir pašarų produktus ES rinkoje reguliariai persiunčiama vartotojų, prekybininkų, gamybininkų asociacijoms. Informacija, susijusi su nesaugaus maisto rizika vartotojų sveikatai, visada yra pateikiama žiniasklaidai ir paskelbiama VMVT interneto svetainėje.

RASFF sistemos duomenimis yra naudojamos rizikos vertinimo metu, siekiant užtikrinti efektyvesnę valstybinę kontrolę. Sustiprinus valstybinę kontrolę rizikingiausiuose kontrolės taškuose bus siekiama sumažinti skubių pranešimų apie nesaugius produktus iš Lietuvos. Vykdamas RASFF kontrolę VMVT visi pareigūnai dirba ir vadovaujasi kokybės sistemos procedūromis ir instrukcijomis.

3.7.10. Importuojamų negyvūninių maisto produktų valstybinė kontrolė

Tikslai

- užtikrinti, kad būtų vykdomas teisės aktuose numatytas mėginių atrinkimo dažnumas;

- užtikrinti, kad mėginiai atrinkti iš importuoto negyvūninio maisto siuntų į laboratoriją būtų pristatomi per kaip įmanoma trumpiausią laiką;
- užtikrinti specialiųjų ES teisės aktų, kuriais nustatoma sugriežtinta negyvūninio maisto importo kontrolė nuostatų įgyvendinimą;
- užtikrinti pareigūnų, vykdančių negyvūninio maisto kontrolę visų importo kontrolės reikalavimų žinojimą, kas padės efektyviai vykdyti valstybinę kontrolę, užtikrinant, kad į Lietuvos Respubliką būtų importuojamas tik saugūs ir kokybiškas negyvūninis maistas.

VMVT užtikrina importuojamo negyvūninio maisto valstybinę kontrolę. VMVT Pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės skyrius atsakingas už teisės aktų projektų rengimą, darbo instrukcijų ir gairių negyvūninių maisto produktų importo kontrolės klausimais PVP ir maisto kontrolės vietose, analizuoja statistinius duomenis apie importuojamas siuntas.

Atliekant importuojamo negyvūninio maisto valstybinę kontrolę vadovaujamas Importuojamo negyvūninio maisto valstybinės maisto kontrolės tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas), patvirtintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. B1-478 „Dėl Importuojamo negyvūninio maisto valstybinės maisto kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 113-4324).

Negyvūninis maistas, kuriam yra taikomi specialieji ES teisės aktai dėl sugriežtintos tam tikrų negyvūninių maisto produktų kontrolės, iš trečiųjų šalių importuojamas į Lietuvos Respubliką tik per Europos Komisijos patvirtintus PVP. Dokumentų siuntų kontrolė atliekama 12-oje PVP, kurių sąrašas patalpintas <http://vmvt.lt/en/about.sfvs/contacts/designated.points.of.entry.regulation.ec.no.6692009/>.

Teritorinės VMVT maisto kontrolės vietoje atlieka atitikties ir fizinę siuntos kontrolę. Vykdamt negyvūninio maisto importo kontrolę, didžiausias dėmesys skiriamas maisto produktams, kuriems nustatyti specialieji ES teisės aktai, kuriais nustatoma sugriežtinta negyvūninio maisto importo kontrolė ir nurodytų Sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 22 d. įsakyme Nr. 259 „Dėl „Jautrių“ maisto prekių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 65-2299, Nr. 152-5564; 2005, Nr. 3-35; 2007 Nr. 98-3989). Informacija apie šį negyvūninį maistą suvedama į informacinę duomenų bazę Nemas.

Jei teisės aktai nereglamentuoja importuojamo negyvūninio maisto mėginių ėmimo dažnumo, tokie mėginiai imami pasirinktinai, imant ne mažiau kaip 10 % tos pačios rūšies negyvūninio maisto siuntų.

PVP ar maisto kontrolės vietoje tikrinimo metu nustačius neatitiktimus, negyvūninio maisto siunta gali būti grąžinama siuntėjui arba nukreipiami sunaikinti, arba perdirbti. Informacija apie nustatytą nesaugų ir nekokybišką negyvūninį maistą perduodama RASFF sistema VMVT Skubios veiklos skyriui.

Nustačius saugos reikalavimų pažeidimus, mėginiai laboratoriniams tyrimams iš eilės imami iš trijų tos pačios rūšies to paties tiekėjo importuojamų siuntų.

Iš trečiųjų šalių į Lietuvos Respubliką importuojamo negyvūninio maisto tikrinimai PVP ir maisto kontrolės vietoje vykdomi vadovaujantis VMVT kokybės sistemos standartinėmis veiklos programomis bei darbo instrukcijomis.

3.7.11. Pesticidų ir kitų cheminių teršalų valstybinė kontrolė

- Užtikrinti efektyvią pesticidų ir kitų cheminių teršalų valstybinę kontrolę

Augalinės kilmės produkcijos pesticidų ir kitų cheminių teršalų likučių kontrolę atlieka :

- VATŽŪM – augalų apsaugos produktų registravimas, jų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo, tiekimo rinkai bei trąšų veiklos priežiūra ir kontrolė.
- VMVT - pesticidų ir kitų teršalų likučių nustatymas maisto produktuose ir jų kontrolė.

Pesticidų ir kitų cheminių teršalų likučių maisto produktuose kontrolės vykdymas:

VMVT sudaro ir patvirtina nacionalinius (pesticidų ir kitų teršalų kontrolės) planus (stebėsenos); juos koordinuoja; įvertina; pateikia vykdytojams.

Teritorinės VMVT planuoja; atrinka mėginius; taiko priemones; teikia ataskaitas.

NMVRVI tiria ir analizuoja mėginius, atlieka rizikos vertinimą ir pateikia rezultatus.

Lietuvoje yra įgyvendinta nuolat veikianti informacinė sistema pesticidų likučių ir kitų teršalų liekanoms augaliniuose maisto produktuose stebėti, vertinti ir valdyti. Kiekvienais metais rengiama Maisto taršos stebėsenos programa, reguliariai renkami duomenys dėl augalinės produkcijos cheminės taršos iš nustatytų stacionarių vietų (teritorijų), dėl iš ES šalių įvežto ir importuoto iš trečiųjų šalių maisto, nustatomi taršos veiksniai ir kt.

Maisto mėginių atrinkimo prioritetai (augalinio maisto taršos stebėsenos programai):

- EK rekomendacijos;
- SAM rekomendacijos;
- Maisto produktų užterštumo pesticidų liekanomis ir kitais teršalais rizika (pesticidų naudojimo apimtys, ankstesniųjų laboratorinių tyrimų duomenys, RASFF informacija, produkcijos rizikos įvertinimo rezultatai)

Pesticidų ir kitų cheminių teršalų likučių kontrolę vykdo 64 teritorinių VMVT apmokinti maisto produktų inspektoriai. Kasmet rengiama Augalinių maisto produktų stebėsenos programa, priklausomai nuo asignavimų, numatoma iširti pesticidų likučius pagal EK reglamentą Nr. 901/2009. Pesticidų DLK nustatoma pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 396/2005. Nustačius nesaugų maistą taikomos atitinkamos poveikio priemonės, siekiant apsaugoti vartotojų interesus, informuoti vartotojus. Atliekami akrilamidų tyrimai pagal EK pateiktas rekomendacijas.

NMVRVI atsakingas už pesticidų likučių maisto produktuose kontrolės duomenų teikimą EMST.

Atliekama kelerių metų stebėsenos duomenų analizė, analizuojama kokiam maiste dažniausiai nustatomi pesticidų likučiai.

Priemonės tikslui pasiekti:

- kasmet vykdyti Augalinių maisto produktų stebėsenos programą;
- sistemingai atlikti džiovintų vaisių, riešutų teršalų (konservantų, pesticidų, mikotoksinų) kontrolę;
- sistemingai atlikti kūdikių maisto ir ekologinių maisto produktų pesticidų kontrolę;
- sistemingai atlikti furanų, akrilamidų, mikotoksinų kontrolę maisto produktuose;
- sistemingai atlikti dioksinų ir kitų į juos panašių PCB kontrolę gyvūniniuose maisto produktuose;
- sistemingai atlikti nitratų kiekių kontrolę salotose ir špinatuose, kūdikių maiste kontrolę;
- sistemingai teikti aktualiausią informaciją teritorinių VMVT inspektoriams;
- teikti informaciją visuomenei apie pesticidų ir kitų teršalų valstybinės kontrolės duomenis.

Augalų apsaugos produktų registracija ir jų panaudojimo kontrolė

VATŽŪM yra atsakinga už augalų apsaugos produktų registravimą, jų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo, tiekimo rinkai bei trąšų veiklos priežiūrą ir kontrolę. VATŽŪM vadovaujasi 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinančiu Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB (OL 2009 L 309, p. 1), 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/128/EB, nustatančia Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo (OL 2009 L 309, p. 71), taip pat Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymu (Žin., 1995, Nr. 90-2013; 2012, Nr. 63-3162) ir kitais teisės aktais.

VATŽŪM *Augalų apsaugos produktų registravimo skyrius* yra struktūrinis padalinys, atsakingas už augalų produktų vertinimą ir registravimą.

VATŽŪM Augalų apsaugos produktų registravimo skyriaus uždaviniai yra:

- užtikrinti augalų apsaugos produktų registravimą;
- koordinuoti geros augalų apsaugos produktų veiksmingumo ir (arba) atrankumo bandymų praktikos (toliau – GBP) veiklą;
- rengti įrašymo į ES veikliųjų medžiagų sąrašą veikliųjų medžiagų vertinimo ataskaitų projektus.

Lietuvoje galima naudoti tik registruotus augalų apsaugos produktus. Augalų apsaugos produktų registravimas – administracinis veiksmas, kuriuo VATŽŪM pagal pareiškėjo pateiktą paraišką ir reikiamus duomenis suteikia teisę augalų apsaugos produktą tiekti rinkai. Norėdamas įregistruoti augalų apsaugos produktą, pareiškėjas pateikia VATŽŪM paraišką, dokumentus apie veikliąją medžiagą ir apie augalų apsaugos produktą.

VATŽŪM Augalų apsaugos produktų registravimo skyriaus specialistai vertina:

- registracijai pateiktų augalų apsaugos produktų ir jų veikliųjų medžiagų dokumentų išsamumą;
- registracijai pateiktų augalų apsaugos produktų ir jų veikliųjų medžiagų tapatumą, fizikines ir chemines savybes, analizės metodų galiojimą, toksikologinius ir metabolizmo tyrimus, pesticidų likučius augaluose, augaliniuose produktuose ir ant jų, ekotoksikologinius tyrimus, išlikimą ir pasiskirstymą aplinkoje bei efektyvumą.

Įregistruoti augalų apsaugos produktai įtraukiami į registruotų augalų apsaugos produktų sąrašą profesionaliajam ir neprofesionaliajam naudojimui, kuris talpinamas VATŽŪM interneto svetainėje www.vatzum.lt.

Kitos pagal kompetenciją VATŽŪM Augalų apsaugos produktų registravimo skyriaus atliekamos pagrindinės funkcijos:

- nagrinėti pateiktas paraiškas ir teikti pasiūlymus dėl leidimų išdavimo augalų apsaugos produktams, skirtiems analogiškai prekybai, 120 dienų naudojimo laikotarpiui, mokslinių tyrimų atlikimui;
- klasifikuoti registruotus ir registruoti pateiktus augalų apsaugos produktus;
- vertinti Lietuvoje registruotų augalų apsaugos produktų veikliųjų medžiagų tapatumo atitiktį po jų įrašymo į Veikliųjų medžiagų, kurių gali būti augalų apsaugos produktų sudėtyje, sąrašą;
- rengti registruotų augalų apsaugos produktų sąrašus, vertinimo ataskaitas (monografijas) dėl veikliųjų medžiagų įrašymo į ES veikliųjų medžiagų sąrašą;
- rengti leidimus augalų apsaugos produktų moksliniams tyrimams atlikti, augalų apsaugos produktams įvežti ribotam ir kontroliuojamam 120 dienų laikotarpiui bei augalų apsaugos produktų analogiškai prekybai;

- rengti ataskaitas apie registruotus augalų apsaugos produktus ir kas ketvirtį pateikti jas Europos Komisijai ir kitoms ES šalims narėms;
- organizuoti ir kontroliuoti GBP veiklą;
- dalyvauti Šiaurės ir Baltijos šalių zoniniame augalų apsaugos produktų vertinime;
- dalyvauti Europos maisto saugos institucijos (EFSA) organizuojamame Veikliųjų medžiagų peržiūros programos bei Europos ir Viduržemio jūros šalių Augalų apsaugos produktų grupės darbe;
- dalyvauti Europos Tarybos žemės ūkio klausimų darbo grupės „Pesticidai – Augalų apsaugos produktai“ bei Europos Komisijos Maisto saugos ir gyvūnų sveikatos nuolatinio komiteto „Augalų apsaugos produktai – teisės aktai“ darbuose.

VATŽŪM *Agrochemijos skyriaus* pagrindiniai uždaviniai yra:

- pagal kompetenciją užtikrinti įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su augalų apsaugos produktų įvežimu, vežimu, saugojimu, naudojimu, tiekimu rinkai bei trąšų veiklos priežiūrą ir kontrolę;
- pagal kompetenciją dalyvauti užtikrinant saugaus ir sveiko maisto gamybą;
- įgyvendinti valstybinę registruotų augalų apsaugos produktų kontrolės strategiją, siekiant sumažinti neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai;
- vykdyti augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo, tiekimo rinkai bei trąšų veiklos priežiūrą ir kontrolę;
- tikrinti žemės ūkio veiklos subjektų valdų atitikimo Geros ūkininkavimo praktikos reikalavimus augalų apsaugos produktų ir trąšų naudojimo srityse;
- kontroliuoti, kad profesionaliajam naudojimui skirtų augalų apsaugos produktų purkštuvai būtų naudojami įregistruoti ir techniškai tvarkingi“.

VATŽŪM *Agrochemijos skyrius, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias pagrindines funkcijas:*

- vykdo augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo, tiekimo rinkai bei trąšų veiklos priežiūrą ir kontrolę;
- kontroliuoja, kad profesionaliajam naudojimui skirtų augalų apsaugos produktų purkštuvai būtų naudojami įregistruoti ir techniškai tvarkingi rengia vienkartinis leidimus įvežti augalų apsaugos produktus ne iš ES valstybių narių ir ne Europos ekonominės erdvės valstybių;
- rengia leidimus prekiauti augalų apsaugos produktais;
- renka, analizuoja ir apibendrina informaciją bei rengia ataskaitas apie vykdomą augalų apsaugos produktų ir trąšų kontrolę;
- rengia augalų apsaugos produktų įvežamų iš ne ES valstybių narių ir ne Europos ekonominės erdvės valstybių statistines suvestines;
- kontroliuoja Geros ūkininkavimo praktikos (toliau – GŪP) reikalavimų laikymąsi augalų apsaugos produktų ir trąšų naudojimo srityse;
- kontroliuoja tinkamą trąšų naudojimą žemės ūkyje;
- vykdo kasmetinę trąšų naudojimo analizę ir stebėseną;
- organizuoja įvežamų trąšų kiekybinės apskaitos kontrolę bei rengia ataskaitas;
- planuoja ir įgyvendina priemones registruojant trąšas bei trąšų importuotojus, gamintojus, tiekėjus;
- rengia ataskaitą Europos Komisijai ir šalims narėms apie augalų apsaugos produktų kontrolę pagal galiojančius ES teisės aktus;
- informuoja visuomenę trąšų laikymo, pakavimo, tiekimo rinkai ir naudojimo klausimais per visuomenės informavimo priemones;

- rengia, sistemina ir teikia teisinę, kitą informaciją bei naujienas augalų apsaugos produktų ir trąšų klausimais ir skelbia VATŽŪM interneto svetainėje;

- taiko administracines poveikio ir kitas teises priemones už pažeidimus augalų apsaugos produktų įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo, tiekimo rinkai bei trąšų veiklos priežiūros ir kontrolės srityse.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai, atlieka tokias pagrindines funkcijas:

- atlieka augalų apsaugos produktų ir trąšų kontrolės objektų patikrinimą ir surašo nustatytos formos kontrolės dokumentus;

- traukia pažeidėjus administracinėn atsakomybėn vadovaujantis galiojančiais teisės aktais;

- nutraukia augalų apsaugos produktų tiekimą rinkai ir naudojimą, jeigu pažeidžiami nustatytų teisės aktų reikalavimai;

- atlieka žemės ūkio veiklos subjektų valdų atitikimo GŪP reikalavimams augalų apsaugos produktų kontrolės srityje įvertinimą;

Vykdam augalų apsaugos produktų ir trąšų kontrolę pagal priskirtas teritorijas, specialistai, dirbantys regionuose, pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintą bendrą metinį darbo planą parengia savo individualius detalius metinius planus.

Atlikdami augalų apsaugos produktų kontrolę specialistai vadovaujami augalų apsaugos produktų kontrolę reglamentuojančiais teisės aktais, procedūromis, metodikomis, patvirtintomis augalų apsaugos produktų etiketėmis bei kita teisine informacija. Vykdydami augalų apsaugos produktų kontrolę specialistai dviem egzemplioriais surašo atitinkamus patvirtintus kontrolės dokumentus ir, pateikę susipažinti bei pasirašyti atsakingam asmeniui, vieną egzempliorių palieka tikrintajame objekte. Specialistai užregistruoja surašytus augalų apsaugos produktų kontrolės dokumentus.

Augalų apsaugos produktų kontrolė apima šiuos patikrinimus:

- planinius patikrinimus, kurie atliekami augalų apsaugos produktų saugojimo, prekybos, pakavimo ir ženklavimo bei naudojimo objektuose pagal patvirtintame metiniame darbo plane nurodytus kiekybinius rodiklius, kontrolės dažnumą įvertinant teisės aktais nustatytų reikalavimų atitiktį;

- neplaninius patikrinimus, kurie atliekami remiantis skundais, gauta informacija arba planinio tikrinimo neigiamais rezultatais, siekiant išsiaiškinti esamą padėtį, nustatant ar ištaisant planinio patikrinimo metu nustatytus pažeidimus, arba siekiant augalų apsaugos produktų prekybos ir naudojimo veiklos sustabdymo arba uždraudimo.

Atliekant augalų apsaugos produktų kontrolę taikomi šie kontrolės metodai: kontrolės veiklos planavimas (kuris vykdomas remiantis objektų rizikos įvertinimu ir praėjusių metų veiklos analizės duomenimis siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką), patikrinimų atlikimas, augalų apsaugos produktų ėminių paėmimas ir pristatymas į laboratoriją jų kokybei nustatyti, patikrinimų medžiagos analizė ir archyvavimas.

Specialistai, neviršydami teisės aktais jiems suteiktų įgaliojimų, priima sprendimus savarankiškai ir asmeniškai už juos atsako bei suinteresuotiems asmenims pateikia savo sprendimų priėmimo motyvus.

Specialistai, vykdamys augalų apsaugos produktų kontrolę, privalo turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir praktinius augalų apsaugos įgūdžius. Kvalifikacija turi atitikti Valstybės tarnybos įstatyme numatytus bendruosius bei kiekvieno specialisto pareigybių aprašymuose numatytus specialiuosius kvalifikacinius reikalavimus.

Specialistų mokymai vyksta pagal kasmetinę Augalų apsaugos produktų kontrolės mokymo programą. Taip pat kvalifikacija keliama pasitarimų, seminarų, konferencijų ir kitų renginių metu. Augalų apsaugos produktų kontrolės mokymo programoje nurodoma:

priemonės pavadinimas ir mokymo rūšis, trumpas programos apibūdinimas, mokymų metodai, tikslinės dalyvių grupės, lektoriai, asmenys, atsakingi už priemonės organizavimą, bei mokymo vieta, data, trukmė, mokymams skiriamos lėšos.

Augalų apsaugos produktų kontrolės veiklos prioritetas – užkirsti kelią augalų apsaugos produktų saugojimo, prekybos, pakavimo ir ženklavimo bei naudojimo pažeidimams, siekiant išvengti neigiamo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai, taip pat siekiant optimizuoti kontrolės veiklą, kad pažeidimų mažėtų, o juos padarę asmenys būtų išaiškinti, pažeidimai pašalinti, prireikus, pažeidėjai laiku ir teisingai nubausti.

3.7.12. Šalutinių gyvūninių produktų valstybinė kontrolė

Tikslai

- užtikrinti tinkamą ŠGP tvarkymo valstybinę kontrolę;
- pagal teisės aktų reikalavimus tvirtinti ŠGP tvarkymo subjektus.

VMVT vykdydama ŠGP valstybinę kontrolę, siekia užtikrinti, kad ŠGP ir PŠGP būtų tvarkomi vadovaujantis nustatytais reikalavimais. VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius renka teritorinių VMVT pranešimus apie užregistruotus ūkio subjektus bei ataskaitas apie ŠGP tvarkymą, analizuoja informaciją apie ŠGP srautus ir perdirbimo būdus, suteikia leidimus ŠGP įvežti iš kitų ES šalių.

Teritorinės VMVT tvirtinta ūkio subjektus ŠGP tvarkymui pagal Valstybinės veterinarinės kontrolės objektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, veterinarinio patvirtinimo reikalavimus ir persiunčia informaciją VMVT. Informaciją apie ūkio subjektus, kurie yra patvirtinti adresu <http://www.vet.lt/objektai/sgp.html>

Teritorinės VMVT prižiūri ir kontroliuoja:

- kaip ŠGP tvarkymo įmonės laikosi teisės aktų reikalavimų;
- perdirbtų ŠGP atliekų mikrobiologinius rodiklius;
- ŠGP tvarkymą viešojo maitinimo ūkio subjektuose.

Subjektų kategorijos	Subjektų skaičius	Tikrinimo dažnumas
1 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų perdirbimo įmonė	1	1 x per ketvirtį
2 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų perdirbimo įmonė	2	
3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų perdirbimo įmonė	7	
Deginimo įmonė	1	
Tarpinė 1 arba 2 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo įmonė	2	
Tarpinė 3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų tvarkymo įmonė	20	
Sandėliavimo įmonė	4	
Biologinių dujų įmonė	2	
Kompostavimo įmonė	1	
Naminių gyvūnėlių ėdalo įmonės 3 kategorijos	10	
Techninė įmonė - kailiai ir odos, jų produktai; rauginimas	10	
Techninė įmonė - kaulai ir jų produktai, ragai ir jų produktai,	1	

kanopos ir jų produktai		
Techninė įmonė - kosmetika	1	
Naudojimas kailiniams žvėreliams 3 kategorijos	38	
3 kategorijos surinkimo centrai	2	

Tikrinimai atliekami atsižvelgus į:

- Nustatytą riziką, susijusią su ŠGP, jų perdirbimu, medžiagomis, veikla ar veiksmais, kurie gali turėti įtakos žmonių ir gyvūnų saugai.
- Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų, reglamentuojančių ŠGP tvarkymą, reikalavimus;
- Anksčiau nustatytus pažeidimus ir tikrinimų patirtį.
- Subjekto savikontrolės patikimumą.
- Įtarimus dėl galimo technologinio proceso sutrikimo, ŠGP neatitikimą privalomiesiems saugos reikalavimams.

3.7.13. Pašarų valstybinė kontrolė

Tikslai:

- užtikrinti tinkamą valstybinę veterinarinę pašarų kontrolę;
- užtikrinti, kad rinkai būtų tiekiami geros kokybės, saugūs, nekenksmingi gyvūnams ir aplinkai pašarai.

Valstybinės pašarų kontrolės institucijos:

1.Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba:

- vykdo importuojamų, eksportuojamų ir tranzitu per Lietuvos Respubliką vežamų pašarų valstybinę veterinarinę kontrolę;
- vykdo pašarų gamybos, įskaitant pirminę pašarų gamybą, laikymo, fasavimo, pakavimo, naudojimo, tiekimo rinkai, patalpų veterinarijos ir higienos būklės, taip pat pašarų kokybės ir saugos reikalavimų kontrolę;
- tvirtina ir (arba) registruoja ūkio subjektus, kurie verčiasi pirmine pašarų gamyba, pašarų priedų, premiksų, kombinuotųjų pašarų gamyba, laikymu, fasavimu, pakavimu, transportavimu ir tiekimu rinkai;
- atlieka valstybinei pašarų kontrolei atrinktų pašarų mėginių, kuriuos paėmė valstybinę veterinarinę pašarų kokybės kontrolę atliekantys pareigūnai, kokybės ir saugos rodiklių tyrimus Vyriausybės nustatyta tvarka akredituotose laboratorijose, kurios atlieka pašarų kokybės ir saugos rodiklių tyrimus, kaip tai nustatyta 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių;
- suteikia ūkio subjektams, naudojantiems pašarų gamybai gyvūninius produktus, veterinarinį patvirtinimą;
- tikrina pašarų ūkio subjektų savikontrolės sistemas, kaip nustatyta 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių.

2. Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos vykdo pirminės pašarų gamybos, kuri apima trąšų ir augalų apsaugos produktų tvarkingą saugojimą, naudojimą ir jų apskaitą, kontrolę.

Už pašarų tvarkymo subjektų valstybinės veterinarinės pašarų kontrolės organizavimą, koordinavimą, kontrolės duomenų rinkimą, analizavimą, atsakingas VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius.

Įregistruotų ir patvirtintų pašarų ūkio subjektų sąrašas skelbiami viešai. Metiniai valstybinės veterinarinės pašarų kontrolės ir stebėsenos planai rengiami NMVRVI, derinami su VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriumi ir tvirtinami VMVT direktoriaus. Valstybinė veterinarinė pašarų kontrolė paremta rizikos vertinimu.

Pašarų tvarkymo subjektai skirstomi į šias rizikos grupes:

- Padidintos rizikos pašarų tvarkymo subjektai yra tie, kurie nevaldo pavojų, todėl teritorinės VMVT turi vykdyti dažnesnę valstybinę veterinarinę kontrolę, siekdamas užtikrinti tokių pašarų tvarkymo subjektų veiklos efektyvumą.
- Vidutinės rizikos pašarų tvarkymo subjektai yra tie, kurie valdo pavojus, tačiau nepakankamai, todėl reikalinga teritorinių VMVT vykdoma valstybinė veterinarinė kontrolė.
- Mažos rizikos pašarų tvarkymo subjektai yra tie, kurie tinkamai valdo pavojus, teritorinių VMVT kasmetiniai patikrinimai neprivalomi.

Pašarų tvarkymo subjektai į minėtas rizikos grupes skirstomi pagal šiuos kriterijus:

- pašarų tvarkymo subjektų veikla;
- pašarų tvarkymo subjekto valstybinės veterinarinės kontrolės duomenys;
- gauti skundai dėl pašarų tvarkymo subjekto vykdomos veiklos ar/ir RASFF pranešimai dėl pagamintų/pateiktų į rinką pašarų;
- rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemos principais pagrįstos savikontrolės būklė.

Rekomenduojamas valstybinės veterinarinės pašarų kontrolės pašarų tvarkymo subjektuose dažnumas:

- Mažos rizikos pašarų tvarkymo subjektai tikrinami 1 ar 2 kartus per 4 metus;
- Vidutinės rizikos pašarų tvarkymo subjektai tikrinami 1 ar 2 kartus per metus;
- Padidintos rizikos pašarų tvarkymo subjektai tikrinami 2 ar 3 kartus per metus.

Atsižvelgiant į pašarų tvarkymo subjekto vykdomos veiklos specifiškumą ir įvertinus turimą informaciją teritorinė VMVT gali pati nustatyti pašarų tvarkymo subjekto kontrolės dažnumą.

Valstybinės pašarų kontrolės prioritetai nustatomi atsižvelgiant į bendrą VMVT strategiją, ES teisės aktus (įskaitant Europos Komisijos rekomendacijas dėl koordinuotų kontrolės planų, nepageidaujamų medžiagų tyrimų, kitas rekomendacijas), į nacionalinius pašarų kontrolės rezultatus, skubių pranešimų apie nesaugaus maisto ar pašarų tiekimą rinkai rezultatus. Vykdydami valstybinę pašarų kontrolę visi VMVT pareigūnai dirba ir vadovaujasi kokybės sistemos programomis ir darbo instrukcijomis.

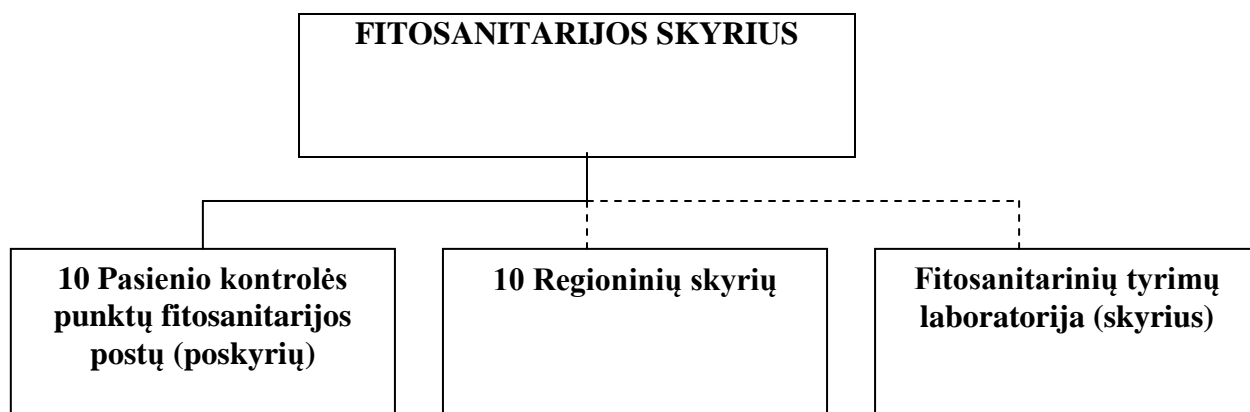
3.7.14. Fitosanitarija

VATŽŪM yra oficiali institucija, atsakinga už Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos bei Tarybos direktyvos 2000/29/EB dėl apsaugos priemonių nuo augalams ir

augaliniams produktams kenksmingų organizmų įvežimo į Bendriją ir išplitimo joje įgyvendinimą ir savo veikloje vadovaujasi minėta konvencija, tarptautiniais fitosanitarinių priemonių standartais bei į nacionalinę teisę perkeltais ar tiesiogiai įsigaliojančiais ES teisės aktais.

VATŽŪM Fitosanitarijos skyrius užtikrina augalininkystės, kaip itin svarbios Lietuvai žemės ūkio šakos, plėtrą, įgyvendina valstybinę augalų sveikatingumo gerinimo politiką Lietuvos Respublikoje. Kad būtų užtikrintas augalų sveikatingumas, reguliariai stebimi Lietuvoje derlius brandinantys pasėliai, sodai, medelynai, parkai ir miškai, specialistai vertina, ar nesivysto kenksmingų organizmų židiniai, o pastebėti nauji židiniai nedelsiant naikinami. Vienas svarbiausių fitosanitarijos uždavinių – užtikrinti nacionalinę importuojamų, eksportuojamų, gabenamų tranzitu augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitarinę kontrolę.

Fitosanitarijos skyrius koordinuoja 10 regioninių skyrių bei 10 pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (poskyrių) veiklą.

VATŽŪM Fitosanitarijos skyriaus uždaviniai yra:

- užtikrinti nacionalinę importuojamų, eksportuojamų, gabenamų tranzitu augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitarinę kontrolę bei apskaitą;
- vykdyti valstybinę augalų sveikatingumo kontrolę Lietuvos Respublikos teritorijoje (nacionalinė priežiūra);
- užtikrinti įvežamų, išvežamų ir tiekiamų rinkai vaisių ir daržovių rūšiavimo, pakavimo vietose ir didmeninėje prekyboje atitikties prekybos standartams kontrolę;
- vykdyti tarptautinius įsipareigojimus fitosanitarijos srityje;
- Fitosanitariniame registre registruoti bei išregistruoti fizinius ir juridinius asmenis;
- vykdyti GM dauginamosios medžiagos, žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų ir augalinių produktų kontrolę pasienyje.

VATŽŪM Fitosanitarijos skyrius, įgyvendindamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas:

- tvarko Lietuvos Respublikos fitosanitarinį registrą;
- atlieka fitosanitarinį tikrinimą dėl bakterinės degligės saugomos zonos statuso nustatymo ir išlaikymo;
- sudaro ir teikia tvirtinti VATŽŪM direktoriui kenksmingų organizmų sąrašą, dėl kurių Lietuvos Respublikoje vykdoma nacionalinė priežiūra ir fitosanitarinė stebėseną.
- išduoda registravimo Fitosanitariniame registre pažymėjimus, muitinės sandėlio pripažinimo tinkamu augalinei produkcijai laikyti pažymėjimus, leidimus įvežti augalus,

augalinius produktus ar kitus objektus mokslo tikslams bei licencijas verstis licencijuoto bulvių, daržovių ir vaisių sandėlio veikla, suteikia medinės pakavimo medžiagos (toliau – MPM) ir (arba) medienos, skirtos jai gaminti, gamintojams teisę ženklinti medieną pagal Tarptautinį fitosanitarinių priemonių standartą Nr. 15 „Nurodymai medinei pakavimo medžiagai tarptautinėje prekyboje“ (toliau – ISPM 15);

- suteikia įgaliojimus išsirašyti augalų pasus savo užaugintai produkcijai;
- koordinuoja įvežamų iš ne ES valstybių, vežamų tarp ES šalių narių ir pervežamų šalies teritorijoje kenksmingų organizmų, augalų, augalinių produktų ir kitų objektų, skirtų mokslo ir selekcijos tikslams, kontrolę;
- koordinuoja invazinių augalų rūšių įvežimo, vežimo per Lietuvos Respublikos teritoriją tranzitu, išvežimo ir paplitimo kontrolę;
- koordinuoja auginamų, superkamų, įvežamų, perdirbamų, realizuojamų augalų ir augalinių produktų bei kitų objektų atitikties fitosanitarijos reikalavimams kontrolę;
- koordinuoja krovinių su augalais ir augaliniais produktais judėjimą tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją kontrolę;
- nustato kenksmingų organizmų židinius ir prižiūri šių organizmų židinių sunaikinimą;
- koordinuoja įvežamų, išvežamų ir tiekiamų rinkai vaisių ir daržovių rūšiavimo, pakavimo vietose ir didmeninėje prekyboje atitikties prekybos standartams kontrolę;
- koordinuoja žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų GM augalų ir augalinių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką ir ES bei vežamų tranzitu, patikrinimą ir GM organizmų atsiradimo rizikos kultūrų stebėseną;
- koordinuoja MPM ir (arba) medienos, skirtos jai gaminti, gamintojų pagal ISPM 15-vertinimą ir kontrolę
- rengia fizinių ir juridinių asmenų, turinčių teisę ženklinti MPM ir (arba) medieną, skirtą jai gaminti, sąrašą, kuris skelbiamas VATŽŪM interneto svetainėje;
- koordinuoja MPM, faktiškai naudojamos bet kokiems kroviniams gabenti tarp ES šalių ir įvežamos iš ne ES valstybių atitikties ISPM 15 kontrolę;
- kontroliuoja fitosanitarinių priemonių, nustatytų Tarptautinėje augalų apsaugos konvencijoje ir kitose tarptautinėse sutartyse, taikymą;
- vykdo fitosanitarinio tikrinimo vietos vertinimą dėl tinkamumo atlikti fitosanitarinį tikrinimą įvežamiems iš ne ES valstybių augalams, augaliniams produktams ir kitiems objektams;
- vykdo ES institucijų ir kitų tarptautinių organizacijų informavimą apie nustatytus kenksmingus organizmus importuojamuose kroviniuose ir šalyje;
- rengia ataskaitas EK, ES šalims narėms, Europos ir Viduržemio jūros baseino šalių augalų apsaugos organizacijai dėl atliktų fitosanitarinių tyrimų, aptiktų kenksmingų organizmų židinių, taikomų fitosanitarijos priemonių kontrolės klausimais;
- dalyvauja Dvynių projektuose, kaip trumpalaikiai ekspertai, teikiant paramą ne ES valstybėms;
- dalyvauja ES institucijų, Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos, Europos ir Viduržemio jūros baseino šalių augalų apsaugos organizacijos, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, kitų tarptautinių organizacijų veikloje, projektuose bei mokymuose, bendradarbiauja su kitų šalių ir tarptautinėmis organizacijomis skyriaus kompetencijai priklausančiais klausimais, valstybės valdymo institucijomis, mokslo įstaigomis ir socialiniais partneriais;

- informuoja visuomenę per masines informavimo priemones (internetą, radiją, televiziją, spaudą) fitosanitarijos, prekybos standartų reikalavimų bei GM augalų ir augalinių produktų kontrolės klausimais.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai vykdo kenksmingų organizmų stebėseną gamybos vietose, natūraliose augavietėse, žemės ūkio augaluose (kultūrose), miškuose ir kitose augavietėse, atlieka eksportuojamų augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų fitosanitarinę kontrolę bei išduoda fitosanitarinius sertifikatus, augalo pasus, kontroliuoja įmones, kurioms yra suteikta teisė ženklinti apdorotą MPM ir (arba) medieną, skirtą jai gaminti.

VATŽŪM specialistas turi teisę įeiti į fizinio ar juridinio asmens valdas, kad patikrintų augalų sveikatingumo būklę, dokumentaciją bei, jei reikia, paimtų mėginius laboratoriniams tyrimams atlikti. Nustatęs, kad pažeidžiami nacionaliniai teisės aktai, specialistas turi teisę duoti nurodymus, kaip pašalinti neatitikimus. Fizinis ar juridinis asmuo turi laikytis nurodymų, priešingu atveju, pažeidėjai teisės aktų nustatyta tvarka, gali būti traukiami administracinėn atsakomybėn.

Kiekvienų metų pabaigoje ar kitų metų pradžioje, atsižvelgiant į fitosanitarinės rizikos vertinimo kriterijus, paruošiami metiniai nacionalinės augalų sveikatingumo kontrolės planai, kuriuose numatoma, kiek bus tikrinama ūkio subjektų, tiekiančių rinkai augalus ir augalinius produktus.

Planuose detalizuojamos:

- sodų kompleksinės patikros;
- medelynų kompleksinės patikros;
- kenksmingų organizmų stebėseną miškuose;
- karantininės priemonės bulvininkystėje;
- šiltnamių patikros;
- žemės ūkio naudmenų kompleksinės patikros;
- kitų objektų kompleksinės patikros;
- atitikties prekybos standartams patikros;
- numatomos visuomenės informavimo priemonės.

Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postai atlieka iš ne ES valstybių į Lietuvos Respubliką ir kitas ES šalis nares įvežamų šių produktų pasienio kontrolę, t. y.:

- kontroliuoja augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų būklę;
- kontroliuoja įvežamus augalų apsaugos produktus;
- vertina įvežamų vaisių ir daržovių atitiktį prekybos standartams;
- atlieka MPM, naudojamos bet kokiems kroviniams gabenti, patikrą;
- atlieka GM produktų tikrinimą.

Šie VATŽŪM teritoriniai padaliniai išduoda šviežių vaisių ir daržovių atitikties Bendrijos prekybos standartams sertifikatą (jeigu produkcija neturėjo šio dokumento), prireikus – augalo pasus. Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (poskyrių) specialistai paima mėginius laboratorinei ekspertizei, atlieka skubią analizę vietoje įtarus, kad krovinys užkrėstas kenksmingais organizmais.

Metinėse pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (poskyrių) ataskaitose apie augalinių prekių importą į Lietuvos Respubliką iš ne ES valstybių pateikiami duomenys pagal importuotos produkcijos pavadinimą, matavimo vienetus, šalį, kiekį bei transporto priemonių skaičių. Taip pat pateikiamos ataskaitos apie sulaikytus, sunaikintus ir grąžintus krovinius bei dėl kokių priežasčių jie buvo sulaikyti, sunaikinti arba sugrąžinti į šalį siuntėją.

Atliekant fitosanitarinius tikrinimus paimami mėginiai, kurie analizuojami Fitosanitarinių tyrimų laboratorijoje (skyriuje) pagal metodikas, aprašytas ES direktyvose bei

tarptautiniuose teisės aktuose. Regioninių skyrių metiniuose darbų planuose numatomos tikrinimų apimtys. Vidutiniškai kasmet planuojama įvykdyti šiuos planus:

- tikrinamų ūkių skaičius (vnt.) – 2 650;
- numatomas tikrinti plotas (ha) – 7 100;
- numatomas tikrinti kiekis (t) – 25 800;
- patikrinimų skaičius (vnt.) – 5 000;
- paimamų mėginių skaičius (vnt.) – 6 000, iš jų dėl importuojamos produkcijos – 100, eksportuojamos – 950, likusi dalis susijusi su fitosanitariniu tikrinimu.

Vadovaujantis Tarybos direktyvos 2000/29/EB ir su ja susijusios Komisijos direktyvos 94/3/EB nuostatomis, bei Tarptautiniais fitosanitarinių priemonių standartais, taip pat bendradarbiaujant su kitų šalių augalų apsaugos organizacijomis, VATŽŪM Fitosanitarijos skyriaus specialistai siunčia notifikacijas dėl krovinių, neatitinkančių minėtos direktyvos, jos dalies nuostatų ar nurodytiems Tarptautinių fitosanitarinių priemonių standartams (sulaikant krovinį, užkrėstą kenksmingais organizmais ar transportuojamą ant netinkamai paženklintos MPM), bei siunčia šią informaciją EK bei ES šalims narėms, naudodamiesi EUROPHYT (European Network of Plant Health Information Systems – Europos augalų sveikatingumo informacinės sistemos tinklas) notifikavimo sistema, kaip to reikalaujama minėtos direktyvos. Ši notifikavimo sistema užtikrina, kad ES šalys narės gautų aktualiausią informaciją. VATŽŪM taip pat naudoja šią sistemą informuojant apie krovinių, judančių ES viduje, neatitikimą.

Fitosanitarijos skyriaus specialistai taip pat glaudžiai bendradarbiauja su augalų apsaugos organizacijomis kitose ES šalyse narėse bei Tarptautinę augalų apsaugos konvenciją ratifikavusių šalių organizacijomis, tam, kad apsaugotų Lietuvos aplinką ir žemės ūkį nuo kenksmingų organizmų.

Kaip ir iki šiol, oficialiai kontrolei VATŽŪM sudaro oficialių tikrinimų planus ir koordinuoja jų įvykdymą numatytam laikotarpiui 2013–2015 m.“

3.7.15. VŠĮ „Ekoagros“ sertifikavimas ir kontrolė

2000 m. gruodžio mėn. 28 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 375 VŠĮ „Ekoagros“ (toliau - Ekoagros) pavesta vykdyti sertifikavimo įstaigos funkcijas pagal patvirtintas Ekologinio žemės ūkio taisykles (toliau – Taisyklės). Ekoagros įtraukta į patvirtintų sertifikavimo įstaigų sąrašą pagal Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2092/91 9 straipsnį. Nuo 2005 m. spalio 18 d. Ekoagros suteikta nacionalinė akreditacija pagal LST EN 45011:2000 atlikti ekologinės gamybos sertifikavimo ir kontrolės darbus.

Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007, Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008 (toliau - Reglamentus) ir Taisyklių reikalavimus, patikra sertifikuojamame ūkio subjekte turi būti atlikta bent kartą per metus. Išdavus dokumentus, patvirtinančius, kad ekologinė gamyba atitinka teisės aktuose nurodytus reikalavimus, atliekami papildomi tikrinimai. Įtarus draudžiamų medžiagų panaudojimą, mėginių tyrimai atliekami akredituotose / atestuotose laboratorijose pagal sudarytas paslaugų teikimo sutartis. 2010-03-09 sudaryta sutartis su Eurofins laboratorija, o 2012-01-09 su NMVRVI, kuris akredituotas/atestuotas įvairių maisto produktų ir pašarų tyrimams atlikti.

Pagal Reglamentų reikalavimus, Ekoagros kasmet tikrina 100 proc. ūkio subjektų, pateikusių visus būtinus dokumentus ekologinės gamybos ūkio ar įmonės sertifikavimui. Norint, kad sertifikavimo procesas vyktų efektyviau, Ekoagros 2012 m. dėl duomenų teikimo sudarė sutartį su VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru. Taip pat sudarytos sutartys dėl bendradarbiavimo su NMA ir VATŽŪM. Ekologinės gamybos ūkio patikros

atliekamos gegužės – rugsėjo mėn., atsižvelgiant į augalų vegetacijos laiką, o ekologinės gamybos įmonių – ištikus metus. 2008 m. rugpjūčio 28 d. žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D - 475 Ekoagros leista sertifikuoti išskirtinės kokybės žemės ūkio ir maisto produktus pagal Išskirtinės kokybės žemės ūkio ir maisto produktų pripažinimo taisyklės, patvirtintas žemės ūkio ministro 2007 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. 3D - 524.

Sertifikavimo įstaiga gali imti tyrimui bandinius produktų, jei produktai ar jų gamybos metodas neatitinka Reglamentų ir Taisyklių reikalavimų. Tokį tyrimą būtina atlikti tada, kai įtariama, kad buvo panaudotos neleistinos medžiagos. Mėginiai atrenkami vadovaujantis vidaus tvarkomuoju dokumentu PR-08.

Įstaigos techninė bazė sertifikavimui yra pakankama. Visi įstaigos darbuotojai aprūpinti stacionariomis darbo vietomis, personaliniu kompiuteriu, kitomis reikiamomis priemonėmis. Matavimų darbams atlikti įsigytas oksimetras ir ph-metras (žuvininkystės ūkių patikrai). Nuo 2006 m. birželio mėn. funkcionuoja kompiuterinė duomenų bazė. 2013 m. pradės veikti nauja kompiuterinė duomenų bazė, kurioje kartu bus galima vykdyti tiek ekologinės gamybos, tiek išskirtinės kokybės procesų sertifikavimą. Įdiegta duomenų bazė pagerins atliekamo darbo kokybę, tikrinimų ir sertifikavimo darbų spartą.

Įstaigos organizacinė struktūra užtikrina interesų pusiausvyrą, todėl Ekoagros Taryba sudaryta iš tiek asmenų, kad nė viena iš suinteresuotų pusių nedominuotų. Visi Tarybos nariai pasirašę konfidencialumo nesuinteresuotumo pasižadėjimus. Apeliacijoms dėl nesutikimo su Ekoagros priimtais sprendimais nagrinėti sudaryta apeliacinė komisija iš trijų Tarybos narių. Apeliacijų dėl priimtų sprendimų pateikimo ir nagrinėjimo tvarką nustato vidinis Ekoagros dokumentas.

Nuo 2012 m. gegužės 7 d. keitėsi Ekoagros struktūra. Įstaigos direktorius, direktoriaus pavaduotojas ir sertifikavimo skyriaus vadovai tiesiogiai neatlieka sertifikavimo darbų, o vertina žemesnes pareigas einančių darbuotojų atliekamą darbą. Visi darbuotojai pasirašę konfidencialumo nesuinteresuotumo pasižadėjimus. Reikalavimai personalo kompetencijai ir patirčiai veiklos srityje numatyti pareiginėse instrukcijose. Pagal pateiktus būtinus dokumentus nustatyta, kad visi darbuotojai turi reikiamą patirtį ir kvalifikaciją užimti paskirtas pareigas. Filialų direktoriais / skyrių vadovais paskirti darbuotojai, turintys didžiausią patirtį ir kompetenciją savo veiklos srityse. Šiuo metu įstaigoje dirba 49 darbuotojai.

VšĮ „Ekoagros“ 2013-2015 m. plane numatyta:

- darbo aplinkos gerinimas: nešiojamosios kompiuterinės technikos, reikalingos tikrinimams atlikti, įsigijimas;
- naujos duomenų bazės tobulinimas, sudarant galimybę tiesiogiai iš Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro gauti reikalingus duomenis sertifikavimo darbams atlikti;
- didinti galimybes pareiškėjams tam tikrus veiksmus, susijusius su ūkio patikra, atlikinėti elektroninėje erdvėje;
- informacinių leidinių apie ekologinės gamybos ir tvarkymo principus, sertifikavimo procedūras, sertifikuotų produktų ženklinių parengimas ir platinimas parodose, seminaruose; pokyčiai vidiniuose dokumentuose: vidaus tvarkomųjų dokumentų tobulinimas ir naudojamų formų atnaujinimas;
- pareiškėjų informavimo sistemos gerinimas: siunčiamos informacinės medžiagos apie sertifikavimo procedūras ir ekologiškai gamybai keliamus atnaujintus reikalavimus, su sertifikavimu susijusių pasikeitimų atnaujinimas internete.

3.8. Valstybinę kontrolę vykdančio personalo mokymas

VMVT specialistų mokymai

Tikslai

- organizuoti ir vykdyti mokymus pagal 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 45 tomas, p. 200), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. rugsėjo 2 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 880/2011 (OL 2011 L 228, p. 8);
- organizuoti ir vykdyti mokymus pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą.

Priimami į VMVT ar jai pavaldžią įstaigą specialistai, vykdantys valstybinę kontrolę, tiesioginio vadovo supažindinami su atliekamomis funkcijomis, pareigomis ir atsakomybe. Naujai priimtam valstybės tarnautojui tiesioginis VMVT darbuotojo vadovas arba į pareigas priėmęs asmuo gali nustatyti adaptacinį laikotarpį ir paskirti atsakingą darbuotoją, kuris būtų įgaliotas apmokyti ir padėti naujai priimtam VMVT pareigūnui atlikti jam pavestas funkcijas bei įvertinti VMVT darbuotojo veiklą ir sugebėjimus. Kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje tiesioginis VMVT darbuotojo vadovas arba jį į pareigas priėmęs asmuo ar jo įgaliotas asmuo vertina VMVT darbuotojo tarnybinės veiklos rezultatus bei kvalifikaciją. Periodiškai vyksta valstybės tarnautojo veiklos ir kvalifikacijos įvertinimo pokalbiai. Šiuose pokalbiuose aptariama, ar profesinės žinios ir sugebėjimai yra pakankamo lygio, įvertinama, kokius įgūdžius reikėtų patobulinti, nustatomas mokymų poreikis. Ši tarnybinės veiklos vertinimo sistema taikoma tik valstybės tarnautojams Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo ir jo lydinių teisės aktų nustatyta tvarka.

VMVT ir jai pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojai ir darbuotojai mokomi pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą ir pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004.

VMVT valstybės tarnautojų mokymą pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą koordinuoja VMVT Personalo skyrius, VMVT pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojų - kiekvienos įstaigos vadovo įgaliotas valstybės tarnautojas ar darbuotojas. Už VMVT ir teritorinių VMVT darbuotojų mokymų pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 vykdymo kontrolę atsakingas VMVT Tarptautinių klausimų skyrius.

VMVT ar jai pavaldžios įstaigos valstybės tarnautojų mokymo pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą planavimas vyksta rengiant ir tikslinant metinius, t. y. einamųjų ir ateinančiųjų metų, valstybės tarnautojų mokymo planus, kurie derinami su Valstybės tarnybos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos. Mokymai organizuojami atsižvelgiant į VMVT ar jai pavaldžios įstaigos strateginius veiklos tikslus, biudžeto asignavimus, kasmetinio valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo metu nustatytą mokymų poreikį.

Darbuotojų mokymai pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004

Darbuotojų mokymas pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 apima specialiųjų, oficialiai kontrolei pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 atlikti reikalingų profesinių žinių įgijimą.

Valstybinę maisto ir valstybinę veterinarinę kontrolę atliekančių darbuotojų mokymų dalykai pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004:

- įvairūs kontrolės būdai, tokie kaip auditas, mėginių ėmimas ir patikrinimas;
- kontrolės procedūros;
- pašarus ir maistą reglamentuojantys teisės aktai;

- įvairūs gamybos, perdirbimo ir platinimo etapai ir galimi pavojai žmonių sveikatai ir, tam tikrais atvejais, gyvūnų ir augalų sveikatai ir aplinkai;
- neatitikimo pašarus ir maistą reglamentuojantiems teisės aktams įvertinimas;
- pašarų ir maisto produkcijos pavojai;
- RVASVT procedūrų taikymo įvertinimas;
- valdymo sistemos, tokios, kaip kokybės užtikrinimo programos, kurias taiko pašarų ir maisto verslo įmonės, bei jų reikšmės, atsižvelgiant į pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, įvertinimas;
- sertifikavimo sistemos;
- skubios veiklos tvarka, taikoma esant ypatingom aplinkybėms, įskaitant valstybių narių ir Komisijos bendravimą;
- teisinės procedūros ir valstybinės kontrolės reikšmė;
- raštu įformintos ir dokumentinės medžiagos bei kitų įrašų, įskaitant susijusiuosius su įgudimų bandymais, akreditacijos ir rizikos vertinimu, kurie gali būti reikšmingi vertinant atitikimą pašarus ar maistą reglamentuojantiems teisės aktams, nagrinėjimas; gali būti nagrinėjama finansiniu ir komerciniu aspektais;
- bet kuri kita sritis, įskaitant gyvūnų sveikatą ir gyvūnų gerovę, kuri yra būtina, siekiant užtikrinti, kad valstybinė kontrolė būtų atliekama pagal šį reglamentą.

Mokymai, organizuojami pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004, gali būti finansuojami tiek iš ES, tiek iš VMVT biudžeto lėšų. Pagrindinis mokymo pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 tikslas – užtikrinti tinkamą valstybinę maisto ir valstybinę veterinarinę kontrolę, atliekančių pareigūnų kvalifikaciją ir ją nuolatos tobulinti.

Siekiant užtikrinti valstybinės maisto ir valstybinės veterinarinės kontrolės specialistų kvalifikacijos kėlimą pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 kiekvienais metais yra parengiama valstybinės maisto ir valstybinės veterinarinės kontrolės specialistų mokymų programa (toliau – mokymo programa), kuri tvirtinama VMVT direktoriaus įsakymu ir paskelbiama VMVT interneto tinklalapyje.

Specialistų mokymų programa sudaroma atsižvelgiant į:

- ES maisto saugos ir veterinarijos strategiją;
- naujus teisės aktus ar galiojančių teisės aktų pakeitimus maisto saugos ir veterinarijos srityje;
- FVO misijų išvadas;
- teritorinių VMVT ir kitų VMVT pavaldžių įstaigų vadovų pasiūlymus;
- VMVT skyrių vedėjų pasiūlymus.

Mokymų programa gali būti papildoma arba koreguojama atsiradus naujoms aktualijoms maisto ir pašarų saugos bei kokybės, gyvūnų sveikatos ir gerovės srityse. Poreikis koreguoti mokymų programą – įtraukti naujus mokymus ar atsisakyti numatytų mokymų vykdymo, nurodant priežastis, yra svarstomas VMVT skyrių ar VMVT pasitarimų metu.

Mokymo programoje nurodoma: mokymų pavadinimas, mokymų forma (teoriniai/praktiniai mokymai), planuojama mokymų vieta, data ir trukmė, mokymų dalyvių skaičius, numatomi lektoriai ir atsakingas už mokymus asmuo.

Visi įvykę mokymai pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 registruojami mokymų registre, kuriame nurodyta mokymų data, vieta, mokymų pavadinimas, mokymų organizatoriaus pavadinimas, dalyvių skaičius, kt. informacija. Registrą pildo VMVT Tarptautinių klausimų skyriaus specialistas, atsakingas už mokymų pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004 koordinavimą. Remiantis iš VMVT ir teritorinių padalinių gauta informacija apie jų

darbuotojų dalyvavimą mokymuose, VMVT Tarptautinių klausimų skyrius parengia metinę ataskaitą apie mokymus pagal reglamentą (EB) Nr. 882/2004.

4. Nacionalinės referentinės laboratorijos

Igyvendindama ES reikalavimus VMVT paskyrė nacionalinės kontrolinės laboratorijos funkcijas atlikti NMVRVI. NMVRVI laboratorijos atlieka nacionalinių kontrolinių laboratorijų funkcijas visose srityse, kurios nurodytos Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 882/2004 8 priede (žr.lentelę). NMVRVI laboratorijos bendradarbiauja su ES kontrolinėmis laboratorijomis ir teikia informaciją susijusią su jų veiklos sritimis. NMVRVI laboratorijos atsakingos už valstybinių laboratorijų veiklos ir palyginamųjų tyrimų organizavimą. NMVRVI teikia mokslinę ir techninę pagalbą šalies kompetentingoms institucijoms.

NMVRVI įdiegta ir palaikoma Kokybės vadybos sistema, atitinkanti standarto LST EN ISO 17025 reikalavimus. NMVRVI pagal šio standarto reikalavimus akredituotas Vokietijos akreditavimo tarnybos DAkkS ir Rusijos Federacijos sanitarinės epidemiologinės tarnybos.

Taip pat NMVRVI suteikta teisė naudoti Tarptautinio laboratorijų akreditacijos susivienijimo (International Laboratory Accreditation Cooperation) ženklą – ILAC. Tai reiškia, kad atliekamų tyrimų rezultatai pripažįstami ne tik Europos Sąjungoje, bet ir kitose pasaulio valstybėse.

Pagal LST EN ISO 17025 5.9 skyrių, kiekvienas NMVRVI skyrius kasmet planuoja tarplaboratorinius tyrimus, kasmet sudaro specialistų kvalifikacijos kėlimo planus.

NACIONALINĖS REFERENTINĖS LABORATORIJOS

Nacionalinės referentinės laboratorijos	Atsakinga kompetentinga institucija	Deleguota analitinė veikla
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Pienas ir pieno produktai
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<i>Salmonella</i>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Jūriniai biotoksinai
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Dvigeldžių moliuskų virusinio ir bakterinio užterštumo stebėseną
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<i>Listeria monocytogenes</i>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Koagulazei teigiami stafilokokai, įskaitant <i>Staphylococcus aureus</i>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<i>Escherichia coli</i> , įskaitant verocitogenines <i>E. coli</i> (VTEC)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<i>Campylobacter</i>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Parazitai (visų pirma <i>Trichinella</i> , <i>Echinococcus</i> ir <i>Anisakis</i>)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Jautrumas antibiotikams
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Gyvūniniai baltymai pašaruose
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Užkrečiamosios spongiforminės encefalopatijos (TSEs)

Nacionalinės referentinės laboratorijos	Atsakinga kompetentinga institucija	Deleguota analitinė veikla
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<p>Likučiai gyvūninės kilmės maisto produktuose</p> <p><i>Beta-agonistai</i> <i>Vaistai nuo helmintų (Anthelmintics)</i> <i>Vaistai įskaitant nitromidazolius (Anticoccidials including Nitroimidazoles)</i> <i>Nesteroidiniai vaistai nuo uždegimo</i></p>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<p>Gyvūninės kilmės likučiai</p> <p><i>Stilbenas, stilbeno produktai, druskos ir esteriai (Stilbenes, stilbene derivatives, salts and esters)</i> <i>Antithyroid agents</i> <i>Steroidai</i> <i>Resorcylic rūgšties laktonai įskaitant zeranolį (Acid Lactones (RAL's) incl. Zeranol)</i> <i>Raminamieji</i> <i>Mikotoksinai</i></p>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Cheminiai elementai gyvūninės kilmės maisto produktuose
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	<p>Gyvūninės kilmės likučiai</p> <p><i>Antimikrobinės medžiagos, įskaitant sulfonamidus ir chinolonus</i> <i>Dažai</i> <i>Karbadokas ir olakvindokas</i> <i>Chloramphenikolis</i> <i>Dapsonas</i> <i>Nitrofurantai</i></p>
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Pesticidų likučiai grūduose
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Pesticidų likučiai gyvūninės kilmės maisto produktuose

Nacionalinės referentinės laboratorijos	Atsakinga kompetentinga institucija	Deleguota analitinė veikla
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Pesticidų likučiai vaisiuose ir daržovėse
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Pesticidai: pavienių pesticidų likučių nustatymo metodai
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Dioksinai and PCB
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Sunkieji metalai maiste ir pašaruose
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Policiklininiai aromatiniai hidrocarbonatai (Polycyclic aromatic hydrocarbons) (PAHs)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Mikotoksinai
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Priedai pašaruose
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Genetiškai modifikuoti organizmai (GMO)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Žuvų ligos
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Klasikinis kiaulių maras
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Afrikinis kiaulių maras (AKM)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Pasiutligės serologija (Rabies serology)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Snukio ir nagų liga
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Paukščių gripas ir Niukaslio liga

Nacionalinės referentinės laboratorijos	Atsakinga kompetentinga institucija	Deleguota analitinė veikla
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Kiaulių vezikulinės ligos (KVL)
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Afrikinis arklių maras
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Bruceliozė
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Mėlynojo liežuvio liga

Valstybinės maisto ir pašarų tyrimų laboratorijos

Laboratorių, atliekančių valstybinei maisto kontrolei atrinktų mėginių tyrimus, įgaliojimo tvarka parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo (Žin., 2000, Nr. 32-893) 12 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 10 d. nutarimu Nr. 1092 Dėl laboratorių, atliekančių valstybinei maisto kontrolei atrinktų bandinių tyrimus (Žin., 2002, Nr. 72 – 3040) bei direktyvų 89/397/EEB ir 93/99/EEB nuostatomis, bei juos papildančių ar juos keičiančių ES teisės aktų nuostatomis.

Laboratorijos, atliekančios valstybinei maisto kontrolei atrinktų bandinių tyrimus, atitinka bandymų laboratorijoms keliamus reikalavimus, nustatytus standarte LST EN ISO/IEC 17025 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliamo bendrieji reikalavimai“, ir dalyvauja tikrinant atliekamų bandymų kokybę (dalyvauja palyginamuose bandymuose). Valstybinei maisto kontrolei atrinktų mėginių tyrimus atliekančios laboratorijos, akredituotos Europos standartizacijos organizacijos (EN) ir Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) standartuose, kituose tarptautiniuose standartuose, Lietuvos teisės aktuose nustatytiems bei laboratorijoje parengtiems ir nustatyta tvarka įteisintiems tyrimo metodams. Maisto ir pašarų tyrimų nacionaline kontroline laboratorija yra paskirta NMVRVI.

Laboratorijos skirtos pesticidų likučių analizei

Pesticidų likučių analizei nacionaline referentine laboratorija yra paskirtas NMVRVI, kuris organizuoja bei atlieka pesticidų likučių tyrimus augalinės ir gyvulinės kilmės maisto produktuose. NMVRVI atsakingas už nuolat veikiančios teršalų augaliniuose produktuose stebėjimo ir vertinimo sistemos įdiegimą ir palaikymą. Šiuo tikslu vykdo augalinės kilmės produktų taršos stebėseną. Vykdamas direktyvų 90/642/EEB ir 86/362/EEB, 86/363/EEB bei jas papildančių dokumentų (2004/74/EC) reikalavimus numato plėsti tyrimo sritį (pesticidų likučių), įteisinti naujus metodus pesticidų likučiams. Diegia kitus pesticidų liekanų nustatymo metodus, rengia kokybės procedūras pesticidų liekanoms ir kitų teršalų analizei, pesticidų tarpusavio sąveikai tiriamame mišinyje, analitinio metodo tinkamumui ir atsikartojamumui bei rezultatų priimtinumui įvertinti.

Laboratorijos, skirtos veterinarinių vaistų liekanų tyrimams

NMVRVI yra nacionalinė referentinė laboratorija visoms direktyvoje 96/23/EEB nurodytoms A ir B grupių medžiagų likučių tyrimams. NMVRVI kartu su VMVT ruošia kasmetinius medžiagų liekanų tyrimų planus, koordinuoja ir organizuoja jų vykdymą, kontroliuoja jų vykdymą, teikia nurodymus kitoms VMVT laboratorijoms dėl medžiagų liekanų tyrimų. Vadovaujantis 2002/657/EB reikalavimais planuojama plėsti tiriamų A ir B grupės medžiagų spektrą, užbaigti įteisinti B grupės medžiagų (tetraciklinai, penicilinai ir kiti) tyrimų metodus.

Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas

NMVRVI teikia mokslinę ir techninę pagalbą, siekiant sumažinti galimą pavojų maisto ir pašarų saugai, gyvūnų sveikatai bei gerovei ir aplinkai. NMVRVI savarankiškumas pagrįstas rizikos vertinimo ir išvadų moksline integracija. Moksliniu vertinimu pagrįsti sprendimai užtikrina vartotojų interesų apsaugą bei Europos Bendrijos reikalavimų įgyvendinimą maisto saugos ir veterinarijos srityse.

NMVRVI yra akredituotos referentinės gyvūnų ligų diagnostikos ir maisto bei pašarų saugos tyrimų laboratorijos, atliekančios laboratorinius ir kitus tyrimus gyvūnų užkrečiamosioms ligoms diagnozuoti, taip pat maisto produktų, pašarų, geriamojo vandens tyrimus.

NMVRVI steigėja yra VMVT. Remdamasi VMVT parengtu strateginiu planu ir metiniais kontrolės bei stebėsenos planais, NMVRVI sudaro savo metinius veiklos planus, koreguoja maisto, pašarų tyrimus, ligų diagnostinius metodus, diegia ir įteisina naujus tyrimų metodus.

NMVRVI teritoriniai skyriai yra įkurti keturiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose: Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje ir Šiauliuose. 2005 m. jie akredituoti pagal tarptautinio standarto EN ISO/IEC 17025 reikalavimus. Teritoriniai skyriai atlieka nesudėtingus maisto produktų ir jų žaliavų, pašarų ir jų žaliavų, gyvūnų užkrečiamų ligų tyrimus pagal patvirtintas VMVT programas. Planuojama plėsti teritorinių skyrių atliekamų laboratorinių tyrimų spektrą, ypatingą dėmesį skiriant VMVT valstybinėse programose reikiamų parametrų ištyrimą.

NMVRVI dirba 309 (181 Vilniuje, 52 Kauno, 27 Klaipėdos, 26 Panevėžio, 23 Šiaulių, teritoriniuose skyriuose) įvairių sričių specialistai (veterinarijos gydytojai, chemikai inžinieriai, biologai-mikrobiologai, visuomenės sveikatos specialistai, laborantai ir kiti).

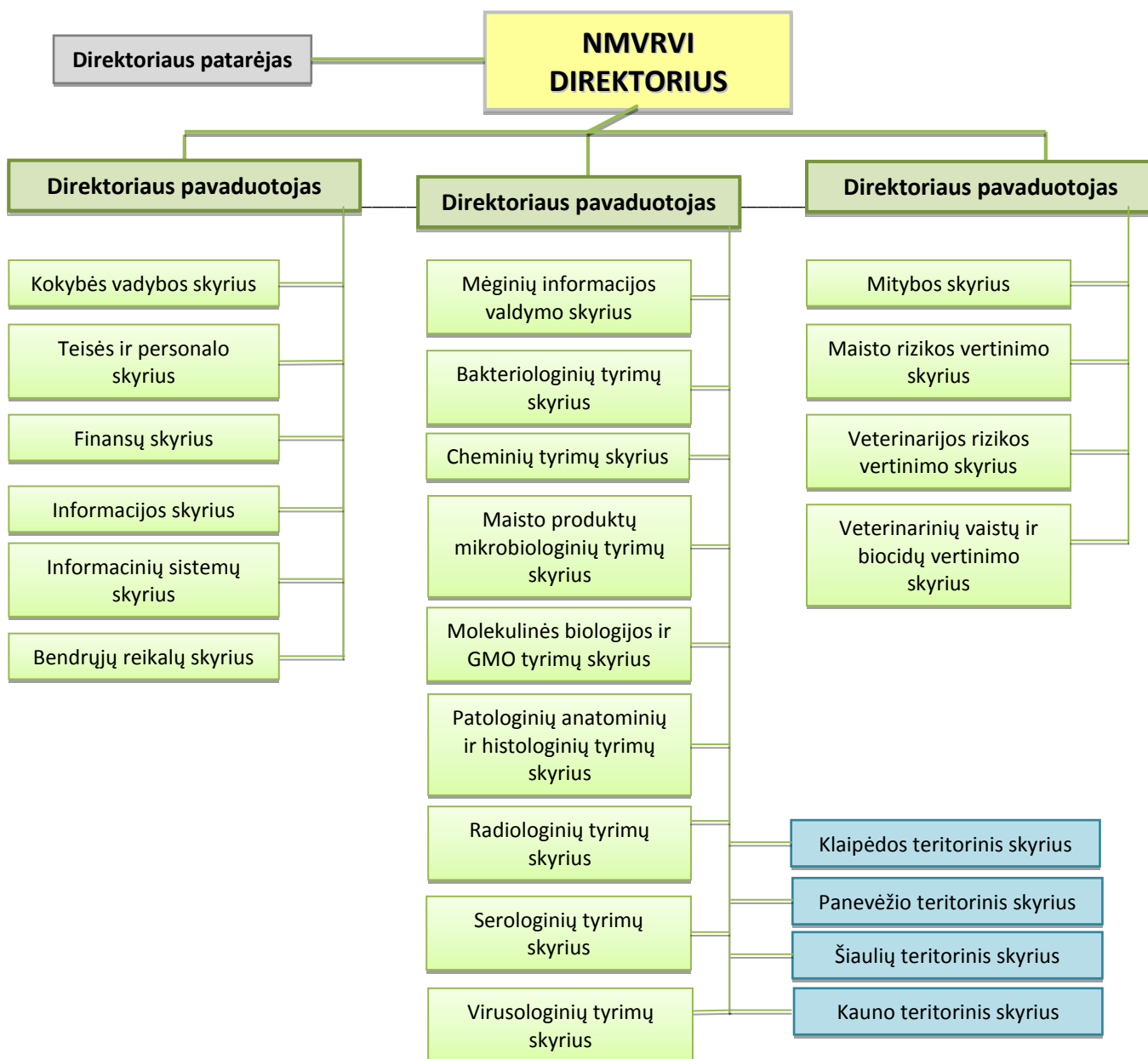
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas atlieka

- cheminių teršalų maisto produktuose ir nepageidaujamų medžiagų pašaruose rizikos vertinimą,
- maisto ir pašarų mikrobiologinio užterštumo rizikos vertinimą,
- zoonozių epidemiologinę analizę,
- maisto priedų ir papildų bei naujų maisto produktų rizikos vertinimą,
- genetiškai modifikuotų organizmų ir jų produktų rizikos vertinimą, pašarų priedų rizikos vertinimą, technologinių procesų įtakos maisto ir pašarų saugai vertinimą,
- gyvūnų laikymo ir transportavimo sąlygų įtakos sveikatai ir gerovei vertinimą,
- gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir zoonozių bei jų sukėlėjų epidemiologinę analizę,
- gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir zoonozių protrūkių bei naujų, greitai plintančių gyvūnų užkrečiamųjų ligų epidemiologinę analizę,
- veterinarinių vaistų ir veterinarinės paskirties biocidų kokybės, saugumo ir efektyvumo vertinimą,
- atlieka laboratorinius tyrimus gyvūnų užkrečiamoms ligoms diagnozuoti;
- atlieka maisto produktų ir jų žaliavų, pašarų ir jų žaliavų tyrimus;
- vykdo valstybines kontrolės ir stebėsenos programas;
- kontroliuoja ir analizuoja NMVRVI teritorinių skyrių darbą ir jų atliekamų tyrimų kokybę, atlieka teritorinių VMVT laboratorijų veiklos atestaciją;
- vykdo maistą gaminančių ir perdirbančių bei geriamąjį vandenį tiekiančių įmonių laboratorijų veiklos kontrolę ir atestaciją;
- diegia standartines metodikas ir naujus tyrimo būdus, įsigyja reikiamos aparatūros, tokiu būdu sudarydamas galimybę VMVT vykdyti valstybinę maisto produktų ir gyvūnų užkrečiamų ligų kontrolę, suteikdamas palankias sąlygas fiziniams ir juridiniams asmenims atlikti maisto produktų tyrimus, gyvūnų ligų diagnostiką ES šalyse taikomais naujausiais tyrimo metodais;
- organizuoja laboratorijoms palyginamuosius tyrimus;
- vykdo mokymus maisto saugos ir veterinarijos specialistams iš trečiųjų šalių bei šalims, pretenduojančiomis tapti ES narėmis.

NMVRVI laboratoriniams tyrimams atlikti naudojama naujausia įranga: masių spektrometrijos, dujų ir skysčių chromatografijos, atominės absorbcijos, tikro laiko PGR sistemos, automatiniai kraujo biocheminių tyrimų, mikroplokštelių analizatoriai, aukštos

skiriamosios gebos gama spektrometrai bei kita moderni įranga, leidžianti tiksliai ir kokybiškai atlikti sudėtingus tyrimus.

NMVRVI struktūra

Veterinarijos rizikos vertinimo skyrius (toliau – skyrius) atlieka rizikos veiksnių vertinimą bei teikia mokslinę ir techninę pagalbą rizikos valdymo klausimais veterinarijos srityje. Mokslinių vertinimų pagrįsti sprendimai užtikrina vartotojų interesų apsaugą bei Europos Bendrijos reikalavimų įgyvendinimą veterinarijos srityje.

Skyriaus uždavinys – analizuoti mokslinę informaciją veterinarijos srityje bei atlikti:

- cheminių teršalų gyvūninės kilmės maisto produktuose ir nepageidaujamų medžiagų pašaruose rizikos vertinimą,
- pašarų mikrobiologinio užterštumo rizikos vertinimą,

- genetiškai modifikuotų organizmų ir jų produktų rizikos vertinimą,
- pašarų priedų rizikos vertinimą,
- technologinių procesų įtakos pašarų saugai vertinimą,
- gyvūnų laikymo ir transportavimo sąlygų įtakos sveikatai ir gerovei vertinimą,
- rizikos gyvūnų gerovei vertinimą,
- gyvūnų užkrečiamųjų ligų ir zoonozijų bei jų sukėlėjų epidemiologinę analizę.

Skyrius teikia mokslinę nuomonę ir techninę pagalbą rengiant teisės aktų projektus. Atlieka biologinių, cheminių ir kitų rizikos veiksnių rizikos vertinimą. Dalyvauja rizikos veiksnių stebėsenos ir kontrolės programose bei krizių valdyme, gyvūnų ligų, pašarų stebėsenos ir kontrolės programose. Rengia rizikos vertinimo gaires pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gyvūnų gerovės rizikos vertinimo klausimais. Laboratorinių tyrimų rezultatai yra pateikiami su įvertinimo išvada. Tyrimų rezultatai yra vertinami vadovaujantis teisės aktais ir moksliniu rizikos vertinimu.

Maisto rizikos vertinimo skyrius (toliau vadinama - skyrius) teikia mokslinę ir techninę pagalbą bei mokslinę nuomonę maisto ir pašarų saugos bei gyvūnų sveikatos ir gerovės klausimais, rengia teisės aktų projektus, atlieka rizikos vertinimą, koordinuoja ekspertų darbą bei palaiko ryšius su kitomis šalies ir užsienio rizikos vertinimo institucijomis rizikos vertinimo klausimais.

Maisto rizikos vertinimo skyriaus ekspertai vertina medžiagų, produktų ir teiginių riziką, dalyvauja rizikos veiksnių stebėsenos ir kontrolės programose bei krizių valdyme, atlieka biologinių, cheminių ir kitų rizikos veiksnių ir teiginių rizikos vertinimą bei teikia mokslinę pagalbą autorizuojant medžiagas ir produktus. Skyrius renka, platina ir analizuoja mokslinę informaciją, vysto bendradarbiavimą su šalies ir užsienio kompetentingomis institucijomis, mokslo ir mokymo įstaigomis ir organizacijomis informacijos mainų, analizės ir platinimo srityse, plečia ir stiprina bendradarbiavimą su Europos Komisija, Europos maisto saugos tarnyba ir Europos vaistų tarnyba, dalyvauja tarptautinėse programose ir moksliniuose projektuose. Skyrius rengia rizikos vertinimo valdymo kokybės vadovą ir rizikos vertinimo metodikas maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gyvūnų gerovės rizikos vertinimo klausimais, dalyvauja rengiant tarptautines rizikos vertinimo metodikas bei harmonizuojant mokslinius rizikos vertinimo rodiklius.

Valstybinių programų maisto produktų ir žaliavų laboratorinių tyrimų protokolai išrašomi su gautų rezultatų įvertinimo išvadamis, kurias rengia rizikos vertinimo specialistai. Rengiant laboratorinių tyrimų duomenų vertinimo išvadas, gauti rezultatai sulyginami su ES ir Lietuvos teisės aktų reikalavimais, todėl atsakingam VMVT inspektoriui, pristačiusiam mėginius, lengviau įvertinti duomenis, eliminuojamos klaidos.

Skyrius teikia informaciją apie riziką partneriams ir vartotojams, plečia bendradarbiavimą su rizikos vertinimo institucijomis ir organizacijomis rizikos informavimo klausimais, stiprina partnerių ir vartotojų pasitikėjimą NMVRVI darbu rizikos vertinimo srityje bei tiria vartotojų poreikius ir stiprina jų suvokimą rizikos vertinimo srityje.

Skyrius padeda užtikrinti efektyvų NMVRVI darbą rizikos vertinimo srityje įgyvendinant NMVRVI strateginius tikslus, rizikos vertinimo prioritetus ir uždavinius rizikos vertinimo srityje.

Užtikrinant gyventojų sveikatą kartu su maisto saugos klausimais labai svarbu spręsti ir mitybos klausimus, todėl 2011 m. liepos 1 d. Institute įsteigtas *Mitybos skyrius*. Pagrindinis skyriaus tikslas – teikti mokslinę pagalbą ir informaciją mitybos srityje. Skyriaus veiklos prioritetinės sritys yra susijusios su informacijos apie mitybą rinkimu, analize, teikimu tiek kompetentingoms institucijoms (visų pirma – Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai), tiek maisto verslo subjektams bei vartotojams.

Pagrindinės veiklos kryptys:

- Mokslinės nuomonės teikimas VMVT tiek planine tvarka, tiek reaguojant į rinkos kontrolės metu išskylančius klausimus;
- Mitybos srities rizikos vertinimai, pvz., 2012 m. buvo atliktas rizikos vertinimas „Energinių gėrimų ir jų sudedamųjų dalių poveikio žmonių sveikatai analizė, remiantis atliktais laboratoriniais tyrimais“;
- Projektai, susiję su mityba. Pvz., 2011 m. pradėtas vykdyti Druskos vartojimo mažinimo skatinimo projektas. Šis projektas parengtas atsižvelgus į Europos Komisijos Baltąją knygą dėl Europos strategijos su mityba, atsivoriu ir nutukimu susijusiomis sveikatos problemomis spęsti bei Pasaulio sveikatos organizacijos Mitybos, fizinio aktyvumo ir sveikatos strategiją. Abiejuose dokumentuose pabrėžiama, kad gyventojų sveikatos labai būtina mažinti druskos suvartojimą. Pasaulio sveikatos organizacija per parą rekomenduoja suvartoti iki 5 g druskos, tačiau daugelio šalių, tarp jų ir Lietuvos, gyventojai suvartoja daugiau druskos. Druska gali būti padidėjęsio kraujospūdžio ir kraujotakos ligų priežastimi. Sergamumas ir mirtingumas nuo šių ligų Lietuvoje – ypatingai aktuali visuomenės sveikatos problema. Projekto metu tiriama kiek druskos yra dažniausiai vartojamuose maisto produktuose, nagrinėjami gyventojų mitybos įpročiai ir teikiami patarimai kaip mažinti suvartojamos druskos kiekį. Ypatingas dėmesys skiriamas informacijos sklaidai apie druskos vartojimo mažinimo naudą;
- Mokymai apie sveiką mitybą. 2012 m. vykdyti mokymai VMVT specialistams, atsakingiems už viešojo maitinimo ir maisto gamybos įmonių kontrolę ir informacijos teikimą visuomenei, „Sveikos mitybos principai, maisto pasirinkimo kriterijai, sveikos mitybos rekomendacijos“ ir „Mityba ir sveikata“;
- Informacijos apie mitybą, maisto sudedamąsias dalis rengimas ir skelbimas.

Bendrujų reikalų skyrius organizuoja ir koordinuoja NMVRVI ūkinę veiklą bei materialinę techninę aprūpinimą, vykdo ūkinę ir techninę aptarnavimą ir priežiūrą, pastatų, komunikacinių tinklų bei įrengimų techninės būklės ir eksploatacijos priežiūrą bei užtikrina priešgaisrinę ir civilinę saugą.

NMVRVI organizuoja laboratorinius tyrimus maisto ir pašarų saugos bei veterinarijos srityse. Bendradarbiaujant su ES ir pasaulio centrinėmis referentinėmis laboratorijomis, departamentas diegia naujausius laboratorinių tyrimų standartus ir metodus. NMVRVI sukurta, įdiegta ir palaikoma Kokybės vadybos sistema, atitinkanti standarto LST EN ISO 17025 reikalavimus. NMVRVI pagal šio standarto reikalavimus akredituotas Vokietijos akreditavimo tarnybos (DAkkS) ir Rusijos Federacijos sanitarinės epidemiologinės tarnybos. Taip pat NMVRVI suteikta teisė naudoti Tarptautinio laboratorijų akreditacijos susivienijimo (International Laboratory Accreditation Cooperation) ženklą – ILAC. Tai reiškia, kad atliekamų tyrimų rezultatai pripažįstami ne tik Europos Sąjungoje, bet ir kitose pasaulio valstybėse.

Cheminių tyrimų skyriuje atliekami cheminiai ir fizikiniai maisto produktų, jų žaliavų, geriamojo ir mineralinio vandens, gėrimų, pašarų ir kt. tyrimai.

Cheminis tyrimų skyrius pagal atitinkamas sritis (pesticidų liekanos, hormonų, veterinarinių vaistų liekanų, metalų, mikotoksinų, policiklinių aromatinių angliavandenilių, dioksinų tyrimai) planuoja dalyvauti Europos Sąjungos kontrolinių laboratorijų organizuojamuose seminaruose -mokymuose, teikti informaciją apie įteisinamus metodus.

Įdiegtas ir įteisintas dujų chromatografijos – aukštos skiriamosios gebos masių spektrometrijos (HRGC-MS) metodas polichloruotiesiems dibenzodioksinams ir furanams bei dioksinų savybėmis pasižyminčius polichloruotus difenilus nustatyti žuvyje, mėsoje, pašaruose atliekami rutininiai laboratoriniai tyrimai. Planuojama plėsti metodo taikymo sritį įtraukiant naujas tyrimo matricas (pvz. pienas). Geriamas vanduo tiriamas naujai įsisavintu bei patvirtintu induktyviai susietos plazmos – masių spektrometrijos (ICP-MS) metodu. Metodas leidžia

nustatyti 30 cheminių elementų vienu metu apimant tiek sunkiuosius metalus tiek mikroelementus.

Vykdam Tarybos direktyvą 2001/102/EB bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/32/EB, planuojama tirti produktų, skirtų gyvūnų mitybai, privalomuosius saugos bei deklaruojamus kokybės rodiklius.

Genetiškai modifikuotų organizmų tyrimų skyriuje atliekami maisto produktų, pašarų, augalų ir jų sėklų: kukurūzų, sojų, rapsų molekuliniai kokybiniai ir kiekybiniai tyrimai genetinei modifikacijai nustatyti. Skyrius bendradarbiauja su Maisto produktų mikrobiologinių, Bakteriologinių, Virusologinių, Serologinių, Patologoanatominių ir histologinių tyrimų skyriai, atlieka molekulinis mikrobiologinius, virusologinius tyrimus, patvirtinančius pasiutligę, klasikinį kiaulių marą, paukščių gripą, galvijų virusinę diarėją ir kitas ligas.

Genetiškai modifikuotų organizmų tyrimų skyriuje vykdomi polimerazės grandininės reakcijos (PGR), AT-PGR, realaus laiko PGR, genotipavimo ir sekvenavimo tyrimai.

NMVRVI genetiškai modifikuotų organizmų tyrimų skyrius planuoja šią veiklą:

- pagal kompetenciją bendradarbiauti su Europos GMO laboratorijų tinklo kontrolinėmis laboratorijomis;
- bendradarbiauti diegiant naujausius tyrimo metodus su Lietuvos ir Europos institucijomis;
- rūpintis, kad molekuliniais tyrimams naudojamos patalpos bei įranga atitiktų standarto keliamus reikalavimus.

Maisto produktų mikrobiologinių tyrimų skyriuje atliekami maisto produktų ir jų žaliavų mėginių mikrobiologiniai, mikologiniai, parazitologiniai kokybiniai ir kiekybiniai tyrimai, nustatomos antibakterinių medžiagų liekanos žaliaviniame piene ir šviežioje mėsoje. Naudojami įvairūs greitieji tyrimų metodai: imunofermentinės analizės (IFA), polimerazės grandininės reakcijos (PGR). Atliekamas apšvitintų maisto produktų mikrobiologinis tyrimas taikant tiesioginio epifluorescencinio filtro ir/arba aerobinių mikroorganizmų skaičiaus paieškos metodą. Įdiegtas ir patvirtintas naujas greitesnis tyrimo metodas *Salmonella*, *Listeria monocytogenes* ir *E. coli O157* tyrimui maisto produktuose, kurie atliekami PGR principu. Diegiamas pulsuojančio lauko gelio elektroforezės (PGLE) tyrimo metodas, kuris skirtas *Salmonella* rūšių, išskirtų protrūkių, susijusių su maisto produktais, genotipavimui. Įdiegti 2 nauji, greiti tyrimo metodai antibiotikų likučių aptikimui žaliaviniame piene Charm ROSA ir Charm II. Planuojama įdiegti greitus ir jautrius tyrimo metodus geriamojo vandens mikrobiologinei analizei.

Juslinių tyrimų grupė, kuri yra Maisto produktų mikrobiologinių tyrimų skyriaus sudedamoji dalis, atlieka maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, vaistinių žaliavų aprašomuosius ir skirtumų nustatymo juslinius testus bei vertinimą balais. Mėginių vertinimui parengta vertintojų atrankos ir mokymų programa. Šių tyrimų atlikime dalyvauja specialius mokymus baigę 11 instituto darbuotojų - vertintojų.

Radiologinių tyrimų skyrius atlieka maisto produktų, pašarų ir jų žaliavų, geriamojo vandens radiologinius tyrimus, vykdo VMVT kontrolės sferoje esančių gyvūnų, gyvūninių ir augalinių produktų, pašarų ir pašarinių žaliavų, gėlavandenių žuvų valstybines stebėsenos programas, iš trečiųjų šalių importuojamų prekių tyrimus. Siekiant nustatyti gyvūnų sveikatos būklę taikomi pažangiausi kraujo biocheminių tyrimų metodai.

Patologinių anatominių ir histologinių tyrimų skyrius atlieka pristatomų gyvūnų gaišenų ir patologinės medžiagos patologinius anatominius ir histologinius tyrimus, patologinės medžiagos

paėmimą ir paruošimą virusologiniams, bakteriologiniams ir molekuliniais tyrimams, užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų (USE) tyrimus histopatologiniu, imunohistocheminiu ir imunofermentiniu tyrimo metodais, pašarų mikroskopinius tyrimus gyvūninės kilmės komponentų nustatymui, laukinių gyvūnų pasiutligės oralinės vakcinacijos efektyvumo įvertinimą; atlieka teisinę patologinę anatinę ekspertizę, moliuskų ligų tyrimus, navikinių susirgimų tyrimus.

Viena svarbiausių skyriaus funkcijų 2013 – 2015 metams išlieka užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų (USE) tyrimai histopatologiniu, imunohistocheminiu ir imunofermentiniu tyrimo metodais, pašarų mikroskopiniai tyrimai gyvūninės kilmės komponentų nustatymui, laukinių gyvūnų pasiutligės oralinės vakcinacijos efektyvumo įvertinimas, nustatant tetraciklino žymeklį lapių ir usūrinių šunų žandikauliuose ir dantyse.

Bakteriologinių tyrimų skyriuje atliekami pašarų ir jų žaliavų, įvairių gyvūnų klinikinės ir patologinės medžiagos, aplinkos plovinių bakteriologiniai, parazitologiniai tyrimai, nustatomas bakterijų jautrumas antibiotikams diskų difuzijos ir minimalios inhibicinės koncentracijos (MIK) metodais.

Tyrimai atliekami klasikiniiais ir greitaisiais tyrimo metodais, kad kuo greičiau būtų galima diagnozuoti ligas ir laiku skirti tinkamą gydymą.

Įdiegtas ir patvirtintas naujas, jautresnis bakterijų jautrumo antibiotikams tyrimo metodas - minimalios inhibicinės koncentracijos (MIK) metodas. Diegiamas pulsuojančio lauko gelio elektroforezės (PGLE) tyrimo metodas, kuris skirtas vykdyti epizootinius tyrimus protrūkio židinyje.

Serologinių tyrimų skyrius 2013-2015 m. sieks konkrečiais darbais įgyvendinti jam deleguotas funkcijas, suteikiant prioritetą gyvūnų sveikatos užtikrinimui ir kontrolei, paremtam moksliniais rizikos vertinimo analizės principais.

Serologinių tyrimų skyrius tiria naminių ir laukinių gyvūnų infekcines ligas. Tyrimai atliekami iš kraujo serumo ir pieno. NMVRVI Serologinių tyrimų skyriaus veiklos pobūdis iš esmės nesikeičia, buvo ir yra vykdomos VMVT numatytos kontrolės priemonių naminių ir laukinių gyvūnų sveikatingumo ir ligų prevencijos srityje programos. Serologinių tyrimų skyriuje vykdomos ilgametės gyvūnų infekcinių ligų, tokių, kaip enzootinės galvijų leukozės ir galvijų bruceliozės sanavimo programos, klasikinio bei afrikinio kiaulių maro, vezikulinės ligos, snukio ir nagų ligos, bei kitų infekcinių ligų stebėsenos programos. Vykdomi kitų aktualių gyvūnų pardavimui ir prekybai infekcinių ligų, tokių, kaip Aujeskiio ligos, parvovirusinės infekcijos, transmisinio gastroenterito, mėlynojo liežuviio ligos, mikoplazmozės ir kitų infekcinių ligų tyrimai. Jų atlikimui naudojami oficialūs standartiniai metodai: buferizuoto bruceliozės antigeno (BBA), lėtinės agliutinacijos (LA), komplemento sujungimo (KS), imunodifuzijos agare (IDAG), hemagliutinacijos inhibicijos (HI), mikroskopinės agliutinacijos (MA), imunofermentinės analizės (IFA) metodas.

Pastaraisiais metais įdiegti nauji diagnostiniai tyrimų metodai: Afrikinio kiaulių maro, Afrikinio arklių maro, nauji smulkių mėšėdžių bei paukščių užkrečiamų ligų serologinei diagnostikai naudojami metodai.

Atsižvelgiant į Europos Komisijos rengiamą naująją gyvūnų sveikatos strategiją, NMVRVI Serologinių tyrimų skyriaus veterinarijos gydytojai, kaip ir kitų ES valstybių Nacionalinių referentinių laboratorijų specialistai, artimiausiais metais sieks vykdyti socialiai atsakingą gyvūnų ligų prevencijos ir kontrolės politiką. Šiuo ES strateginiu veterinarinės kontrolės modeliu bus remiamasi nustatant Lietuvos valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų, ypač galinčių sukelti didelius socialinius, ekonominius, finansinius nuostolius šaliai, kontrolės prioritetus. Besąlyginiu prioritetu ir toliau bus laikoma gyvūnų užkrečiamųjų ligų, įskaitant ir paukščių gripą, prevencija ir kontrolė. 2013-2015 metais planuojama įdiegti tuos gyvūnų

infekcinių ligų tyrimų metodus, kuriuos reglamentuoja ES Centrinės referentinės laboratorijos (CRL), bei įsisavinti kitų ES reglamentuojamų ar egzotinių ligų diagnostiką bei atlikti naujai įdiegtų metodų įteisinimo procedūras.

Virusologinių tyrimų skyriuje atliekami gyvulių ir laukinių gyvūnų virusinių ligų tyrimai. Virusologinių tyrimų skyrius atlieka gyvūnų virusinių ligų tyrimus pagal VMVT patvirtintus gyvūnų užkrečiamų ligų planus bei programas; vykdo gyvūnų sergamumo virusinėmis ligomis analizę, įgyvendina šių ligų tyrimų planus ir programas; nustatyta tvarka informuoja VMVT apie virusinių ligų tyrimų skaičių ir jų rezultatus.

Skyriuje įrengta III biosaugos lygio laboratorija, kurioje atliekami paukščių gripo, klasikinio kiaulių maro virusologiniai tyrimų metodai naudojant greituosius diagnostinius IFA (imunofermentinės analizės) metodus iš gyvūnų klinikinės ir patologinės medžiagos, taip naudojant gyvas biologines sistemas – ląstelių kultūras ir embrionuotus vištų kiaušinius.

Įgyvendinta kokybės valdymo sistema pagal EN ISO/IEC 17025 standarto reikalavimus. Tyrimai atliekami specifiniais imunocheminiais metodais tokiais kaip virusų neutralizacija (VN), virusų išskyrimas ląstelių klutūrose ir jų identifikavimas.

Skyriuje įrengtos atskiros laboratorijos patalpos pasiutligės tyrimams atlikti. Pasiutligei nustatyti tirama gyvūno smegenų patologinė medžiaga imunofluorescencijos metodu (FAT). Pasiutligės rezultatų patvirtinimui atliekamas viruso išskyrimas viruso izoliacijos metodu. Nuo 2005 metų NMVRVI virusologinių tyrimų skyrius yra įtrauktas į įgaliotų laboratorijų sąrašą dėl skiepų nuo pasiutligės efektyvumo nustatymui gyvūnams augintiniams (šunims, katėms ir šėškms). Skyriuje atliekami smulkių gyvūnų pasiutligės vakcinacijos efektyvumo tyrimai fluorescuojančių antikūnų virusų neutralizacijos metodu (FAVN) nustatant pasiutligės vakcinos antikūnų titrą kraujo serume. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamente (EB) Nr.998/2003 numatytus reikalavimus dėl nekomercinio gyvūnų augintinių judėjimo, paskiepytų nuo pasiutligės gyvūnų antikūnų titras turi būti $\geq 0,5$ TV/ml. Virusologinių tyrimų skyriuje atliekami laukinės faunos oralinės vakcinacijos nuo pasiutligės tyrimai ir efektyvumo įvertinimas iš kraujo ar kūno skysčio. Atliekamas pasiutligės Lysvulpen vakcinos (SAD Bern) titravimas BHK-21 ląstelių kultūrose.

Atliekami žuvų virusinių ligų tyrimų metodai pagal ES Tarybos direktyvą 2006/88/EB dėl gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų akvakultūros gyvūnams ir jų produktams, ir dėl tam tikrų vandens gyvūnų ligų prevencijos ir kontrolės, reikalavimų. Taip pat atliekami galvijų virusinių ligų tyrimai, naudojant ląstelių kultūras ir imunofermentinę analizę (IFA), galvijų virusinės diarėjos antikūnų ir antigeno, galvijų infekcinio rinotracheito, galvijų paragripo 3, galvijų respiratorinės sinticilinės virusinės infekcijos antikūnų, galvijų Adeno viruso antikūnų, Corona ir Rota virusų antigenų tyrimai.

Nuo 2006 metų Lietuvoje atliekama laukinės faunos oralinė vakcinacija prieš pasiutligę davė gerus rezultatus, tai yra didelį pasiutligės teigiamų atvejų sumažėjimą. Todėl prioritetas bus atlikti platesnius ir išsamesnius pasiutligės viruso tyrinėjimus. Bus siekiama atlikti pasiutligės „lauko“ viruso diferenciaciją nuo vakcininio viruso kamieno, tuo pačiu atliekant pasiutligės viruso genotipavimą ir fenotipavimą. Šie tyrimai padės detaliau išanalizuoti esamus ir būsimus pasiutligės židinius Lietuvoje. Analizuojant viruso genetinę struktūrą ir lyginant su kitų šalių duomenų bazėmis bus galima nustatyti pasiutligės viruso patekimo ir plitimo kelius.

Kitas svarbus tikslas bus išplėsti tyrimų spektrą arklių virusinių ligų atžvilgiu. Todėl yra numatyta įdiegti arklių rinopneumonijos herpes viruso 1 (EHV-1) ir herpes viruso 4 (EHV-4) ir arklių arterito (EAV) tyrimo metodus naudojant ląstelių kultūras, juos patvirtinti ir įteisinti. 2012-2015 metais planuojama įdiegti tuos gyvūnų infekcinių ligų tyrimų metodus, kuriuos reglamentuoja ES Centrinės referentinės laboratorijos (CRL), bei įsisavinti kitų ES reglamentuojamų ligų diagnostiką bei atlikti naujai įdiegtų metodų įteisinimo procedūras.

Fitosanitarinių tyrimų laboratorija

Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius) (toliau – FTL) yra VATŽŪM struktūrinis padalinys, kuris vykdo augalų ir augalinių produktų fitosanitarinius tyrimus Lietuvos Respublikoje, atlieka laboratorinius tyrimus augalų patogeninėms ligoms bei kenkėjams nustatyti, siekiant užtikrinti veiksmingą fitosanitarinę kontrolę visuose augalų sodinimo, auginimo, produktų laikymo, perdirbimo bei pardavimo etapuose.

VATŽŪM specialistai sudaro mėginių tyrimų planus, regioninių skyrių bei pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (poskyrių) specialistai pristato į laboratoriją reikalingus mėginius.

FTL, įgyvendinama jai pavestus uždavinius, atlieka šias funkcijas:

- vykdo įvežamų ir išvežamų augalų bei augalinių produktų fitosanitarinę kenksmingųjų organizmų rūšių ekspertizę, naudojant imunofluorescencinį (IF), polimerazės grandininės reakcijos (PGR), ELISA, selektyvaus auginimo, biotesto, patogeniškumo (inokuliacija), biocheminius, morfologinius, flotacijos, Baermann'o piltuvėlio ir kitus tyrimo metodus;
- tiria pristatytus mėginius iš medelynų, mokslo tyrimo įstaigų, sėklininkystės, gėlių ir dekoratyvinių augalų ūkių, plotų, paskelbtų tarpiniu karantinu, gamybinių pasėlių, sodų ir kitų sklypų, siekiant išaiškinti, ar naudota sėklinė ir sodinamoji medžiaga nėra užkrėsta karantinėmis organizmų rūšimis;
- vykdo fitosanitarinius tyrimus, susijusius su apsaugotų zonų išlaikymu;
- vykdo tarptautinius įsipareigojimus augalų sveikatingumo srityje;
- teikia karantinės ekspertizės liudijimus apie identifikuotą rūšį;
- įdiegia naują laboratorinę įrangą bei naujus tyrimo metodus laboratorijoje;
- dalyvauja tarplaboratoriniuose testuose;
- rengia su laboratorijos akreditacijos pagal standartą EN ISO/IEC 17025:2005 susijusius dokumentus bei kuria kokybės užtikrinimo sistemą laboratorijoje;
- organizuoja mokymus fitosanitarijos klausimais;
- rengia pasiūlymus dėl augalų ligų židinių lokalizavimo ir sunaikinimo priemonių plano;
- rengia nacionalines kenksmingųjų organizmų paieškos programas;
- rengia tyrimų bei pavyzdžių ėmimo, transportavimo, laikymo metodikas;
- kaupia ir sistemina įvežamų ir išvežamų augalų bei augalinių produktų fitosanitarinio tikrinimo ir laboratorinės kenksmingųjų organizmų ekspertizės duomenis;
- kaupia informaciją apie augalų sveikatingumo situaciją valstybėse, su kuriomis Lietuvos Respublika prekiauja augalais ir augaliniais produktais;
- analizuoja grybų, bakterijų, virusų, viroidų, fitoplazmų, vabzdžių, erkių, nematodų, invazinių augalų rūšių biologines savybes, paplitimą Lietuvos Respublikos teritorijoje, vertina jų galimo paplitimo ir žalingumo rizikos laipsnį;
- numato mokslškai pagrįstus priemonių kompleksus, kuriais siekiama apsaugoti Lietuvos Respublikos teritoriją nuo karantininių grybų, bakterijų, virusų, viroidų, fitoplazmų, vabzdžių, erkių, nematodų, invazinių augalų (piktžolių) rūšių bei likviduoti esančius jų židinius;
- dalyvauja Europos augalų apsaugos organizacijos ir kitų tarptautinių organizacijų darbo grupių veikloje;
- dalyvauja svarstant mokslo įstaigų darbų mokslines ataskaitas bei teikia pasiūlymus dėl augalų sveikatingumo ir augalų apsaugos srities mokslo darbų;
- bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis augalų sveikatingumo srityje;
- bendradarbiauja su mokslo įstaigomis, rengiant augalų sveikatingumo instrukcijas, rekomendacijas ir kovos priemonių prieš ligas, kenkėjus ir piktžoles sistemas;

- tiekia pasiūlymus aprūpinti pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (poskyrių) ir regioninių skyrių specialistus darbui reikalingais įrankiais, metodine medžiaga;

- informuoja visuomenę per radiją, televiziją, spaudą ir kitas informavimo priemones įvairiais augalų sveikatingumo klausimais.

FTL dirba 23 įvairių sričių specialistai, iš jų: 2 darbuotojai, turintys mokslinį laipsnį, 10 vyriausiųjų specialistų, 1 vyresnysis specialistas, 7 specialistai ir kiti.

Laboratorijoje įsigyta bei pradėta naudoti naujausia įranga: elektroninis skenuojantis mikroskopas, PGR sistema, ELISA sistema, imunofluorescencinis mikroskopas, viroidų nustatymo DIG-probe sistema bei kita moderni įranga leidžia tiksliai ir kokybiškai atlikti sudėtingus tyrimus.

FTL bakteriologiniai tyrimai – atliekami augalų ir augalinių produktų bakteriologiniai tyrimai. Nustatoma ir identifikuojama per 20 karantininių bakterijų, kurių dažniausiai tiriama:

Clavibacter michiganensis ssp. *sepedonicus* – sukelia bulvių žiedinį puvinį, *Ralstonia solanacearum* – sukelia bakterinį vytulį, bulvių rudąjį puvinį, *Clavibacter michiganensis* ssp. *michiganensis* – sukelia pomidorų bakterinį vėžį („paukščių akį“), *Erwinia amylovora* – sukelia bakterinę degligę, ir kt. Tyrimų metodai: imunofluorescencinis (IF), serologinės agliutinacijos, biologinis, patogeniškumo, biocheminis, polimerazės grandininės reakcijos (PGR) ir klasikinės mikrobiologijos. Tyrimams atlikti naudojami serumai, mitybinės terpės. Tyrimai atliekami klasikiniiais ir greitaisiais metodais, kad kuo greičiau būtų galima diagnozuoti ligos sukėlėją.

FTL mikologiniai tyrimai – atliekami augalų ir augalinių produktų mikologiniai tyrimai. Nustatoma ir identifikuojama per 50 karantininių rūšių, iš kurių dažniausiai ieškomi: *Colletotrichum acutatum* – deguliagybis, *Diaporthe vaccinii* – smulkiaspuogis, *Didymella ligulicola* – dvyngrybis, *Guignardia citricarpa* – guignardija, *Mycosphaerella pini* – rutulgrybis, *Monilinia* spp. – monilijos, *Phytophthora* spp. – fitoftoros, *Phoma* spp. – vingiagybiai, *Puccinia horiana* – rūdė ir kt. Tyrimų metodai: klasikinės mikologijos (mikroskopavimas, drėgnos kameros, izoliavimo į terpes, patogeniškumo, gaudyklių ir kt.).

FTL entomologiniai tyrimai – atliekami augalų ir augalinių produktų entomologiniai tyrimai. Nustatoma ir identifikuojama per 140 karantininių rūšių, iš kurių dažniausiai ieškoma: *Frankliniella occidentalis* – vakarinis tripsas, *Thrips palmi* – palminis tripsas, *Liriomyza trifolii*, *L. huidobrensis*, *L. sativae* – minamusės liriomyzos, *Bemisia tabaci* – tabakinis baltasparnis, *Tephritidae* – margasparnės, *Ceratitis capitata* – viduržemio margasparnė, *Heliothis armigera* – gelsvapilkis aulinukas, *Diabrotica virgifera* – vakarinis lapgraužis, *Dendrolimus sibiricus* – sibirinis verpikas ir kt. Tyrimų metodai: morfologinis, biologinis ir polimerazės grandininės reakcijos (PGR).

FTL nematologiniai tyrimai – atliekamas nematodų nustatymas ir identifikavimas augaluose, augalinės kilmės produktuose bei dirvožemyje ir durpėse. Nustatoma ir identifikuojama per 130 karantininių rūšių, iš kurių dažniausiai: *Globodera rostochiensis* – auksinis bulvinis nematodas, *Globodera pallida* – blyškusis bulvinis nematodas, *Ditylenchus dipsaci* – stiebinis nematodas, *Ditylenchus destructor* – bulvinis stiebinis nematodas, *Bursaphelenchus xylophilus* – pušinis stiebinis nematodas, *Longidorus* spp. – longidorai ir kt. Tyrimų metodai: flotacinis, Baermannio piltuvėlio, morfologinis ir polimerazės grandininės reakcijos (PGR).

FTL molekuliniai tyrimai – atliekamas augalams ir augaliniams produktams pavojingų ligų sukėlėjų ir kenkėjų tyrimų teigiamų rezultatų, gautų atlikus tyrimus pirminiais metodais, patvirtinimas. Tyrimams atlikti naudojamas polimerazės grandininės reakcijos (PGR) įrangos komplektas bei realaus laiko PGR įranga.

FTL virusologiniai tyrimai – atliekami augalų virusinių ligų tyrimai. Nustatoma ir identifikuojama per 60 virusų, iš kurių dažniausiai: Pepino mosaic virus – kiauliuogės mozaikos virusas; Plum pox virus – slyvų raupligės virusas „sharka“; Tospoviruses (TSWV, INSV) –

tospovirusai; Potato A virus – bulvių A virusas; Potato M virus – bulvių M virusas; Potato S virus – bulvių S virusas; Potato X virus – bulvių X virusas; Potato Y virus – bulvių Y virusas; Potato leaf roll virus – bulvių lapų susisukimo virusas ir kt. Tyrimų metodai: imunofermentinės analizės, biologinis, polimerazės grandininės reakcijos (PGR).

FTL viroidų ir fitoplazmų tyrimai – nustatomas ir identifikuojamas bulvių verpstiško viroidas (PSTVd) ir fitoplazmos: Potato stolbur mycoplasma; Apple proliferation mycoplasma; Pear decline mycoplasma; Peach rosette mycoplasma; Peach X-disease mycoplasma; Peach yellows mycoplasma; Strawberry witches' broom mycoplasma; Apricot chlorotic leafroll mycoplasma; Elm phloem necrosis mycoplasma. Tyrimų metodai: hibridizacijos (DIG-probe) ir polimerazės grandininės reakcijos (PGR).

FTL herbologiniai tyrimai – nustatoma ir identifikuojama *Ambrosia* spp. – ambrozijos. Naudojamas tyrimų metodas – morfologinis.

5. Skubios veiklos planai ir tarpusavio pagalba

Įvairių institucijų ir įstaigų koordinacija ir bendradarbiavimas yra ypač svarbus pasireiškus ekstremalioms situacijoms dėl gyvūnų, žmonių sveikatos ar nesaugaus maisto, pašarų patekimo į rinką. VMVT yra parengusi skubių neatidėliotinių priemonių planus gyvūnų užkrečiamųjų ligų, maisto ir pašarų valstybinės kontrolės priemonių koordinavimui ir įgyvendinimui. Pasireiškus ekstremaliai situacijai į veiklą įtraukiami visi VMVT skyriai pagal kompetenciją (rizikos vertinimui, rizikos valdymui ir informavimui apie riziką). Visiems šiems atvejams yra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys, įsakymai tarp institucijų.

VMVT yra sudariusi neatidėliotinių priemonių planus, kuriais siekiama tinkamai pasirengti organizuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, koordinuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją. Neatidėliotinių priemonių planai yra sudaryti šioms gyvūnų užkrečiamosioms ligoms:

- snukio ir nagų ligai,
- klasikiam kiaulių marui,
- afrikiniam kiaulių marui,
- kiaulių vezikulinei ligai,
- paukščių gripui ir Niukaslo ligai,
- mėlynojo liežuvio ligai,
- afrikinei arklių ligai.

Neatidėliotinių priemonių planai yra reguliariai peržiūrimi ir papildomi remiantis ES teisės aktais.

Siekiant sustiprinti pasirengimą organizuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, koordinuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją, VMVT pavaldžių įstaigų pasirengimą likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas, VMVT įsteigė Užkrečiamųjų ligų centrą (toliau – ULKC). Užkrečiamųjų ligų kontrolės centras yra VMVT dalis ir yra atsakingas už bendrą užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių taikymą protrūkio atveju apribojimo zonoje ir šalia jos esančiose teritorijose. ULKC yra įsteigtas centrinėje VMVT, taip pat apskričių ir rajonų VMVT. Pasireiškus pavojingai gyvūnų užkrečiamajai ligai įtraukiamos ir kitos institucijos pagal galiojančius įstatymus: SAM, AM, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos,

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Radiacinės saugos centras.

Visi neatidėliotinių priemonių planai tvirtinami ir skelbiami VMVT internetiniame tinklalapyje, kad būtų pasiekiami visoms teritoriniams VMVT. Kiekvienos teritorinės VMVT ULKC (teritoriniai ULKC) vadovaudamiesi jau parengtais neatidėliotinių priemonių planais parengia savo planus, įtraukiant ir kitas vietines institucijas, tarnybas ir / ar organizacijas, kurios kartu vykdys užkrečiamųjų ligų likvidavimą ir kontrolę toje teritorijoje. Pavojingų užkrečiamųjų ligų mokymų / pratybų metu vadovaujamosi jau parengtais neatidėliotinių priemonių planais.

Teritoriniai ULKC sudaro darbo grupes, patvirtina jų sudėtį, nustato jų veiklos sritis

Neatidėliotinių priemonių ir informacijos valdymo grupė turi:

- nustatyti neatidėliotinas priemones užkrečiamosios ligos protrūkio vietoje, apsaugos, priežiūros ir buferinėje zonoje ir valdyti jų įgyvendinimą pagal neatidėliotinių priemonių planą bendradarbiaujant su kitomis kompetentingomis institucijomis,
- koordinuoti apsaugos, priežiūros ir buferinės zonų įsteigimą ir valdymą su kitomis kompetentingomis institucijomis;
- organizuoti ir koordinuoti darbo grupių ir ekspertų grupių veiklą ir teikti joms informaciją bei duoti nurodymus,
- analizuoti informaciją, planuoti, papildyti ir keisti neatidėliotinas priemones atsižvelgus į epizootinę situaciją ir rizikos faktorių kaitą,
- koordinuoti mėginių pristatymą tyrimui ir tyrimų rezultatų analizę bei užkrečiamosios ligos diagnozės nustatymą,
- planuoti ir koordinuoti gyvūnų vakcinaciją,
- rengti įsakymų projektus savivaldos administracijoms dėl neatidėliotinių priemonių taikymo užkrečiamosios ligos protrūkio vietoje, apsaugos, priežiūros ir buferinėje zonoje,
- rinkti informaciją ir apibendrinti duomenis apie atliekamas neatidėliotinas priemones užkrečiamosios ligos protrūkio vietoje, apsaugos, priežiūros ir buferinėje zonoje,
- teikti informaciją šalies kompetentingoms institucijoms, žiniasklaidai, savivaldos organams ir visuomenei,
- užtikrinti neatidėliotinių priemonių finansavimą ir veterinarinių priemonių apskaitą, duomenų teikimą nuostoliams kompensuoti ir išlaidoms apmokėti;

Neatidėliotinių priemonių atlikimo grupė turi:

- pagal neatidėliotinių priemonių planą atlikti neatidėliotinas priemones užkrečiamosios ligos protrūkio židinyje, apsaugos ir priežiūros zonoje bei vesti jų apskaitą,
- teikti informaciją neatidėliotinių priemonių ir informacijos valdymo grupei apie atliekamas neatidėliotinas priemones ligos židinyje, apsaugos, priežiūros LR buferinėje zonoje,
- atlikti gyvūnų gaudymą, svaiginimą ir gaišinimą, saugų gaišėnų surinkimą, saugų gaišėnų, mėšlo, pakratų, pašarų ir kitų medžiagų tvarkymą,
- atlikti patalpų, įrangos, aplinkos, transporto ir darbo priemonių dezinfekciją,
- atlikti gyvūnų vakcinaciją;

Epizootinių tyrimų grupė turi:

- atlikti užkrečiamosios ligos įtarimo ir protrūkio epizootinį tyrimą, bendradarbiaujant su ekspertų grupe,
- nustatyti neatidėliotinių priemonių taikymo terminus užkrečiamosios ligos protrūkio vietoje, apsaugos ir priežiūros zonoje,

- teikti epizootinio tyrimo duomenis apie neatidėliotųjų priemonių taikymą kitose gyvūnų laikymo vietose, esančiose apsaugos, priežiūros ir buferinėje zonoje,
- atlikti klinikinį gyvūnų tyrimą,
- paimti mėginius ir juos pristatyti į laboratoriją,
- vesti atliktų darbų apskaitą ir teikti informaciją neatidėliotųjų priemonių ir informacijos valdymo grupei, ekspertų grupei bei kitoms darbo grupėms;

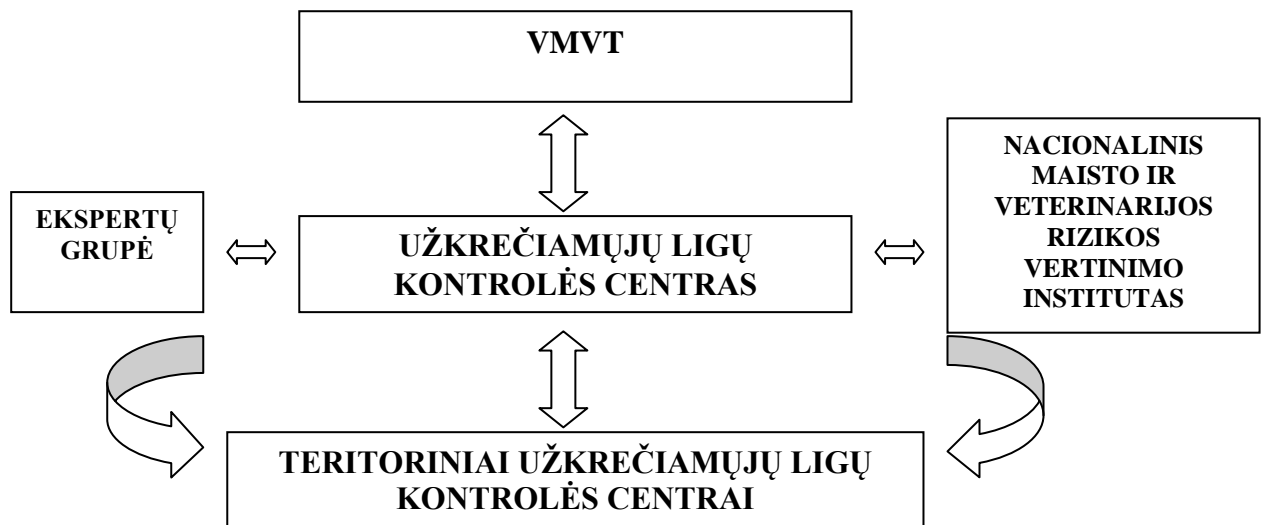
Valymo ir dezinfekavimo grupė turi:

- užtikrinti dezinfekcinių medžiagų ir priemonių saugojimą ir tinkamą naudojimą,
- atlikti aplinkos, patalpų, įrangos, transporto ir darbo priemonių valymą ir dezinfekciją,
- atlikti pašarų, lesalų, kraiko, mėšlo ir kitų medžiagų saugų nukenksminimą,
- vesti darbų apskaitą ir teikti informaciją neatidėliotųjų priemonių ir informacijos valdymo grupei bei kitoms darbo grupėms;

Personalo aprūpinimo grupė turi:

- užtikrinti darbo grupių materialinį aprūpinimą, maitinimą ir gyvenimo sąlygas,
- užtikrinti pirmosios pagalbos suteikimą, darbuotojų sveikatos apsaugą,
- teiktų informaciją neatidėliotųjų priemonių ir informacijos valdymo grupei.

Užkrečiamųjų ligų kontrolės centrai

VMVT ULKC organizuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, vadovauja teritorinių VMVT ULKC veiklai, koordinuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, vykdo gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją, koordinuoja VMVT pavaldžių įstaigų pasirengimą likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas.

ULKC nustatytos funkcijos:

- vadovauja apskričių, miestų ir rajonų ULKC;
- organizuoja gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir likvidavimo priemones;
- nustato kontrolės priemonių apimtį ir kontroliuoja jų vykdymą;
- sudaro ekspertų grupes, kurios padeda:
  - įvertinti gyvūnų sveikatos būklę,
  - atlikti epizootinį tyrimą,

- paimti mėginius, atlikti tyrimus ir įvertinti laboratorinių tyrimų rezultatus,
- nustatyti ligos kontrolės priemones;
- įvertina gyvūnų užkrečiamosios ligos pavojų žmonių ir gyvūnų sveikatai;
- koordinuoja valstybės rezervo finansinių išteklių tvarkymą ir panaudojimą gyvūnų užkrečiamosioms ligoms likviduoti;
  - organizuoja mėginių paėmimą užkrečiamosioms ligoms tirti, bendradarbiauja su NMVRVI ir kitomis laboratorijomis mėginių paėmimo ir tyrimo klausimais;
  - bendradarbiauja su kitų šalių ir tarptautinių organizacijų atitinkamomis institucijomis;
  - informuoja Sveikatos apsaugos ministeriją, Žemės ūkio ministeriją ir kitas suinteresuotas įstaigas apie diagnozuotas gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir priemones joms likviduoti;
  - praneša apie gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir jų likvidavimo priemones Europos Komisijai, Europos Sąjungos šalių veterinarijos tarnyboms, Tarptautiniam epizootijų biurui, Pasaulio sveikatos organizacijai.

Siekdamas užtikrinti tinkamą užkrečiamųjų ligų likvidavimą VMVT Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyrius reguliariai organizuoja imituotos epizootijos mokymus, atsižvelgdamas į ligos paplitimo riziką (pasireiškimą kaimyninėse šalyse, ūmią eigą, didelius ekonominius nuostolius). Šie mokymai organizuojami teritorinėse VMVT, juose dalyvauja teritorinių VMVT atstovai bei kitų institucijų, kurios padeda vykdyti ligų kontrolės priemones, atstovai. Mokymai apima teorines žinias apie ligą, teisinį reguliavimą ir pan.

Siekdamas efektyvesnio veiksmų koordinavimo ir bendrų priemonių priėmimo pasireiškus žmonių užkrečiamosioms ligoms (apsinuodijimams ir pan.) VMVT su SAM pasirašiusi bendradarbiavimo įsakymus. Tam tikruose teisės aktuose yra apibrėžtos VMVT ir SAM funkcijos bei pareigos pasireiškus tokiems atvejams.

Siekiant geriau apsaugoti gyventojų sveikatą nuo ligų, susijusių su maistu ar mityba, nustatyti bei likviduoti jų priežastis, keistis informacija apie maisto saugą, 2004 m. gruodžio 30 d. pasirašytas įsakymas Nr.V-980/B1-1108 tarp SAM ir VMVT (Žin., 2005, Nr. 3-49), kuriame nurodoma kokia informacija ir koku dažnumu turi būti keičiamasi.

Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas (Žin., 2001, Nr. 112-4069) nustato žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės valdymo, ginčų sprendimo bei žalos atlyginimo ir atsakomybės už teisės aktų pažeidimus užkrečiamųjų ligų kontrolės ir profilaktikos klausimais pagrindus, fizinių ir juridinių asmenų teises bei pareigas užkrečiamųjų ligų kontrolės ir profilaktikos srityje, užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės finansavimo bei jų kainų kompensavimo ypatumus. Šiame įstatyme apibrėžti SAM ir jai pavaldžių įstaigų, VMVT ir jai pavaldžių įstaigų bendri veiksmai.

Maisto tvarkymo subjektuose (skyriuose) kilusių per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių tyrimo taisyklės (Žin., 2004, Nr. 166-6077) reglamentuoja SAM pavaldžių ir VMVT įstaigų veiksmus tiriant per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkius, kilusius dėl maisto tvarkymo subjektų veiklos, ir šių institucijų keitimąsi informacija apie užkrečiamąsias ligas ir jų sukėlėjus.

6. Audito tarnybų veiklos organizavimas

6.1. Vidaus auditai

VMVT ir jai pavaldžios įstaigos vidaus auditą pagal 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 vykdo Vidaus audito skyrius (toliau – VAS) bei VAS maisto ir veterinarinės kontrolės poskyris (toliau – VAS poskyris). **VAS ir VAS poskyrio paskirtis** – sistemingai ir visapusiškai vertinant rizikos valdymą ir vidaus kontrolę padėti įgyvendinti VMVT, jai pavaldžios įstaigos veiklos tikslus, t.y., ar veiksmingai vykdoma valstybinė maisto/pašarų, gyvūnų sveikatos ir gerovės kontrolė, susijusi su pašarus ir maistą reglamentuojančiais teisės aktais bei gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklėmis, ir tinkama atitinkamų teisės aktų tikslams pasiekti, įskaitant nacionalinių kontrolės planų vykdymą.

Pagrindiniai VAS ir VAS poskyrio atliekamo audito uždaviniai:

- nustatyti, ar VMVT, jos teritorinių padalinių bei NMVRVI vykdoma valstybinė kontrolė atitinka ES ir nacionalinių teisės aktų reikalavimus, Lietuvos Respublikos VIDNKP ir kitus planus;
- teikti VMVT direktoriui, NMVRVI ir VMVT teritorinių padalinių vadovams rekomendacijas dėl vidaus kontrolės ir valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės efektyvumo, kokybės, organizavimo tobulinimo;
- užtikrinti, kad priklausančiu nuo rizikos dažnumu ne rečiau kaip kas penkerius metus būtų tikrinamos visos veiklos sritys ir visi teritoriniai VMVT padaliniai ir NMVRVI.

VMVT vadovaudamasi 2006 m. rugsėjo 29 d. Komisijos sprendimu 2006/677/EB, kuriame išdėstomos gairės, nustatančios vidaus audito atlikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 kriterijus ir kitais ES bei Lietuvos Respublikos nacionaliniais teisės aktais užtikrina vidaus audito nepriklausomumą. VAS ir VAS poskyrio atliekamo vidaus audito proceso valdymas ir įgyvendinimas yra skaidrus visų suinteresuotųjų šalių atžvilgiu.

VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintas VAS ir VAS poskyrio atliekamo vidaus audito metodikos aprašas ir kokybės sistemos programa atitinka sprendimo 2006/677/EB gaires. VMVT bei kitos suinteresuotos institucijos turi galimybę susipažinti su dokumentais patvirtintomis vidaus audito procedūromis ir vidaus audito ataskaitomis.

Vidaus audito nepriklausomumas. Siekiant užtikrinti sprendimo 2006/677/EB 5.3 skirsnyje numatytą vidaus audito proceso nepriklausomumą ir skaidrumą taikomi bendrieji principai: VAS yra tiesiogiai pavaldi ir atskaitinga VMVT direktoriui. Taip pat VAS ir VAS poskyrio vidaus auditoriai turi atsisakyti atlikti vidaus auditą ir pranešti apie tai vidaus audito skyriaus vedėjui ir VMVT direktoriui tuo atveju, kai atliekant vidaus auditą VMVT, jai pavaldžioje įstaigoje gali iškilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas.

Vidaus audito procesas. Vidaus audito principai, metodai, pobūdis ir procedūros, kuriomis vadovaujantis VAS planuoja, organizuoja ir atlieka vidaus auditą, išdėstyti VMVT direktoriaus patvirtintame kokybės sistemos dokumente „Vidaus auditas Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje ir jai pavaldžioje įstaigoje“.

VMVT užtikrina VAS specialistų veiklos ir organizacinę nepriklausomumą ir neperduoda šios valdymo funkcijos kitiems VMVT valstybės tarnautojams ar darbuotojams. VAS specialistams nedaromas poveikis, kai planuojamas ar atliekamas auditas ir pateikiami audito rezultatai.

Siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos VIDNKP nuostatą užtikrinti, kad priklausančiu nuo rizikos dažnumu ne rečiau kaip kas penkerius metus būtų tikrinamos visos atitinkamos veiklos sritys ir visos VMVT pavaldžios institucijos VAS vedėjas patvirtino 2012–2016 metų pagal prioritetines sritys vidaus audito programą (grafiką). 2012–2016 metais vidaus auditas bus atliekamas VMVT, NMVRVI, VMVT teritoriniuose padaliniuose, taip pat atskiruose kontrolės sektoriuose.

2012–2016 metais vidaus audito kriterijai prioritetų tvarka apims strateginius tikslus, numatytus reglamentuose (EB) Nr. 882/2004 (su vėlesniais pakeitimais) ir Nr. 178/2002 bei Lietuvos Respublikos VIDNKP ir nacionaliniuose teisės aktuose.

Planuojant ir atliekant vidaus auditą, pirmiausia bus skiriamas dėmesys kontrolės priemonėms, susijusioms su svarbiausiais kontrolės taškais, numatytais Lietuvos Respublikos VIDNKP. Bus akcentuojamas suplanuotos valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės veiksmingumas, užtikrinant galutinių produktų saugą ir atitiktį pašarus ir maistą reglamentuojantiems teisės aktams bei gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklėms vertinimas. 2012 – 2016 metais bus ypač kreipiamas dėmesys į FVO Bendrojo audito metu pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą, gilinamasi į VMVT strateginių uždavinių įgyvendinimą. Atliktų vidaus auditų srityje bus rengiamos ir teikiamos VMVT, NMVRVI ir VMVT teritorinių tarnybų vadovams rekomendacijos, siekiant gerinti veiklos rezultatus.

Audito planavimas.

VAS veiklą planuoja VAS vedėjas sudarydamas metinę veiklos programą, kuri gali būti koreguojama atsižvelgiant į VMVT direktoriaus pasiūlymus, VMVT prioritetus, FVO rekomendacijas, veiklos, teisės aktų ir kitus pasikeitimus. Metinė VAS veiklos programa, kurios neatsiejama dalis yra vidaus auditų atlikimo grafikas, sudaroma atsižvelgiant į:

- audituojamojo subjekto veiklos sričių rizikos įvertinimą, t. y. reikšmingą riziką, susijusią su audituotina veikla, jos tikslais, ištekliais bei priemonėmis, kurių pagalba ši rizika valdoma;
- VAS personalo išteklius ir kompetenciją; FVO ekspertų bei kitų išorės auditorių pateiktas rekomendacijas;
- apklausos anketose, klausimynuose pateiktus atsakymus;
- atskirus reikšmingus audituotinos veiklos aspektus/įvykius bei operacijas (vadovo pasikeitimai, nauji teisės aktai, darbuotojų kaita naujų programų įdiegimas).

Metinėje VAS veiklos programoje nurodoma: vidaus audito subjektai, ankstesnio vidaus audito data, vidaus auditų temos vidaus auditų atlikimo trukmė, vidaus auditų atlikimo trukmė (darbo dienos) konkretūs vidaus audito vykdytojai, ir kita svarbi informacija.

Suderinus su VMVT direktoriumi, VAS vedėjo sprendimu gali būti atliekami ir nenumatyti VAS veiklos programoje vidaus auditai. Vidaus auditui atlikti VAS specialistai parenkami atsižvelgus į numatomo vidaus audito pobūdį ir sudėtingumą, jų patirtį bei specialų pasirengimą. VAS vedėjas ne vėliau kaip iki tų metų vasario 15 d. raštu suderina su VMVT direktoriumi metinę VAS veiklos programą. Metinės veiklos programos pakeitimai raštu suderinami su VMVT direktoriumi. Metinė VAS veiklos programa skelbiama VMVT interneto svetainėje <http://vmvt.lt> nuorodoje su slaptažodžiu.

Vidaus audito procesas

Kiekvieno audito procesas prasideda audito planavimu, kuris įforminamas audito plane. Vidaus audito plane pateikiama informacija apie vidaus audito objektą ir audituojamąjį subjektą, vidaus audito tikslus, vidaus audito vykdytojus, vidaus audito atlikimo laiką, vidaus audito ataskaitos rengimo laikotarpį, vidaus audito apimtį, vidaus audito procedūras, susijusias su vidaus audito informacijos rinkimu, analizavimu, dokumentavimu ir kita svarbi informacija. Vidaus audito planas rengiamas pagal nustatytą formą ir teikiamas VAS vedėjui tvirtinti prieš išvykstant atlikti vidaus auditą.

Rengdamas vidaus audito planą specialistas atsižvelgia į:

- tikrinamos veiklos tikslus ir valstybinės kontrolės priemones;
- riziką, susijusią su tikrinama veikla, jos tikslais, ištekliais ir operacijomis, bei priemones, kurias taikant galimi rizikos padariniai išlaikomi priimtino lygio;
- tikrinamos veiklos rizikos valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingumą;
- galimybes pagerinti tikrinamos veiklos rizikos valdymo ir kontrolės sistemas.

Numatyta vidaus audito apimtis turi būti pakankama vidaus audito tikslams pasiekti: vidaus audito metu turi būti įvertinta valstybinė kontrolė, įrašai, darbuotojai ir jų kvalifikacija. Vidaus audito atlikimo trukmė nustatoma atsižvelgiant į vidaus audito objekto pobūdį ir audito apimtį. Suderinus su VAS vedėju, dėl pateisinamų priežasčių vidaus audito atlikimo trukmė gali būti pratęsta. Vidaus audito plano kopija įteikiama audituojamojo subjekto vadovui.

Kiekvienam planiniam vidaus auditui atlikti specialistas rengia klausimynus, testus, kurie detalizuoja audito planą.

Klausimynai, testai ir kiti dokumentai, kurie bus panaudoti vidaus audito procese, yra vidaus audito plano dalis ir jie pasirašytinai suderinami su VAS vedėju. Už vidaus audito plano, klausimynų ir testų tinkamą parengimą atsakingas paskirtasis vidaus audito grupės vadovas. Tuo atveju, kai vidaus auditą atlieka vienas specialistas, jis yra atsakingas už minėtųjų darbo dokumentų parengimą. Dažniausiai vienam vidaus auditui atlikti skiriami du specialistai. Kai būtina, kad vidaus audito grupė turėtų pakankamai reikalingų žinių vidaus audito tikslams ir vidaus audito planui įgyvendinti, ji sudaroma iš bendrosios audito praktikos bei techninių sričių audito specialistų ir techninių ekspertų. Esant objektyvioms priežastims audito planas keičiamas vidaus audito vykdymo procese, teikiant pakeistus dokumentus tvirtinti VAS vedėjui.

Atlikus vidaus audito procedūras per 3 darbo dienas parengiamas VAS specialisto (grupės specialistų) pasirašytas pranešimas apie vidaus audito atlikimą. Pranešimas apie audito atlikimą yra pateikiamas VAS vedėjui. Pranešime apie vidaus audito atlikimą glaustai išdėstoma svarbiausia informacija apie nustatytus faktus.

Vidaus audito ataskaita.

Atlikus vidaus auditą, per 10 darbo dienų parengiamas ataskaitos projektas, kuris aptariamas ir derinamas su audituojamojo subjekto vadovu. Ataskaitos projekto aptarimo metu VAS specialistas atsižvelgia į audituojamojo subjekto pateiktas pagrįstas dokumentais ir loginiais argumentais pastabas, neatitikimus dėl nustatytų faktų bei atitinkamai pakoreguoja ataskaitą. Ataskaitoje nurodyti audituojamojo subjekto vykdomos kontrolės klaidos arba trūkumai audito metu aptariami su atitinkamais audituojamojo subjekto specialistais, kad būtų įsitikinta, ar VAS specialistas ir audituojamojo subjekto specialistai vienodai supranta klaidos arba trūkumo esmę, taip pat aptariama, kaip geriau ištaisyti trūkumus ir klaidas arba patobulinti kontrolės sistemą. Ataskaitos projekto derinimui skiriamos 5 darbo dienos.

Galutinėje vidaus audito ataskaitoje pateikiamos audito pastebėjimais pagrįstos išvados ir rekomendacijos. Išvadose pateikiamas VAS specialistų vidaus audito metu nustatytų faktų įtakos audituojamojo subjekto veiklai įvertinimas, išdėstoma apie planuotos tvarkos laikymąsi, įgyvendinimo veiksmingumą ir planuotos tvarkos tinkamumą nustatytiems tikslams pasiekti. Išvados išdėstomos motyvuotai ir aiškiai, jos apima visą audituojamojo subjekto veiklą arba tik specifinius audituojamojo subjekto veiklos ir vidaus kontrolės sritis. Vidaus kontrolė yra vertinama:

labai gerai – jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, vidaus kontrolės trūkumų nerasta,
gerai – jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, bet yra keletas nesvarbių vidaus kontrolės trūkumų, neturinčių neigiamos įtakos audituojamojo subjekto veiklos rezultatams,

patenkinamai – jei visa rizika yra nustatyta, tačiau dėl netinkamo rizikos valdymo yra vidaus kontrolės trūkumų, kurie gali turėti neigiamą įtaką audituojamojo subjekto veiklos rezultatams,

silpnai – jei ne visa rizika yra nustatyta, nevykdomas rizikos valdymas ir vidaus kontrolės trūkumai yra akivaizdūs, darantys neigiamą įtaką audituojamojo subjekto veiklos rezultatams.

Vidaus audito ataskaitose teikiamose rekomendacijose nurodoma, kaip ištaisyti vidaus audito metu nustatytą neigiamą faktų įtaką, kaip pagerinti audituojamojo subjekto veiklą bei pasiekti norimų rezultatų. Kai vidaus audito procesas trunka ilgai (pavyzdžiui, ilgiau negu yra numatyta audito plane), rengiamos tarpinės vidaus audito ataskaitos, kuriose pateikiama svarbiausia informacija VMVT teritorinių padalinių vadovybei. Tarpinė vidaus audito ataskaita rengiama ir

tada, kai audito apimtis labai didelė arba jo metu nagrinėjamos kelios skirtingos pagal savo veiklos rūšį arba tikslus problemos. Tarpinės vidaus audito ataskaitos derinimas, rengimas vyksta pagal įprastas audito ataskaitai procedūras. Galutinė vidaus audito ataskaita surašoma 3 egzemplioriais. Ant egzempliorių, bei vidaus auditą atlikusių specialistų ir VAS vedėjo, pasirašo ir audituojamojo subjekto vadovas šalia įrašo „Susipažinau ir vieną ataskaitos egzempliorių gavau“. Pirmasis ataskaitos egzempliorius įteikiamas audituojamojo subjekto vadovui, antrasis lieka VAS, o trečiasis – VMVT direktoriui. Jei galutinėje ataskaitoje aptinkama klaida, VAS specialistas surašo vidaus audito ataskaitą patikslinančią pažymą, kurią patvirtina VAS vedėjas. Vidaus audito ataskaitą patikslinanti pažyma išdalinama visiems subjektams, gavusiems ataskaitą. Vidaus audito ataskaitos skelbiamos vidiniame tinklapyje, prieinamos visiems įstaigos darbuotojams.

Veiksmai po audito.

Audituojamos įstaigos vadovas per 15 darbo dienų nuo galutinės vidaus audito ataskaitos gavimo priima sprendimą dėl vidaus audito ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo. Jeigu audituotos įstaigos vadovas nesutinka su vidaus audito ataskaitoje pateiktomis rekomendacijomis, ne vėliau kaip per 10 kalendorinių dienų nuo ataskaitos gavimo dienos turi raštiškai paaiškinti VMVT direktoriui ir VAS vedėjui nesutikimo motyvus. Audituojami subjektai gavę galutinę vidaus audito ataskaitą turi užpildyti rekomendacijų, pateiktų vidaus audito ataskaitoje, įgyvendinimo priemonių planą. Įvertinus ir nustačius, kad pateikta priemonė rekomendacijai įgyvendinti ar šios priemonės įgyvendinimo terminas yra netinkamas pateiktai rekomendacijai įgyvendinti, VAS specialistas, suderinęs su VAS vedėju per 5 darbo dienas nuo rekomendacijų, pateiktų vidaus audito ataskaitoje, įgyvendinimo priemonių plano gavimo surašo laisvos formos pažymą apie šių priemonių vertinimą ir išsiunčia audituotam VMVT teritoriniam padaliniui arba NMVRVI dėl rekomendacijų, pateiktų audito ataskaitoje, įgyvendinimo priemonių plano tikslinimo.

Pažangos stebėjimas.

VAS vedėjas, atsižvelgdamas į ataskaitoje pateiktų išvadų ir rekomendacijų reikšmingumą, turi pavesti VAS specialistams rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę. VAS specialistai turi stebėti ir dokumentuoti, kaip vykdomos vidaus audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, ar gerinama padėtis audituotame subjekte.

Atlikus rekomendacijų įgyvendinimo kontrolę, VAS specialistai surašo pažangos stebėjimo ataskaitą arba pažymą apie vidaus audito ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą VAS vedėjas, atsižvelgdamas į vidaus audito ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą, gali nuspręsti pažangos stebėjimo procedūras atlikti kito vidaus audito metu arba atlikti atskirą pažangos stebėjimo vidaus auditą.

Tais atvejais, kai audituojamojo subjekto vadovo prisiimtas rizikos lygis dėl vidaus audito metu nustatytų klaidų ir trūkumų gali turėti neigiamą poveikį audituojamojo subjekto veiklai, kai į VAS specialisto pateiktas rekomendacijas audituojamojo subjekto vadovas neatsižvelgia ir nurodytų trūkumų netaiso, VAS vedėjas privalo apie tai informuoti VMVT direktorių.

Pažangos stebėjimo procedūrą VAS specialistai turi fiksuoti pažangos stebėjimo procedūrų registravimo žurnale, kuriame pažymima apie rekomendacijų įgyvendinimą ir trūkumų ištaisymą arba minėtų procedūrų neatlikimą. Už pažangos stebėjimo procedūrų registravimo žurnalo pildymą atsakingas vidaus audito grupės vadovas.

Atlikus poauditinės veiklos veiksmus, suformuojama pažangos stebėjimo ataskaita (išvadas ir, jei reikia rekomendacijos) arba pažyma. Tokios ataskaitos parengimui galioja tokie patys kaip ir standartinei vidaus audito ataskaitai keliami reikalavimai. Su tokios ataskaitos teiginiais turi būti supažindinti audituojamieji. Vidaus auditas nesibaigia kol neatliekamas pažangos stebėjimas (poauditinė veikla). Jei nėra svarbių rekomendacijų, gali būti taip, kad pažangos stebėjimas (poauditinė veikla) bus atliekama po 3-5 metų, kitą kartą atliekant šios srities, funkcijos arba skyriaus vidaus auditą. Jei pažangos stebėjimo metu nustatoma, kad į vidaus audito rekomendacijas

ir išvadas nebuvo atsižvelgta arba rizikos laipsnis padidėjo apie tai informuojamas VMVT direktorius.

Sudarant 2013 - 2015 metų VAS veiklos programas, pažangos stebėjimui numatomas ilgesnis laikas, kad kiekvienas VAS specialistas galėtų atlikti nuolatinį, tęstinį pažangos stebėjimą bei rekomendacijų įgyvendinimo išsamią analizę.

Vidaus audito metinė ataskaita

Kalendoriniams metams pasibaigus iki kiekvienų kitų kalendorinių metų vasario 1 d. VAS vedėjas pateikia VMVT metinę VAS veiklos ataskaitą. Metinė VAS ataskaita atspindi Lietuvos Respublikos VIDNKP įgyvendinimą, kokia apimtimi ir veiksmingumu buvo įgyvendinta valstybinė kontrolė, vidaus audito reikšmingumą, akcentuoja valstybinės kontrolės tobulinimo kryptis ir kitą reikšmingą informaciją. Taip pat VAS vedėjas, vadovaudamasis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 8 straipsnio 5 dalimi, iki einamųjų metų kovo 1 d. parengia VAS ir VAS poskyrio metinę veiklos ataskaitą ir ją pateikia Finansų ministerijai.

6.2. Išoriniai auditai

Išorinius VMVT veiklos auditus pagal reglamento (EB) Nr. 882/2004/EB reikalavimus atlieka EK FVO pareigūnai ir Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė. Šių auditų metu vertinamas VMVT veiklos organizavimas, procedūros, jų veiksmingumas ir atitinkamai veiklai skiriamų lėšų panaudojimo veiksmingumas.

7. Priemonės taikomos norint laikytis Reglamento (EB) Nr. 882/2004 veiklos kriterijų

7.1. Oficialios kontrolės nešališkumas, kokybė ir nuoseklumas

VMVT – vienintelė valstybinė kontrolės institucija Lietuvoje atsakinga už maisto, pašarų, gyvūnų sveikatos ir gerovės teisės aktų įgyvendinimo kontrolę. VMVT turi visas juridines galias atlikti patikrinimus, skirtus užtikrinti teisės aktų įgyvendinimą ūkio subjektuose. VMVT yra tiesiogiai pavaldi Ministrui Pirmininkui, nepriklausoma nuo ministerijų, todėl sprendimus priima vadovaujantis besąlyginiu prioritetu visuomenės sveikatai, neįtakojant politinėms kryptims.

VMVT tikslas – išlaikyti objektyvią pusiausvyrą tarp verslo ir vartotojo. Todėl prieš priimant esminius sprendimus diskutuojama su visais socialiniais partneriais.

Vienas iš VMVT veiklos tobulinimo įrankių yra kokybės sistemos diegimas.

Pagal tarptautinio standarto LST EN ISO/IEC 17020 reikalavimus, VMVT atitinka A tipo kontrolės įstaigoms:

- yra nepriklausoma nuo susijusių šalių;
- neužsiima veiksmis, kurie galėtų sukelti abejonių dėl kontrolės metu priimamų sprendimų nepriklausomumo ir dorumo.

VMVT ir teritorinės VMVT privalo atlikti savo vidaus kokybės sistemos vertinimus. Vieną kartą per metus teritorinėse VMVT atliekamas kokybės sistemos vidaus auditas ir vieną kartą per 5 metus atliekamas pareigūnų kompetencijos vertinimas.

Kiekvienais metais VMVT vertina atliktų pavaldžių VMVT darbų ataskaitas ir pasiektus rezultatus bei atliktų vidaus ir išorinių auditų išvadas. Rengiant ateinančių metų planus ir

organizuojant veiklą, įtraukiamos išorės ir vidaus auditų pateiktos rekomendacijos, priimamos adekvačios priemonės kontrolės sistemai gerinti.

VMVT siekia nuolat tobulinti atliekamą valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę ir didinti jos kokybę bei efektyvumą. Šiam siekiui įgyvendinti VMVT vieną kartą per metus atliekama vadovybinė vertinamoji analizė (toliau – VVA). VVA medžiagą rengia SPKVS, bendradarbiaujant / apklausiant kitus VMVT skyrius, pavaldžias įstaigas. VVA svarstymas ir sprendimų priėmimas vyksta vadovaujant VMVT direktoriui, dalyvaujant direktoriaus pavaduotojams ir prireikus atskirų skyrių vedėjams, kai kurių pavaldžių įstaigų vadovams, pasitarimo sekretorius iš SPKVS. VVA metu svarstomi valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės rezultatai – ūkio subjektų skaičius, atliktų patikrinimų dažnumas, nustatyti pažeidimai, jų pobūdis, taikytos poveikio priemonės. Įvertinama, ar pakankamai yra teisinių ir administracinių priemonių ir pareigūnų kompetencijos, siekiant atgrasinti ūkio subjektus nedaryti pažeidimų. Ypatingas dėmesys nukreipiamas į nepavykusių gerai suvaldyti atvejų (protrūkliai, gyvūnų ligos, nesaugūs maistas / pašarai, visuomenę įspėjančios informacijos sklaida) priežasčių išaiškinimą ir priemonių plano, kuris padėtų ateityje išvengti klaidų, inicijavimą.

Taip pat aptariama, pagal atskirus veiklos sektorius, iškilę klausimai ar neaiškumai dėl atitinkamų teisės aktų reikalavimų ir priimamas sprendimas dėl teisės akto keitimo, panaikinimo ar aiškinamojo rašto rengimo ar kokybės sistemos dokumento rengimo.

Pasitarimo išvados apibūdina VMVT padarytą pažangą, pasiektus tikslus praėjusiais metais ir veiklos tobulinimui skirtus uždavinius, kuriuos reikia įgyvendinti ateinančiais metais. VVA metu surašomas protokolas ir pagal jį parengiamas veiklos tobulinimo veiksmų planas. Šiame plane nurodomas atsakingas už atitinkamos užduoties atlikimą asmuo ir įvykdymo data. Plano įgyvendinimą koordinuoja SPKVS.

Įgyvendinus kokybės vadybos sistemos principus, visuose kontrolės lygiuose vadovaujamosi bendromis, pagal sektorius, kokybės sistemos dokumentuose patvirtintomis valstybinės kontrolės procedūromis.

7.2. Darbuotojų interesų konfliktų nebuvimas

Valstybinę kontrolę vykdo valstybės tarnautojai turi vadovautis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymu. Viešųjų interesų viršenybei užtikrinti asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, privalo:

- nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas;
- teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra ir t.t.

Valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys deklaruoja privačius interesus pateikdami privačių interesų deklaraciją.

Siekiant užtikrinti, kad priimant administracinius sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinant priimamų administracinių sprendimų nešališkumą pareigūnai vadovaujasi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta kokybės sistemos programa ST-2 „Viešųjų ir privačių interesų derinimas priimant administracinius sprendimus valstybinėje tarnyboje“.

7.3. Laboratorijų pajėgumai

NMVRVI naudojama naujausia laboratorinių tyrimų įranga: masių spektrometrijos, dujų ir skysčių chromatografijos, atomoabsorbcijos, realaus laiko PGR sistemos, automatiniai kraujo

biocheminių tyrimų, mikroplokštelių analizatoriai, aukštos skiriamosios gebos gama spektrometrai bei kita moderni įranga, leidžianti tiksliai ir kokybiškai atlikti sudėtingus tyrimus.

NMVRVI dirba kvalifikuoti bei patirtį turintys darbuotojai, patalpos ir laboratorinė įranga atitinka į akreditavimo sritį įtrauktus metodus. Visa tai patvirtinta Akreditavimo įstaigos ekspertų akreditavimo bei priežiūros vizitų metu.

Pagrindinė referentinės laboratorijos darbui užtikrinti naudojama įranga:

- Aukštos skiriamosios gebos dujų chromatografijos masių spektrometrijos sistema --- HRGCMS (Auto spec, Waters),
- 3 skysčių chromatografijos masių spektrometrijos sistemos (LC-MS/MS - systems),
- 6 skysčių chromatografais (Liquid- Chromatography-instruments HPLC - 6 systems) su UV, fluorescenciniu bei refraktometriniu detektoriais,
- 6 dujų chromatografai su elektronų gaudymo, azoto-fosforo bei liepsnos jonizacijos sistemomis (Gas-Chromatography-instruments with ECD, NPD, FID) ,
- 3 dujų chromatografijos - masių spektrometrijos sistemos (Mass-spectrometer-instruments GC-MS),
- 3 atominės absorbcijos spektrometrai (Atomic Absorption Spectrometer-instruments AAS (1- GAAS, 2 – FAAS),
- 1 indukciškai palaikomos plazmos atomo emisijos spektrometras (ICP-OES),
- 1 indukciškai palaikomos plazmos atomo masių spektrometras (ICP-MS),
- ELISA skaitytuvai (readers), spektrometrai ir kt. cheminei analizei skirta įranga (Spectrometers and others),
- Alfa-beta scinciliacinis spektrometras ir gama spektrometras Alpha-beta scintillation spectrometer BECMAN LS-6500 and 1 Gamma spectrometer GAMMA – 03F, 1 Gamma spectrometer “Progress-GAMMA”,
- Realus laiko PGR sistema-- ABI PRISM 7900 HT -Inv. Nr.-016923,
- Multikapiliarinis DNR analizatorius-Inv. Nr. 016921,
- Realus laiko PGR sistema, *Roche, LightCycler, Vokietija Gam. Nr480,*
- Temperatūrinis cikleris, *iCycler™ 96 Well, BIO – RAD,*
- Daugiablokinė PGR sistema,
- Gelių dokumentavimo ir analizės sistema, BIO – RAD,
- laminariniai kabinetai, inkubatoriai, homogenizatoriai, mikroskopai, liuminiscentiniai mikroskopai, fluorescencinis invertuotas mikroskopas, audinių procesoriai, centrifugos, autoklavai.

7.4. Žmogiškieji ištekliai, patalpos, įranga

2011 m. liepos 1 d. VMVT sistemoje yra įsteigtos 1675 pareigybės, iš kurių 309 – VMVT pavaldžioje įstaigoje Nacionaliniame maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institute. Centrinėje VMVT įsteigta 141 pareigybė, Pasienio veterinarijos postuose (poskyriuose) – 135, teritoriniuose padaliniuose – 1090.

Prioritetinės užduotys žmogiškųjų išteklių valdymo srityje

- nustatyti valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis priėmimo į pareigas atrankos kriterijus;
- atlikti VMVT personalo sudėties ir kaitos analizes;

- siekiant nustatyti VMVT žmoniškųjų išteklių praradimo priežastis, atlikti tyrimą, naudojant anketinės apklausos analizės ir apibendrinimo metodą;
- tobulinti personalo ugdymo sistemą, suteikiant darbuotojams galimybę kryptingai tobulėti, sukuriant sistemingą mokymų ir kompetencijų ugdymo planavimą ir organizavimą;
- siekiant apsaugoti VMVT nuo daugelio nepageidaujamų reiškinių – personalo kaitos, darbuotojų konfliktų ir nelojalumo organizacijai, atlikti mikroklimato analizės tyrimą, naudojant anketinės apklausos analizės ir apibendrinimo metodą.

Nustatant teritorinių VMVT darbuotojų, kurie atlieka nuolatinę valstybinę veterinarinę priežiūrą maisto tvarkymo subjektuose, skaičių, vadovaujamosi darbo teisinius santykius reguliuojančiais Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktais, reglamentuojančiais kvalifikacijos nurodymus ir išdirbamų valandų skaičių per savaitę. Pagal maisto tvarkymo subjekto gamybos apimtį paskaičiavus tenkantį darbo krūvį ir numačius, kiek reikalinga etatų, skelbiama teritorinės VMVT delegaluotų darbuotojų atranka. Darbo eigoje VMVT delegaluoto darbuotojo kompetencija įvertinama pakartotinių atestacijų metu.

Kiekvienais metais atliekami darbo krūvio skaičiavimai. Esant padidintam ar sumažintam krūviui sprendžiamas klausimas dėl darbuotojų skaičiaus arba darbo krūvio padidinimo arba sumažinimo. VMVT atlieka valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę atliekančių pareigūnų darbo krūvio analizę. Vertinimas atliekamas pagal atskirose teritorinėse VMVT dirbančių atskirų pareigybių darbuotojų darbą, priklausomą nuo ūkio subjektų patikrinimų skaičiaus, jų veiklos pobūdžio, vartotojų skundų skaičiaus ir pan.

VMVT ir jai pavaldžios įstaigos turi atskirus joms priklausančius pastatus ir patalpas. Jų priežiūrai, remontams kasmet skiriamos lėšos. Kurioms pavaldžioms įstaigoms bus skiriamas finansavimas investiciniams projektams numatoma VMVT SVP.

VMVT turi reikalingą įrangą valstybinei maisto ir veterinarinei kontrolei atlikti. Kiekvienais metais iš valstybės biudžeto skiriamos lėšos įrangos atnaujinimui ar naujai įsigyti, taip pat matavimo prietaisams kalibruoti. Kiekvienas įrenginys yra inventorizuojamas. Įrenginys turi būti atitinkamai paženklintas VMVT nustatyta tvarka: tvirtinama etiketė, kurioje nurodomi įrangos identifikavimo (inventoriaus Nr.), techninės priežiūros duomenys, matavimo priemonėms nurodomi patikros žymenys. Prieš pateikiant įrenginį eksploatacijai, patikrinama jo veikimo kokybė, išbandant įrenginį jo eksploatacijoje ir patvirtinant įrenginio techninį tvarkingumą. Įrangai, turinčiai tiesioginę įtaką galutiniam rezultatui, priskiriamas atsakingas VMVT darbuotojas. Atsakingas darbuotojas prižiūri, kad turimi įrenginiai būtų eksploatuojami pagal paskirtį, pagal dokumentuose aprašytas kokybės sistemos programas ir darbo bei gamintojo instrukcijas.

7.5. Oficialios kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai

VMVT kaip kompetentingos valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės institucijos įgaliojimai nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintais VMVT nuostatais (Žin., 2007, Nr. 107-4376), Lietuvos Respublikos maisto įstatymu (Žin., 2000, Nr. 32-893), Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. 2-15; 2010, Nr. 148-7563), Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 94-1833; 2007, Nr. 12-488), Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymu (Žin., 1999, Nr. 52-1673; 2001, Nr. 64-2324), Lietuvos Respublikos genetiškai modifikuotų organizmų įstatymu (Žin., 2001, Nr. 56-1976), Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymu (Žin., 1995, Nr. 44-1073; 2004, Nr. 47-1548), Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymu (Žin., 2006, Nr. 78-3056), Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymu (Žin., 2001, Nr. 64-2327), Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu (Žin., 2006, Nr. 82-3260), Lietuvos Respublikos pašarų įstatymu (Žin., 2000, Nr. 34-952; 2004, Nr. 73-2541), Lietuvos Respublikos gyvūnų globos, laikymo ir naudojimo įstatymu (Žin., 1997, Nr. 108-2728), Lietuvos Respublikos

žuvininkystės įstatymu (Žin., 2000, Nr. 56-1648 ; 2004, Nr. 73-2527), Lietuvos Respublikos reklamos įstatymu (Žin., 2000, Nr. 64-1937), kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais įstatymais ir teisės aktais.

7.6. VMVT bendradarbiavimas su maisto ir pašarų tvarkymo subjektais

VMVT ir teritorinės VMVT rengia susitikimus su atskiromis ūkio verslo šakų organizacijomis jų atstovais. VMVT diskutuoja su ūkio subjektais dėl vienokių ar kitokių procedūrų supaprastinimo, t. y. biurokratinių kliūčių mažinimo. Visi VMVT rengiamų teisės aktų projektai skelbiami VMVT tinklapyje adresu: <http://www.vet.lt>. Taip siekiama užtikrinti teisės aktų skaidrumo. Ūkio subjektai iki nustatyto laikotarpio gali teikti pastabas bei pasiūlymus rengiamam teisės aktui.

Pasitarimai su ūkio subjektais organizuojami, dėl naujų teisės aktų reikalavimų. Šių susitikimų metu VMVT išdėsto, paaiškina kas bus naujo, ką turėtų pakeisti ir pan. Pasitarimai organizuojami ir tais atvejais, kai teritorinės VMVT skirtingose teritorijose nustato besikartojančius pažeidimus. Tokių pasitarimų metu VMVT iškelia problemas ir įpareigoja per tam tikrus terminus nustatytus pažeidimus pašalinti.

7.7. Prieinamumas prie kontrolės procedūrų

Siekiant užtikrinti efektyvų visų kokybės sistemos dokumentų prieinamumą, SPKVS visus naujus ar pakeistus kokybės sistemos dokumentus publikuoja internetiniame VMVT puslapyje <http://www.vet.lt> registruotiems vartotojams „Kokybės vadovas“. Darbinės kokybės sistemos dokumentų kopijas gali turėti visi VMVT ar jai pavaldžių įstaigų darbuotojai. Kiekvienas darbuotojas, turintis darbinę kokybės sistemos dokumentų kopiją, yra atsakingas už naudojamąsi aktualia (t. y. naujausia) kokybės sistemos dokumentų redakcija ir užtikrina, kad šios kopijos nebūtų platinamos darbe ir / ar pašaliniam asmenims.

Visi naujai VMVT direktoriaus patvirtinti teisės aktai, susiję su valstybine kontrole, publikuojami internetiniame VMVT puslapyje adresu: <http://www.vet.lt/lt/laws>

8. Lietuvos Respublikos kontrolės institucijų vieningo integruoto daugiamečio nacionalinio kontrolės plano nuostatų tikslinimas, vertinimas ir atskaitos parengimas

Lietuvos Respublikos VIDNKP pradėtas įgyvendinti nuo 2007 m. sausio mėnesio. Viso VIDNKP įgyvendinimo laikotarpiu nustatyti reikalavimai yra reguliariai kontroliuojami. VIDNKP priežiūrą ir vertinimą koordinuoja SPKVS. Kadangi VIDNKP yra pagrįstas VMVT Strateginiu veiklos planu, todėl peržiūra atliekama du kartus per metus: liepos mėnesį, kai rengiamas strateginio veiklos plano projektas ir gruodžio mėnesį – prieš patvirtinant strateginį veiklos planą, todėl ir VIDNKP peržiūrimas atitinkamai du kartus per metus. Strateginio veiklos plano ir VIDNKP atitinkamas dalis pagal paskirstytas atsakomybes rengia ir peržiūri atitinkami VMVT ir NMVRVI skyrių vedėjai. Planai prieš patvirtinant suderinami su atitinkama sritį kuruojančiais direktoriaus pavaduotojais. Rengiant Planų projektus organizuojami pasitarimai, kurių metu aptariami ateinančių metų prioritetai, atsižvelgiant į ilgalaičius Europos Komisijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės dokumentus ir juose numatytus strateginius tikslus, pasikeitusius teisės aktus. Įvertinama praėjusių metų rezultatų pasiekimai, išsiaiškinama, ar buvo planai įgyvendinti, jeigu pasiekti rezultatai yra nukrypę nuo planuotų reikšmių, nustatomos priežastys ir ateinančių metų planuose atitinkamai nukreipiamos priemonės, padėsiančios pasiekti planuotų tikslų.

Strateginis veiklos planas yra rengiamas ateinantiems trejiems metams, metų pradžioje pritarus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, patvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu. VMVT VIDNKP yra fiksuotas trejų metų laikotarpio, todėl atnaujinimus siunčia EK vieną kartą per metus II ketvirtyje, kai būna patvirtintas Strateginis veiklos planas, jeigu atskirais Komisijos pavedimais nėra nurodyta kitaip.

Kiekvienų metų VIDNKP ataskaita už praėjusius metus su naujais plano pakeitimais yra pristatoma EK iki kitų metų birželio mėn. 30 d. kaip ir numatyta reglamento 882/2004/EB nuostatose. Bendrą VIDNKP ataskaitą rengia VMVT Strateginio planavimo ir kokybės valdymo skyrius bendradarbiaudamas su kitais VMVT skyriais, VATŽŪM ir „Ekoagros“ pareigūnais.

Atsižvelgiant į naujų ES teisės aktų reikalavimus, susiklosčiusius naujus rizikos faktorius, pasikeitus kontrolės institucijų struktūrai, funkcijoms ar kt., bus daromi keitimai ir VIDNKP.